د قرآن پلوشې

د یوسف سوره

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرايي زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېدو

او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟

راشئ د يوسف له سورې ئې زده کړو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سريزه

که تاريخي پېښو ته په عاميانه سترګه وکتل شي نو دا ګمان په انسان کي راولاړوي چي اقتدار به تل په واکمني طبقې کي له يوه نه بل ته انتقالېږي او له واکمنانو به د دوی اولاد ته په ميراث پاته کېږي، دا ورته ګران او حتی محال برېښي چي په لاندي طبقې کي چا ته اقتدار په لاس ورشي، د عاميانه ذهن خاوندان دا د تاريخ پرېکنده حکم ګڼي چي واکمنه طبقه به تل حکومت کوي او محکومه طبقه به تل د دوی واکمنۍ ته غاړه ږدي، د پيغمبرانو عليهم السلام او د مصلح دعوتګرانو او انقلابيونو يوه لويه ستونزه تل دا وه چي څنګه خلك په دې قانع کړي چي دا يو غلط ذهنيت دی، دا ذهنيت د ټولني روان وضعيت په دوی کي راپيدا کړی، دوی کولی شي دا حالت بدل کړي، د ظالمو واکمنانو تخت او تاج رانسکور کړي او اقتدار ئې پای ته ورسوي، عام ولس يوازي په استدلال سره په دې خبري نه شو قانع کولی چي په دوی کي د دې حالت د بدلولو او د يوه انقلاب راوستو توان شته، که دوی همت وکړي، ملا وتړي، د ظلم په خلاف پاڅي نو الله تعالی به ئې مرسته کوی، په دې وينا د باور کولو لپاره بايد داسي تاريخي واقعيتونه د دوی مخي ته کېښودل شي چي دا حقيقت ثابتوي، دلته ده چي په مخکنيو تاريخي پېښو د استناد ضرورت مخي ته راځي او همدا سبب دئ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن د تېرو امتونو قصې زموږ مخې ته ږدي، قرآن د همدې لپاره د يوسف عليه السلام او موسى عليه السلام قصه په ډېر تفصيل سره رااخلي او په ترڅ کې ئې همدا حقيقت موږ ته ثابتوي، موږ ته وايي: وګورئ څنګه يو پلورل شوى صحرايي زلمى له زندانه قصر ته ورسېدو او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟ وګورئ د فرعون د غلامانو له ډلې نه څنګه يو فراري زلمى په دې موفق شو چې مظلومان د ظالمانو په ضد متحد او پاڅون ته چمتو کړي، برې ته ورسېږي او فرعون او لښکري ئې د سيند په څپو کې غرق شي؟!!

د يوسف سوره په مکه مکرمه کې هغه وخت نازله شوې چې پيغمبر عليه السلام د قريشو له سخت مخالفت سره مخامخ وو، د دغو مخالفتونو لارښوونه د قريشو هغو مذهبي او قومي مشرانو کوله چې پيغمبر عليه السلام او د هغه دعوت ئې د خپل زعامت لپاره ستر ګواښ بالو، هغوى د رسول الله صلي الله عليه وسلم د فکري او اخلاقي عظمت په وړاندې ځان وړوکى احساساوو او داسي ئې انګېرله چې د ده سپېڅلې شخصيت، لوړ اخلاق، اوچت افکار، عدالت غوښتنه، د مظلومانو ملګرتيا او له ظلم، فساد او بې عدالتۍ سره ئې نه پخلا کېدونکې مبارزه به د دې سبب شي چې د قريشو مذهبي او قبيلوي زعما او مشران له زعامته خلع شي او ټول خلك به پيغمبر عليه السلام د زعيم او مشر په توګه غوره کړي، د همدې لپاره ئې د پيغمبر عليه السلام په ضد مخالفتونو ته لمن وهله او د لازياتولو لپاره ئې هلې ځلې کولې

دغو مخالفتونو هغه وخت زور واخيست چې د قريشو مشرانو وليدل چې د قوم ځوانان او د ټولنې صالح او نېك شخصيتونه د پيغمبرعليه السلام دعوت ته په پراخه پيمانه لبيك وايي، د غورځنګ لمنه په چټکۍ سره پراختيا مومي او د مؤمنو ځوانانو ګواښل، تعذيب او فشار هم د دغه دعوت د مخ په زياتېدونکې خپرېدو مخه نه شي نيولى، له همدې امله د دوى يوې ډلې هڅه کوله چې رسول الله صلي الله عليه وسلم له مکې نه تبعيد کړي، بله ډله ئې د ده په وژلو پسې وه او نورو د ده په بندي کولو ټينګار کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې مبارکې سورې کې د انسان څو اساسي پوښتنو ته ځواب ویل شوی:

- په فکري او سیاسي مبارزاتو کې وروستۍ بریا د چا په برخه کېږي؟ هغه چې په وسلو سمبال وي، تر خپل حریف او رقیب ئې مادي او مالي امکانات زیات او وسایل ئې مخکې تللي؟ او که هغه چې له فکري او اخلاقي پلوه پر خپل حریف برلاسی وي؟
- آیا صالح او نېك شخصیتونه به هیڅکله له کړاوونو سره نه مخامخ کېږي، تل او د ژوند په هر پړاو کې به بریالي وي؟ د دوی ملګري او د دوی په لار تلونکي به هم له ستونزو سره نه مخامخ کېږي، څوك به ئې مخالفت نه کوي، د دوی د دښمنۍ لپاره به ملا نه تړي؟ او که څوك د دوی دښمنۍ ته ملا وتړي نو تل به ناکام او نامراده وي؟
- آیا له کړاوونو، ستونزو او آزمېښتونو سره مخامخېدل د یوه شخصیت یا یوې ډلې د اشتباهاتو، غلطیو، تېروتنو او ناسموالي نښه وګڼو؟ او داسې وانګېرو چې د الله تعالی له لوري په عذاب اخته شوي، د خپلو ګناهونو سزا ورکړې شوې او د الله تعالی له تأیید او حمایت نه محروم شوي؟
- که داسې نه وي نو له مصیبتونو سره د دوی د مخامخېدو لپاره څه توجیه لرو؟ آیا دا یو طبیعي بهیر دئ؟ د الله تعالی سنت داسې دئ چې هم نېکان له آزمېښتونو سره مخامخ کوي او هم بدان؟ آیا د چا لپاره ستونزې او کړاوونه د بدو عملونو سزا وي او چا ته د درجو د لوړولو، کمال ته د رسولو او د فکري او عملي ودې ورکولو ذریعه؟

دې پوښتنو ته د سم او دقیق ځواب نه موندل او په دې اړه ناسم او غلط قضاوت د دې باعث شي چې انسان د پېښو په اړه په خپلو قضاوتونو کې اشتباه وکړي، غلط دریځ غوره کړي، ناکام ته د کامیاب په سترګه او بریالي ته د نامراد په سترګه وګوري!!

دا یوازې قرآن نه دئ چې دې اساسي پوښتنو ته ئې دقیق او علمي ځوابونه ورکړي، بایبل د نړېوالو بل ستر مذهبي کتاب هم د دې هڅه کړې چې دغو پوښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ځواب ووايي، خو داسي ناقص ځواب چي خپل هيڅ مخاطب نه شي قانع کولی، بايبل د ايوب عليه السلام د قصې په ترڅ کي دې پوښتنو ته د ځواب ويلو هڅه کړې، خو ناکامه هڅه. که څه هم په بايبل کي تر ټولو غوره برخه چي په ويلو ارزي همدا د ايوب عليه السلام قصه ده. بايبل د يوسف عليه السلام قصه هم په ډېر تفصيل سره رااخيستې، خو داسي لکه څوك چي د يوه قوم شجره بيانوي، يا د پېښنو تاريخ ليکي، نه مخاطب ته کوم پند او نصيحت په کي نغښتی، نه د ادب مينه وال خوند ترې اخلي او نه د عقل او پوهي خاوندانو زړه ته لار مومي، خو په مقابل کي ئې قرآن له يوې خوا د بايبل غلطې تاريخي خبرني تصحيح کوي، د پېښنو حقيقي انځور وړاندي کوي، له بلې خوا دا قصه د څو ډېرو اساسي او مهمو پوښتنو په ځواب کي وړاندي کوي او د قصې په هري برخي کي يوې پوښتنې ته ځواب وايي او د يوه ستر حقيقت تاريخي بېلگه زموږ مخي ته ږدي. له يله پلوه ئې بيان هومره جالب او زړه راښکونکی چي په يو ځل اورېدو سره د انسان د زړه تل ته رسي او په حافظې کي ځای نيسي، د قصو په اړه د بايبل او قرآن تر منځ نه يوازي له دې پلوه ژور توپيرونه شته چي د قرآن وينا، د بيان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقيق، خوندور او اغېزناك دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښايسته ځای کي کارول شوی او هر يو خاص مطلب افاده کوي، خو د بايبل داسي چي يوه برخه ئې د بلې برخي متناقض. الفاظ او د جملو ترکيب ئې له رکاکتونو ډك. نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سليقې خاوند ترې خوند اخيستی شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وگورئ چي د قرآن قصې ځانگړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندي کوي، په هري قصې کي لارښووني او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلگه ده. دا قصه په قرآن کي په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کي راغلې چي د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کي خو وضعيت داسي دئ چي اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د دې سورې له قرائته ډډه کوي چي که احياناً په کي غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آساني سورې کي د الله د لارې مجاهدينو ته هومره ژورې او پراخې توصيې او لارښووني شوې چي هر مجاهد ته ئې يادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن يو ستر اعجاز دئ چي د نزول له نېټې تر ننه په مليونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولي نړۍ او ټول بشري تاريخ کي هيڅ داسي مذهبي او غير مذهبي، د شعر يا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چي د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاريخ کي د بايبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چي د زړه دړه ئې ورته پرانيستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکيب ئې خوندور وي، باور وکړئ چي ما په ټول بايبل کي يوازي د داؤد مزامير داسي وموندل چي څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کي معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړي، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بايبل کي څوك دا خوند او ښکلا نه شي موندلی.

د نړۍ د يوه داسي ستر او متمدن ملك پاچايي چي سيال ئې نه درلود، د يوه داسي صحرايي زلمي په لاس کي پرېوتل چي خپلو ورونو په څاکي وغورځاوو، د يوه مريي په توګه په لږه بيه خرڅ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ او نږدې لس کاله ئې د زندان په تورو خونو کي تېر کړل، له هر چا سره دا پوښتنه راولاړوي چي آيا دا يو تصادف وو؟ او که د الله تعالی يو ثابت او نه بدلېدونکی سنت؟ څوك چي په خدای او په دنيا او آخرت کي په الهي مکافات او مجازات باور لري نه داسي پېښو ته د يوه تصادف په سترګه ګوري او نه د نړۍ نورو پېښو او حوادثو ته، که دا په عالم کي طبيعي پېښي دي او که د انسان په ژوند کي لوړې ژورې، که دا د ښه او نېك انسان له ستونزو او کړاوونو سره مخامخېدل دي او که د شرير او بد انسان سوکاله، مرفه او آرام ژوند، که دا د مستحق ماتې ده او که د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامستحق بریا ، خو هغه چې په الله تعالی باور لري او هغه د عالم او د عالم د ټولو پېښنو پالونکی او سمبالوونکی ګڼي، د پېښنو په اړه نه داسې باور ساتلی شي او نه داسې قضاوت کولی شي، هغه د ښه، نېك عمله او صالح انسان د مکافات او د بد عمله او طالح انسان د مجازات کېدو لپاره خو مضبوط دلیل لري او دا د عادل الله تعالی له لوري مکافات او مجازات ګڼي او همدا د الله تعالی د شته والي په اړه د دلیل په توګه وړاندي کوي، خو د دې عکس حالت او هلته چې نېکان له کړاوونو سره مخامخ وي، زندانونو ته ځي، له هېواده شړل کېږي او پر له پسې ستونزي ګالي او مفسدین او ظالمان د اقتدار پر ګدۍ ناست او مرفه او سوکاله ژوند لري، ناچار باید د دې لپاره د منلو وړ توجیه وړاندي کړي چې هم خپل تشویشونه او اندېښنې رفعه کړي او هم د مخالفینو پوښتنو ته ځواب ووایي.

د پیغمبرانو علیهم السلام په شمول د ټولو مصلحینو په اړه د دوی مخالفینو ویلي چې که دوی په حقه وی نو د ولس له مخالفت سره به نه مخامخ کېدل او په هر ګام کي به له کړاوونو او ستونزو سره لاس او ګرېوان نه ول، هغو خلکو چې د پیغمبر علیه السلام او د ده له دعوت سره مخالفت ته ئې ملاتړلې وه، خپل ټول وسایل او امکانات ئې د دې الهي نهضت د مقابلې لپاره کارول او د پیغمبر علیه السلام یاران ئې د مکې په مبارکې وادي، دا د الله د کور حرم کې، ترشدید تعذیب لاندي نیولي وو، ویل به ئې: په دې خبري څنګه باور وکړو چې محمدعلیه السلام د خدای پیغمبر دئ، د ټولو ملائکو مطاع جبرئیل د الله له لوري ده ته د الهي وحي قاصد دئ، دا ادعا کوي چې لار ئې حقه او الله ئې مل دئ!! په داسې حال کي چې دی او یاران ئې له دغو سختو کړاوونو او ستونزو سره مخامخ دي، په هرګام کي مصیبتونه او ابتلاءات ورته منتظر، تعذیب کېږي، له ملك نه شړل کېږي او وژل کېږي!! دا ولې د ده خدای د ده مرسته نه کوي؟ ولې ملائکي د ده مرستي ته نه راځي؟ ولې د ده مخالفین د الله په عذاب نه اخته کېږي؟ قرآن د یوسف په سورې کي دې پوښتنو ته ځواب ورکوي او وایي: له کړاوونو او ستونزو سره مخامخېدل یو داسې الهي سنت دئ چې پیغمبران هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره مخامخ شوي. الله تعالی انسان داسي پیدا کړی چي خامخا به د راز راز محنتونو او مشقتونو له کړلېچونو نه تېرېږي، لوړې ژورې به ګوري او کړاوونه به ګالي، له مصیبتونو سره د چا د مخامخ کېدو معنی دا نه ده چي هغه د الله له تأیید نه محروم او لاره ئې ناسمه ده!! تاسو سخته اشتباه کړې چي دا انګېرنه مو د خپلو قضاوتونو لپاره ملاك او معیار ګرځولی، مګر یوسف علیه السلام هم د خپلو ورونو په وړاندي او هم د عزیز مصر او د ده د مېرمني په وړاندي په حقه نه وو؟ آیا خپلو جفاکارو ورونو په دې خاطر په کوهي کي وانه چاوو چي پر پلار ګران وو؟ مګر د مصر واکمنانو د پاك لمنۍ په جرم زنداني نه کړ؟ خو پایله څه وه؟ د ده او د ده د ورونو؟ آیا دغه مظلوم انسان، دا پلورل شوی، صحرایي زلمی! د زندان له تورې خوني د پاچایۍ قصر ته ونه ورسېدو او د نړۍ د هغه مهال ترټولو د ستر او متمدن ملك پاچا نه شو؟

د هر انسان د ژوند بهیر ته پام وکړئ، د هرچا ژوند له لوړو ژورو ډك، کمزوری، ضعیف او محتاج دنیا ته راشي، بل ته په هرڅه کي اړ، لاس پښې وهي، له یوه نه بل اړخ ته نه شي اوښتی، بل څوك باید د ده مرسته وکړي، خپله غذا په اوښکو، ژړا او چیغو ترلاسه کوي، چي له ځمکي د پورته کېدو شي نو هرګام په ډېر زحمت پورته کوي، په هر قدم کي پر مخ لوېږي، له راز راز بیماریو سره د دوامدارې مقابلې لړۍ ئې په مخ کې، دردونه او رنځونه، تر څو ځوان شي، د ژوند بهیر ئې نوی پړاو پیل کړي او ستونزي ئې نوې بڼه او پېچلي ابعاد، له یوې نزاع لا نه وي فارغ شوی چي په بلې سر شي، یو مشکل ئې لا نه وي حل چي له بل سره مخامخ شي، له یوې بیمارۍ روغ شي په بلې اخته، دغه دئ د انسان د ژوند حقیقي انځور، له ستونزو سره مخامخ کېدل ئې د ژوند طبیعي بهیر، د الهي سننو مطابق او د ژوند لازمه. خدای جل شأنه انسان داسي نه دئ پیدا کړی چي تل به د ګلانو د پاڼو په بستر څملي، الله د ګلانو ترڅنګ اغزي پیدا کړي، د خندا تر څنګ ژړا، د خوشحالۍ ترڅنګ غم، د سوکالۍ ترڅنګ ستونزي.

قرآن فرمایي چي الله تعالی د ځمکي اقتدار صالحانو ته سپاري نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهګارانو ته، که چېرې ګناهګاران اقتدار ترلاسه کړي نو دا د الله تعالی د مرضي خلاف حالت دئ، دا حالت د انسانانو د خپلو غلطو تصرفاتو او ګناهونو نتیجه ده، الله تعالی انسان آزاد او د اختیار خاوند پیدا کړی، ده له خپل اختیار نه غلطه استفاده کړې او دا حالت ئې راپیدا کړی، یوه د ظلم لار غوره کړې او بل ظلم ته تسلیم شوی، الله تعالی نه په دې راضي کېږي چې څوك ظلم وکړي او نه په دې چې څوك ظلم ته تسلیم شي او د ظالم ملګرتیا وکړي. الله تعالی په دې نه راضي کېږي چې څوك په مصیبتونو اخته شي، برعکس له مصیبتونو نه د انسان ژغورل خوښوي او خپلو صالح بندګانو ته امر کوي چې په مصیبتونو د اخته انسانانو مرسته وکړي، دوی ته فرمایي: وږې، تږې او لوڅ ته خوراك، څښاك او جامه ورکول داسي وګڼئ لکه چې ما ته مو راکړي وي، د مظلوم ملګرتیا داسي وشمېرئ لکه چې زما مرسته مو کړې وي، قاضي ته د عدالت کولو امر کوي، د ده بې عدالتي د دې لپاره نه ده چې خدای غواړي همداسي وشي، یوه مظلوم ته د ظالم قاضي په لاس سزا ورکړي او په دې سزا خوشحاله کېږي، ظالم قاضي د الله تعالی د حکم او رضا خلاف عمل کړی، له هغه اختیاره ئې غلطه استفاده کړې چې الله تعالی هغه ته د نورو انسانانو په څېر ورکړی، که له ظالم او مظلوم نه دا اختیار سلب شي بیا خو انسان د تیږې او ونې په څېر په یوه محکوم او مجبور مخلوق بدلېږي!! څوك چې د انسان د بدو کارونو په وجه په هغه خدای اعتراض کوي چې انسان ئې پیدا کړی!! او هغه ته ئې اختیار او د ښه او بد له منځه د یوه د غوره کولو واك ورکړی، هغه د سطحي نظر خاوند دئ، د قضیې یوه اړخ ته ئې کتلي او بل اړخ ئې له پامه غورځولی، دې ته ئې پام نه دئ کړی چې دا د انسان د هغه اختیار نتیجه ده چې په سبب ئې انسان ته پر ټولو مخلوقاتو شرف او غوره والی ورپه برخه شوی، د همدې اختیار په سبب هغه ترملائکو هم غوره ګڼل شوی. چا چې یو ډېر حساس کمپیوټر، داسي چې ببلګه ئې نه موندل کېږي او تر نورو زیات کارونه کولی شي، په دې موخه جوړ کړی چې د انسان کارونه ورته آسانه کړي، که اوس اتیا په سلو کي خلك له دې حساس کمپیوټر نه د نېکو مقاصدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره استفاده کوي او شل ئې د غلطو مقاصد لپاره کاروي، آیا سمه ده چې د کمپیوټر جوړوونکی ملامت کړو او د اعتراض ور ئې وګڼو؟!!

کله چې د یوسف سوره نازلېده نو پیغمبر علیه السلام او د ده یاران او ملګري له داسي سختو ستونزو سره مخامخ ول چې له لږو کسانو پرته نه چا دا ګمان کولو چې دوی به مقاومت ته دوام ورکړی شي او پر خپلو زورورو دښمنانو به غالب شي او نه ئې دا جرأت کولو چې د دوی په څنګ کې ودرېږي او د هغو ملاماتوونکو کړاوونو زغملو ته چمتو شي چې دوی ورسره مخامخ ول.

د ابو لهب په څېر د رسول الله صلي الله علیه وسلم نږدې خپلوان هم د دې په ځای چې د ده ملګرتیا او ملاتړ وکړي، د ده د خورا بدو دښمنانو په کتار کې ودرېدل؛ د همدغو مخالفتونو او دښمنیو په طوفان کې د یوسف سوره نازلېږي او د یوسف علیه السلام د قصې په ترڅ کې له یوې خوا د ده مخالفینو ته وایي چې ستاسو برخلیك به هم د یوسف علیه السلام د مخالفینو په څېر وي، هغوی هم د یوسف علیه السلام پرضد درخې او کینې لاره ونیوله او د هغه په حق کې ئې له هیڅ ډول ظلم او جفا نه ډډه ونه کړه، د هغه د وژلو او شړلو توطیه ئې جوړه کړه، کوهي ته ئې واچاوو، پرې ئې ښود چې د مریې په شان په لږه بیه وپلورل شي، زندان ته ئې کش کړ او پرله پسې کلونه ئې په زندان کې وساتو؛ مګر په دې بریالي نه شول چې الهي مقدرات بدل کړي او هغه مقام ته د یوسف علیه السلام د رسېدو مخه ونیسي چې له ده سره وړ وو.

د یوسف سوره هغه وخت ښه جاجولای شو او د هر آیت په مفهوم او د مضامینو په پراخو ابعادو ئې هغه وخت ښه پوهېدلی شو چې د دې سورې د نزول په وخت کې د مکې حاکمه فضا او هغه پیغام چې د غورځنګ موافقینو او مخالفینو د دې سورې له هر آیت نه اخیستلی، په نظر کې ولرو.

دا مبارکه سوره د هغو کسانو پوښتنو ته دقیق ځوابونه ورکوي چې غواړي پوه شي له مصلح او زړه سواندو دعوتګرانو سره د شدید مخالفت وجه څه وي؟ څوك ئې مخالفت کوي او ولې؟ او د دې مخالفت پایله به څه وي؟ هغه چې غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوه شي صالح قيادتونه کوم او مواصفات ئې څه دي او د ناصالح سياسي او اجتماعي زعامتونو ځانگړتياوې کومې دي؟ د دې مبارکې سورې په ترڅ کې د جاهلي ټولنې د سياسي او اجتماعي زعامت اخلاقي ځانگړتياوې په ډېره دقيقه او حکيمانه توگه انځور شوې، خدای خبر چې د قريشو مفسد مشران به د دې سورې په اورېدو سره څومره غصه شوي وي؟ دوی ته د دې سورې په هغې برخې کې چې د عزيز مصر او د مصر د نورو مشرانو د کورنيو اخلاقي حالت په کې انځور شوی، د خپلو کورنيو بد حالت ترسترگو کېدو او له همدې سورې نه پيغمبر عليه السلام دا درس اخيستی وو چې کله د يوه سرلوړي فاتح په توگه مکې ته داخل شو ، ټول قريش د ده د سختو کينه کښو دښمنانو په شمول د کعبې خوا ته راغونډ وو او دې ته منتظر چې وگوري پيغمبر عليه السلام به د دوی د تېرو دښمنيو څه سزا ورکوي، سرونه ئې له شرمه ټيټ او وېرې اخيستي، کله چې پيغمبر عليه السلام ترې پوښتنه وکړه: له ما څه انتظار لرئ؟ له عذر، خجالت، عجز او انکسار نه په ډک غږ ئې ځواب ورکړ: هماغه انتظار چې له يوه مهربان او کريم مشر وروره کېدی شي!! او هغه په ځواب کې ورته وويل: زما ځواب همغه دئ چې زما ورور يوسف عليه السلام خپلو وروڼو ته ورکړی وو، اذهبوا و انتم الطلقاء: ځئ تاسو آزاد يئ!!

د دې سورې روښانه او مدلل آيتونه د هغو ډېرو کسانو پوښتنو ته دقيق ځوابونه ورکوي چې دسياسي ډلبنديو او رقابتونو په فضا کې ژوند کوي او د خلکو د قيادت او زعامت ترلاسه کولو لپاره د سياسي مشرانو او زعامتونو ترمنځ د ټکر او رقابتونو شاهد دي او غواړي چې د دې شخړو او رقابتونو لاملونه، محرکات، پايلې او عواقب وپېژني.

حکمتيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

راشئ چې د يوسف له سورې ئې زده کړو!

د سورې معرفي:

د يوسف سوره ۱۱۱ آيتونه لري چې د سريزي له دريو او د سورې د تتمې له اتو آيتونو پرته نور ټول ئې د يوسف عليه السلام هغې قصې ته ځانګړي شوي چې له بې شمېره ژورو لارښوونو او پراخو او اغېزناکو عبرتونو ډکه ده، د سر او پای آيتونه هم د قصې لپاره د مقدمې او تتمې حيثيت لري، ټول آيتونه ئې د لومړيو دوو آيتونو په څېر يا (مبين) ته په ورته صيغو پای ته رسېدلي او يا (تعقلون) ته په ورته صيغو، خو دې ته مو پام وي چې په (ن) او (م) پای ته رسېدلې ورته صيغې د وزن له پلوه شبيه او يو شان ګڼل کېږي، لکه (مبين) او (حکيم)، د همدې لپاره په ټول قرآن کې دا صيغې د هموزنو صيغو په توګه راوړل شوې، نه دېرشم او يو څلوېښتم آيتونه په داسې صيغو پای ته رسېدلی چې د غږ وزن ئې له دغو دواړو اوزانو سره توپير لري، يو ئې د (تستفتيان) بل ئې د قهار په صيغې پای ته رسېدلی. خو دا دواړه آيتونه داسې دي چې له ورپسې آيتونو سره تړلي دي او د وروستي آيت په پای کې بايد توقف وشي. همداراز پنځه شپېتم او شپږشپېتم آيتونه په يسير او وکيل سره پای ته رسېدلي، چې د مبين هموزنه ګڼل شوي.

لکه څرنګه چې دغه سوره په دريو تورو (ا. ل. ر) سره پيل شوې، همدا رنګه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې سورې محوري مضامين چې ټول آيتونه ئې پر مدار څرخي، هم درې دي، په بل عبارت دا درې حروف دې ته اشاره کوي چې په دې سورې کي درې اساسي موضوعات څېړل شوي، که تاسو د سورې ټول مطالب په غور سره له نظره تېر کړئ نو ډېر ژر به متوجه شئ چې دلته د لاندي درېو مطالبو لپاره تاريخي بېلګي او مثالونه وړاندي شوي او د يوې ښکلې او زړه راښکونکې قصې په ترڅ کي د مخاطب مخي ته ايښودل شوې:

الف: خداى پالونکي او د الله د لارې لاروي، حتماً له سختو آزمېښتونو او کړاوونو سره مخامخ کېږي، دا آزمېښتونه کله هومره سخت وي چې د پيغمبرانو عليهم السلام په څېر اولواالعزمه شخصيتونه هم د يأس او ناهيلۍ پړاو ته رسېږي او داسي انګېري چې د الهي حتمي مرستي او پر دښمن باندي د حتمي بري او برلاسي په اړه د دوى هيلي، انتظارات او باورونه بې ځايه وو، هسي ئې ګمان کړى وو چې د خپلي مبارزې د عاجل او حتمي بريا شاهد به وي او د دښمن ماتې به په خپلو سترګو وګوري. خو دا دئ له اوږدې مبارزې وروسته نه يوازي د دې انتظار د تحقق هيڅ نښې نه تر سترګو کېږي بلکي برعکس له داسي پرله پسې کړاوونو سره مخامخ يو چې ترې وتل محال برېښي!

ب:- خو د همدغو سختو آزمېښتونو په پاى کي او هغه مهال چې دوى له خپلي حتمي بريا او پر دښمن له برلاسۍ ناهيلي او مأيوس شوي، ناڅاپه ئې الهي مرسته په برخه شوې، له کړاوونو ژغورل شوي او بري ته رسېدلي.

ج:- د شر او فساد هغه ځواکونه چې د پيغمبرانو د دعوت او بلني په وړاندي درېدلي له خداى پالونکو سره د پرله پسې ټکرونو په پاى کې، د دوى د انګېرنو، انتظاراتو او باورونو په خلاف او ناڅاپي د الله تعالى له کلکي مواخذې سره مخامخ شوي او په شديد او دردوونکي الهي عذاب اخته شوي، نه خپلو پراخو وسايلو او امکاناتو له دې عذابه ژغورلي او نه خپلو پلويانو او مرستندويانو.

دا درې مهم مبحثونه د سورې له وروستي آيت نه مخکي په ايجاز او لنډيز سره داسي راغلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

$RŽçÇ R ÎMèdä$_ (qçÉà2 %ô NèdÅ (pZßr @ß'9$ § «ø✝Ö$ #Œ) ÓLm

ÇÊÊÉ ûüÏBÌôfßJø9$# ÏQöqs)ø9$# Çã $uZß'u Š•ãƒŸw r âä±®` B ÓÉfãZû

تر هغه چې پیغمبران نهیلي شول او گومان ئې وکړ چې کاذب (انتظار او هیلي) تېر ایستي دي، نابېره زموږ مرسته ئې په برخه شوې او هغه څوك ژغورل شوی چې موږ غوښتلي او زموږ عذاب به له مجرمانو نه دفعه نه کړی شي "په هيڅ ځواك او هيڅ تدبير سره الهي عذاب له ظالمانو نه شي دفعه کیدی"

او د سورې په وروستي آیت کي راغلي:

قرآن چې کومې تاریخي قصې زموږ مخې ته ایښې دي، د تاریخ په لوړو ژورو کي د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومې پېښې ئې بیان کړې دي، په دې کي د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه گڼئ چې قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاریخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتگرانو او د دوی د رښتوني الهي دعوت تصدیق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصیل سره بیان کړي، څوك چې د حق په لټه کي وي او پر حقایقو د ایمان راوړلو تلوسه او اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوینې ډالۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

Nä ë©$Ŵ•ã $Räèè ¹Y¯R& $RÎ ÇÈ ÈûÎ3$ É »GÅ$ M»ƒ#ä 7ü •9#

7øÎ $Zøm# $JÎ ÄÈ Á)$`¡ôm& 7øã •È àR ßtw ÇÈ šc qè?

ÇÌÈ šú üÎÿ»ó$`Ü9 ¾Ïî7 `Ï M Yà2 bÎ b#äö)$# ‹»d

ا. ل. ر دا د دې روښانوونکي او څرګند کتاب آيتونه دي.
موږ هغه د عربي قرآن په توګه نازل کړی (په عربي ژبه د لوستلو لپاره آسان کتاب)، ترڅو تاسو په ښه شان پرې پوه شئ.
او ستا په لور د دې قر آن په وحي سره، موږ ډېري غوره کيسې درته کوو، په داسي حال کي چي تر دې مخکي (د نورو په شان له هغو) بې خبره وې

د دې مبارکو آيتونو په اړه څو مهمو خبرو ته ستاسو پام رااړوم:
له اسلام نه مخکي (په جاهلي) ادبياتو کي وينو چي ډېرو ليکوالانو خپلي ليکني په مقطعاتو تورو پيل کړې دي، په ليکنو کي دغه کړنلاره، د جاهليت په زمانه کي مروج اومعمول دود وو او ټول پرې پوهېدل؛ (داسي لکه نن چي په انګليسي او نورو ډېرو ژبو کي د کلماتو د سر توري د مخفف په توګه کاروي)، نو ځکه د قر آن د ځينو سورتونو په سر کي د دې تورو راتلل له هيچا سره کومه پوښتنه راولاړه نه کړه او په صحابه وو کي هيچا هم د دغو تورو په اړه له رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله صلي الله عليه وسلم څخه پوښتنه ونه کړه، همدا وجه ده چې په دې اړه هيڅ روايت نه لرو، د وخت په تېرېدو سره دا ليك دود ورو ورو پرېښودل شوی او خبره هغه ځای ته رسېدلې چې خلك هغه رمز هېر کړي چې په دغو تورو سره افاده کېدو، د نوموړو تورو په باب د مفسرينو اختلافات له همدغه ځايه را پورته کېږي.

که چېري هغه سورتونه چې په دغه ډول حروفو پيل شوي په غور سره مطالعه کړئ، په واضحه توگه به درته څرگند شي چې نوموړي توري د سورې له محوري مضامينو سره خورا نږدې اړيکي لري: هغه سوره چې په يوه حرف پيل شوې، وينو چې د يوې مهمې او محوري موضوع په ارتباط ئې بحث کړی او که په دوه، درې يا له دې نه په زياتو تورو پيل شوې، نو د هماغو تورو له شمير سره سمې موضوعگانې په کې تر بحث او څېړنې لاندې نيول شوې.

د دې سورې په دغو دريو لومړيو آيتونو کې د قرآن کريم شپږو مهمو صفتونو ته اشاره شوې:

الف_ قرآن "مبين" کتاب دئ، خپل مطالب په روښانه ډول وړاندې کوي؛ داسې چې په هغو کې اغماض، ابهام، پيچلتوب او کړکېچ له سره نشته او ټول آيتونه ئې روښانه او واضح دي، دا کتاب بيانوونکی او روښانوونکی دئ، پټ حقايق ښکاره کوي، د انسان له نظره پټې او تروږمې زاويې ورته روښانه کوي او هر هغه څه ورته بيانوي او حقيقت ئې ورته واضح کوي چې په هغه پوهېدل او د حقيقت درك کول ئې انسان ته ضروري دي.

ب_ دا کتاب د الله تعالی له لوري يو داسې پيغام دئ چې له آسمانه نازل شوی‌او زموږ مستوی ته چې د ځمکې اوسېدونکې يو رانښکته شوی، هغه حدته چې اخيستونکی او حامل ئې يو "امي" او لومړنی مخاطب ئې هم يو "امي قوم" وو، وگورئ چې د الله جلت عظمته لطف او عنايت څومره عام، لوی او پراخ دئ چې موږ ته ئې زموږ په خپله ژبه پيغام راليږلی، د خلکو په ژبه، هغوی ئې په مروجو کلماتو او لغاتو مخاطب گرځولي، داسې پيغام چې ټولو ته د فهم وړ دئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه او واضحه.

د تاسف خبره دا ده چې ځینې حرفوي دینداران، دا آسان، واضح او ټولو ته د فهم وړ قرآن پیچلی او ګران معرفي کوي، په داسې حال کې چې قرآن له "آسمانه" ځمکې ته راغلی دئ او لارښوونې ئې د ځمکې پر مخ د انسانانو دچارو د تنظیم لپاره ځانګړې دي؛ مګر هغوی په خپلو پیچلو تعبیرونو او تفسیرونو سره، دغه کتاب له ځمکې نه آسمان ته پورته کوي، هغه ځای ته چې د چا لاس ور ونه رسیږي او د پیغامونو پوهه او درك ئې هیچا ته ممکن ونه برېښي.

ج_ د دې کتاب په نامه کې د "لوست او په لوستلو کې د آسانتیا" صفت پټ دئ، کولای شئ چې د هغه ښکاره پیغامونه د هغه په روښانو الفاظو او کلماتو کې په ښه شان ولولئ او مفاهیم ئې درك کړئ، د هغه په الفاظو کې اغماض، پیچلتوب او تعقید له سره نشته.

د_ د هغه قوم په ژبه نازل شوی دئ چې د دې کتاب لومړنی مخاطب وو؛ په عربي ژبه.

هـ_ قرآن د انسان عقل مخاطبوي، هغه ویښوي، فکر او تعقل ته ئې اړباسي، هیڅ داسې څیز چې د انسان له عقل نه پورته وي او یا ئې له عقل سره مغایر وي په کې نشته.

و- د قرآن قصې د پخوانیو خلکو کیسې (اساطیر الاولین) مه ګڼئ، دا تر ټولو غوره قصې "احسن القصص" دي چې په هغو کې ستر حقایق، پراخ او ژور مفاهیم راغونډ شوي او د تاریخي پېښو په ترڅ کې د دغو حقایقو عملي بېلګې ننداري ته ایښودل شوي او په دي سره مهمو فکري اساساتو ته عیني تجسم ورکړی شوی. دا قصې د خلکو په منځ کې د مروجو تاریخي قصو په شان مه ګڼئ؛ بلکې د غیب د نړۍ اسرار ئې وګڼئ، هغه اسرار چې یوازې د وحې له لارې پرې پوهېدی شو، عام خلك خو پر ځای پرېږدئ حتی پیغمبران علیهم السلام هم د وحې له نزول نه مخکې له دې غیبي اسرارونه بې خبره وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

•J)ø‰r § ôt±9$# $Y.ö. Ž³ ã %n& M/‰‘ ’þÎoTÎM/'‾» ïn‹Î/L{ ß#ß™qãƒ A$% øŒÎ)

7ÏŠq‾z Ÿ #‰ã 8$ƒ¤‰â öÈ Ÿ Ÿ¢Ó‹ö? ’ûÿ Ÿ ó_ç6ƒ A$% ÇÍÈ šúïÏ‰É»™ ’Í Ÿ Ÿ‘¢£§‘

ÇÎÈ Ñúü ÎîB Ar߉ã Ç»¡ $M}Ïj9 `»Ü‹ô±9$# b) #‰ø‹x. 7 9 (r߉‹Å Ššù

۴- کله چې یوسف خپل پلار ته وویل: پلار جانه! یوولس ستوري او لمر او سپوږمۍ (مې په خوب کې) ځان ته د سجدې په حالت کې ولیدل.

۵- وئې ویل: زویکه! خپل خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسې نه چې ستا په ضد کوم پټ تدبیر ونیسي، یقیناً چې شیطان د انسان ښکاره دښمن دئ.

دلته څو خبري په پام کي ولرئ:

بایبل هم د یوسف علیه السلام قصه په ډېر تفصیل سره رااخیستې ده، په ځینو برخو کي ئې وینا قرآن ته ورته ده، خو هغه ئې د یوې بې محتوی او بې مقصده قصې په توګه وړاندي کړې، په داسې حال کي چې قرآن دا د یوې ډېرې عبرتناکې او روزونکې قصې په ضمن کي بیانوي او په هري برخي کي ئې په لسهاوو درسونه مخاطب ته ورکوي، قرآن د دغې قصې په ترڅ کي د حق د لارې مبارزینو ته دا ډاډینه ورکوي چې الله تعالی د حقپالو مل او د دوی د بریا ذمه وار دئ. دا قصه په حقیقت کي د داسې چا حالت انځوروي چې د زندان له یوې تیارې خوني پاچایۍ ته رسېدلی، هغه څوک چې خپلو ورونو ورسره مخالفت ته ملاوتړله، په کوهي کي ئې واچاوو، د یوه غلام په توګه په ارزانه بیه خرڅ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ ... خو لا څو کاله نه وو تېر شوي چې له همدې زندانه قصر ته ورسېدو او د هغه وخت تر ټولو د ستر هېواد د پاچایۍ پر تخت کښېناستو!! په دې قصې کي د دې حقیقت لپاره تاریخي ببلګې وړاندي شوې چې د باطل په مقابل کي حق، د دروغو، چل او دوکې په خلاف رښتونولي او صداقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اخلاقي فساد په وړاندي پاك لمني خامخا غلبه مومي.

بايبل ليکي چي يوسف عليه السلام خوب وليد او ورونو ته ئې تېر کړ او په همدې سره د هغوی حسادت راوپارېدو!! خو قرآن د بايبل خبره تصحيح کوي او فرمايي چي ده خپل خوب ورونو ته نه بلکي خپل پلار ته تېر کړ او ورته ئې وويل: پلار جانه! په خوب کي يولس ستوري او لمر او سپوږمۍ ګورم چي راته سجده وکړي! پلار ورته وويل: ګرانه زويه! خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسي نه چي شيطان ئې ستا خلاف کوم خطرناك تدبير ته وهڅوي، د خوب تعبير دې دا دئ چي الله تعالی به تا غوره کړي، د خبرو په حقيقت او د خوبونو په تعبير د پوهېدو علم به درکړي او خپل نعمتونه به پر تا او د يعقوب په کورنۍ بشپړ کړي، هغسي لکه چي ستا پرپلار او نيکه، ابراهيم او اسحاق ئې بشپړ کړي وو. د قرآن له وينا معلومېږي چي له يوسف عليه السلام سره د ده د ورونو د مخالفت سبب د ده خوب نه بلکي د ده هغه لوړ شخصيت وو چي پلار د همدې په وجه په درنه سترګه ورته کتل او د ده راتلونکې ورته روښانه او ځلانده معلومېده.

دا آيتونه ځو اساسي مطالب زموږ مخي ته ږدي:

الف: د يوسف عليه السلام په "رؤيا" کي يوولس ستوري د هغه د يوولسو ورونو لپاره او لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور لپاره د رمز په توګه راغلي او دا ښيي چي د "رؤيا" او خوب ژبه رمزي ده، ځانګړی قاموس لري، ټول شيان په کې د رموزو او سمبولونو په بڼه ننداري ته ايښودل کېږي.

ب: يوسف عليه السلام ته د ستورو، لمر او سپوږمۍ انقياد چي د ده په وړاندي د هغوی د سجدې په لفظ سره تعبير شوی دئ، هغه ته د ورونو انقياد او د هغه پر لويوالي او اوچتوالي د کورنۍ د ټولو غړو اعتراف افاده کوي.

ج: کله داسي وي چي په يوه صالح انسان کي ښېګړي او لوړ لوړ نېك صفات د کينه ګرو او حسودو انسانانو کينه راپاروي او همدغه کينه او حسد ئې د لوړو شخصيتونو دښمنۍ ته هڅوي. تل به ګورئ چي فاسق او مفسد انسانان له صالح او نېکو انسانانو سره دښمني کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د: داسي مه انګېرئ چي په انسان کي حسادت يو طبيعي او فطري خصلت دئ، نه داسي نه ده؛ بلکي دا شيطان دئ چي په انسان کي د دې ناروغۍ سبب ګرځي، که چېري په نورو کي ښېګړي او اوچت خصلتونه، په تا کي هم دغو ارزښتونو ته د رسېدو تلوسه راولاړه کړي او تا هم ښېګړو او لوړو خصلتونو ته وهڅوي او په تا کي نوې ولولې، شوق او ارزوګاني راوپاروي، دا يو طبيعي امر دئ؛ مګر که د دې پر عکس تا د فضل او ښېګړي له خاوندانو سره عداوت، دښمنۍ او کينې ته وهڅوي او د دې بد کړچار سبب شي، نو پام کوه چي شيطان ستا پر زړه او دماغ سيورى غوړولى او دغه منفي احساسات ئې در کي راپارولي دي.

هـ: خپل رازونه او اسرار له ځان سره وساته او له افشاء کولو ئې، په خاصه توګه نږدې ملګرو، سيالانو او هغو کسانو ته چي له تاسره د تنافس او رقابت قصد لري، ډډه وکړه.

و: يعقوب عليه السلام چي يو حساس او پوه شخصيت او د درايت خاوند دئ له يوه پلوه د خپل زوى خوب په دقيقه توګه تعبيروي او له بله پلوه ورته توصيه کوي چي خپلو ورونو ته ئې افشا نکړي، داسي نه چي شيطان د دوى کينه راوپاروي او د ده په خلاف ئې کوم ناوړه پټ تدبير ته ونه هڅوي.

¼çFJèË OÏãr Ï] fŠ‰nR$È@/rÚ `Ë 7ßèãr 7/‘ š• ŠÎFøt 7Ï°‹.r

Lìü°•ô @6% `Ë 7fq/& #?ã $gB@& $J. >qàè/ É#ä #?ãr š• øã

ÇÏÈ ÒŠÅm OŠÎæ 7/‘ bÎ ,»tãÎr

او همداسي به ستا پالونکی رب تا غوره کړي او د احاديثو (خبرو) تأويل (ښه او دقيق تعبير) به درزده کړي او خپلي پېرزويني به پر تا او د يعقوب پر کورنۍ داسي بشپړي کړي لکه چي پخوا ئې ستا پر نيکونو ابراهيم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسحاق بشپړې کړې، بې شکه چې ستا رب باحکمته پوه دئ.

د يعقوب عليه السلام په دې دقيق تعبير کې يوولس ستورې د ده د يوولسو ورونو، لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور رؤيائې رموز ګڼل شوي او سجده ئې د ده په وړاندې د دوی انقياد او د دې ننبه ښودل شوې چې الله تعالی به ده ته ستر او لوړ مقام ورپه برخه کړي، هغه ته به پر نورو فضيلت وروبخښي او د يعقوب عليه السلام د کورنۍ قيادت او مشري به ئې په برخه شي. د تأويل الاحاديث (د خبرو په کنه او حقيقت د پوهېدو) او د خوبونو د سم او دقيق تعبير پوهه به ئې په برخه شي، يعني له يوه پلوه به د خوبونو د تعبير علم ورکړی شي او له بله پلوه به د هري خبري تل ته د رسېدو استعداد او توانمندي ترلاسه کړي او دا د يوه انسان د پوهې او علم تر ټولو لوړ پوړ دئ. يعقوب عليه السلام له دې "رؤيا" نه پوه شو چې دی او اولاده ئې د خپل وخت د ځلاندو ستورو په شان دي. له همدې امله يوسف عليه السلام ته فرمايي چې الله تعالی به پر تا او د يعقوب پر کورنۍ باندې خپله پېرزوينه بشپړه کړي، هغسې لکه چې ستا پر نيکونو ابراهيم او اسحاق عليهما السلام باندې ئې بشپړه کړې وه، لکه څنګه چې هغوي د الهي انعام مستحق وګرځېدل او د خلکو د هدايت وسيله شول، تاسې به هم د خلکو د لارې د ځلاندو مشالونو حيثيت غوره کوئ او له تراږميو څخه به د هغوی د ايستلو باعث وګرځئ. يعقوب عليه السلام ته له دې خوبه معلومه شوه چې په تأويل الاحاديث کې به يوسف عليه السلام تر ده هم مخکې وي، د ده په وړاندې خپله سجده ئې همداسې تعبير کړه، نو ځکه ئې هغه ته وويل: الله تعالی به د تأويل الاحاديث علم درکړي.

د آيت له دې برخې په ښه توګه ښرګنديږي چې د يعقوب عليه السلام نور زامن سره له دې چې د خپل ورور يوسف عليه السلام په حق کې ئې ستره جفا وکړه، د الهي بخښنې وړ ګرځېدلي او د معنويت لوړو پوړو ته رسېدلي.

د يوسف عليه السلام د قصې په ترڅ کې به وګورئ چې د يعقوب عليه السلام تعبير صحيح ثابت شو او ټولي برخې ئې يوه په بلې پسې ترسره شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید و گورو چې "رؤیا" څه دئ او حقیقت ئې څه؟ څنگه موږ د زمان او مکان له قیده باسي، راتلونکو زمانو ته مو بیایي او له راتلونکو حوادثو او پیښنو مو خبروي؟ په "رؤیا" کي کوم څیز د دې باعث کېږي چې موږ د مکان او زمان له حجاب نه آخوا پر هغو حقایقو پوه شو چې په خپلو پنځگونو حواسو ئې نه شو درك کولی؟ آیا موږ شپږم حس هم لرو؟ چې د خوب په حالت کي راویښېږي؟ آیا دا حس کولی شي چې د زمان او مکان له محدودې پښه آخوا کېږدي، له حجابونو تېر شي او د پردو تر شا وقایع او حقایق درك کړي؟ او یا دا چې "رؤیا" د یوه بل حقیقت نښه ده؛ د یوه داسي ذات له شته والي مو خبروي چې د انسان د "رؤیا" او خوبونو د الهام سرچینه ده؟ که چېري د "رؤیا" په باب دا تعبیرونه او توجیهات ونه منو، نو څنگه کولی شو د دې لپاره کومه بله توجیه وړاندي کړو؟ څوك چې د الله تعالی له شته والي انکار کوي او انسان محض یو مادي توکی گڼي او د روح په نامه کوم څه نه مني، د دغو خوبونو لپاره څه توجیه لري؟ د ټولو په ژوند کي، لږ تر لږه د یو شمیر انسانانو په ژوند کي زیری ورکوونکي خوبونه ترسترگو کېږي، د ټولو داسي خوبونه خو پرېږدئ آیا فقط یو ئې کافي نه دی چې حساس محققین او منصف پوهان وهڅوي چې د دغو خوبونو په اړه خلکو ته دقیق او د منلو وړ ځواب ورکړي او سرچینه ئې په گوته کړي؟ زه به د خپلو خوبونو له منځه دوه د دغو محققینو مخې ته کېږدم او ځواب به ترې وغواړم، زه د دغه ډول "خوبونو" له پلوه ډېر غني وم، که ټول ئې ولیکم نو یو کتاب ترې جوړېږي ، دلته ئې دوه بېلگې د مثال په توگه رااخلم:

هغه مهال چې د ظاهر شاه د واکمنۍ په دوران کي بندي او په توقیف کي د محکمې د حکم منتظر وم، یوه شپه مي خوب ولید چې زما مشر ورور ختر محمد (چې د کمونستانو د د اقتدار په لومړیو کي زما له پلار او کوچني ورور نورالدین سره په شهادت ورسېدو) زما د توقیف خوني ته رانښوت او له روغبړ نه وروسته زما د زندان د ملگري شهید ډاکټر عمر پر اوسپنیز کټ کښېناست، د سرو زرو گوتې ئې چې د فیروزې غمی په کي لگېدلی وو په گوته وه، له څو دقیقو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبروآترو نه وروسته ئې دا گوتې راوايستله او ماته ئې راکړه، د ملاقات په پاي کې کله چې روانېدو، جيب ته ئې لاس کړ او درې سليز افغاني نوټونه ئې له جيبه راوايستل او ماته ئې راکړل، خوب مي په دغه ځای کي پاي ته ورسېد، د هغې شپې په سبا، زما همدا مشر ورور ناڅاپي او پرته له دې چې کابل ته د ده له راتگ نه خبر وم، زموږ لیدو ته راغی، پوليسو هماغه اطاق ته راووست، په هماغه کټ کښېنستو، هماغه گوتې ئې په گوته، له څو شېبو خبرو آترو وروسته ئې خپله گوتې راوايستله او ماته ئې راکړه، د تلو په وخت کي ئې جيب ته لاس کړ او هماغه درې نوټونه ئې راوايستل او ماته ئې راکړل. ما تر لاس ونيو او ورته ومي ويل: په خدای قسم چې ستا دغه راتگ او د هغه ټولي صحنی مي تېره شپه په خوب کي ليدلې وې، دې ته منتظر وم چې دا آخري برخه ئې هم وگورم او بيا ئې تا ته ووايم.

زما د "رؤيا" بله بېلگه د يوسف عليه السلام صادقه "رؤيا" ته ورته ده:

(ما ته خپل شهيد پلار په نوې ځوانۍ کي واده وکړ، په لسم ټولگي کي زه د واده خاوند وم، د واده په شپه مي فقط څو شېبې د سحر له لمانځه نه مخکي خوب کړی، چې سترگي مي سره ورغلې په خوب کي گورم چې: د تره له يوه زوی سره مي چې سپين ږيرى وو او محمد نذير نومېدو، يوځای د آسمان په لورى اوچت ولاړو، د ستورو ځای ته ورسېدو، ستورى راکد وو، خو زما په رسېدو سره وخوځيدل، له شرق نه د غرب په لوري روان شول، ناڅاپي داسي زرينه ټوټه ترې جوړه شوه چې د اوږدو او سارو تارونه ئې ټول ستوري ول، دا زرينه تکه په خپله په زرينو خوليو بدله شوه، له مانه څو گامه آخوا د دغه زرينو خوليو يوه وړه کوټه جوړه شوه، هغی خوا ته ورروان شوم چې وگورم دا څنگه خولۍ دي، ناڅاپي څه نور ناپيژانده کسان چې شمير ئې تر څلورو پنځو زيات نه وو، را پيدا او له يوې بلې خوا د خوليو په لور راروان شول، هر يوه لدې کوټې نه يوه خولۍ په لاس کي واخيسته پرته لدې چې په خپل سر ئې کښېږدي، ما هم يوه خولۍ را واخيسته او په خپل سر مي کېښوده او په همدې سره له خوبه راويښ شوم. په ابتداء کي مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

گمان کولو چې د دې خوب به زما له واده سره ارتباط وی، ښايي الله تعالی به ما ته نېك اولاد راکړی چې سر مي وربانديی لوړ وي، د دې خوب له ليدلو دوه کاله وروسته په پوهنتون کي شامل شوم او په پوهنتون کي زما له شمول سره جوخت اسلامي خوځښت پيل شو، د الله تعالی لطف او مهرباني وه چې د يو شمېر محصلينو ورونو په ملګرتيا د اسلامي نهضت په تأسيس کي لږ يا ډېره ونډه را په برخه شوه، د سردار داؤد د واکمنۍ په مهال او هغه وخت چې زموږ ډېر ورونه د رژيم له لوري د پاڅون په تور ونيول شول، ما له يو شمېر نورو ورونو سره پاکستان ته هجرت وکړ، لنډه موده وروسته مو له همغه ځايه د نهضت د بيا منظمولو لړۍ پيل کړه، د غړو په روزنه او تنظيم مو لاس پوري کړ، چا چي به له موږ سره يوه روونيزه دوره پای ته رسوله، بېرته به خپلو سيمو ته ستنيدل، له لوړو غرونو او ژورو درو اوښتل او له کږو وږو ستونزمنو لارو به ټاکليو سيمو ته تلل او له رسېدو سره سم به ئې د افرادو په روزني او انسجام لاس پوري کاوو، په همدغه دوران کي وو چي ټول مشران ورونه راغونډ شول او د يوې غونډې په ترڅ کي ئې د اسلامي نهضت مشري ماته تفويض کړه، گمان مي وکړ چي زما د هغه خوب تأويل همدا وو.

خو ډېر وروسته کله چې د جهاد لمن خوره شوه، ډېر خلك حتی هغه هم د مجاهدينو له ليکو سره يو ځای شول چي له فکري او اخلاقي پلوه ئې د دې صف وړتيا نه درلوده خو شرايطو په نهضت تحميل کړل، په پاکستان او ايران کي ګڼ شمېر ډلي جوړي شوې، ډېر کسان د مشرتابه لپاره کانديد شول او غوښتل ئې د قيادت پګړۍ په سر وتړی، په دې وخت کي پوه شوم چې زما د هغه خوب تعبير څه وو.

که دېرش کاله مخکي مي دغه "رويا" له چا سره مطرح کړې وی؛ نو له تعبيره به ئې حتماً ځان عاجز ګڼلو خو که نن همدغه "خوب" د هر هغه چا په وړاندي تېر کړم چې د افغانستان له جرياناتو او د نهضت د تأسيس له څرنګوالي او د ډلو او ګوندونو د جوړېدو له بهير نه خبر دي، نو په آسانۍ سره کولی شي د دې خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولې برخې تعبير کړي.

زه د داسې خوبونو پراخه تجربه لرم، همدغو تجربو دې نتيجې ته رسولی يم چې باور وکړم د انسان د روحي جوړښت او د دماغ هغه برخې چې په ويښه کې ډېر ځله د زمان او مکان له قيد نه وځي، وړاندوينه کوي، ابتکار کوي، د راتلونکې په هکله حدس وهي او ډېر ځله ئې حدسونه دقيق او صحيح ثابتېږي، له مقدماتو نه نتائجو ته ځان رسوي او د پېښو پايلې او پېلامې په گوته کوي، دا برخې د "خوب" په حالت کې هم فعاله وي. داسې نه ده چې د خوب په حالت کې د انسان د روحي جوړښت ټولې حساسې برخې خپل فعاليت متوقف کوي. په خوب کې د دماغ ځيني برخې له فعاليت نه لاس واخلي، ځيني نيمه فعاله شي، ځيني د انتظار حالت غوره کړي، خو ځيني نورې برخې ئې داسې دي چې د خوب حالت هغوی ته د ښه فعاليت کولو موقع په لاس ورکړي. د خوب په حالت کې د انسان دماغ د ورځنيو پراخو مصروفيتونو نه فارغ وي، د ده پنځگونې حواس چې هريو ئې د ورځې له لورې پراخ فعاليتونه لري او د دماغ لويه برخه مصروفوي، د خوب په وخت کې خپل کار متوقف کړي، دماغ آرام پرېږدي او هغه ته دا موقع ورکړي چې په پوره انهماك سره په هغو قضاياوو غور وکړي چې ده ته مهمې بريښي، هغه چې د ورځې له لورې، د پراخو مصروفيتونو په وجه نه توانيدو ورباندې غور وکړي. دا داسې وگڼئ لکه متفکر، عالم، شاعر، ليکوال چې د يوې مهمې څېړنې، ليکنې او شعر لپاره له خلکو گوښه شي او ځانته د ښه فکر کولو او په خپل کار د ښه ترکيز لپاره مناسب شرايط برابر کړي. خوب همدا شرايط د دماغ لپاره برابروي.

انسان د خپل پيچلي دماغ د پراخو فعاليتونو يوه وړوکې برخه په خپل واك کې لري، داسې چې د ده له ارادې سره سم کار کوي، دا برخه په خوب کې خپل فعاليت متوقف کړي، خو د دماغ هغه لويه برخه چې د انسان تر واك لاندې عمل نه کوي بلکې خپلواکه ده او خپل ټول فعاليتونه په اتوماتيکه توگه ترسره کوي، دا برخه تل فعاله وي او د يوې شېبې لپاره خپل فعاليت نه متوقف کوي. د خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حالت کې د انسان د دماغ دا برخه د لا ښه فعالیت فرصت ترلاسه کوي. که انسان په ویښه کې وړاندوینه کولی شي، د راتلونکې په هکله حدس وهي، اختراعات کوي، نوي نوي ابتکارات کوي، څو مقدماتی خبري یوه د بلي خواته کېږدي او له همدې نه د راتلونکو نتائجو په هکله قضاوت کوي. هیڅ دلیل نه لرو چې همدا کار دي د خوب په حالت کې ونه شي کولی، د اکثرو انسانانو ذاتي تجربو دا خبره ثابته کړې.

له باانصافه محققینو او له حساسو څېړونکو نه پوښتنه کوم: که د نړۍ د ټولو خلکو داسي خوبونه یوې خوا ته پرېږدو، یوه دوه بېلګي ئې راواخلو او وغواړو چې د خوب منشأ او حقیقت معلوم کړو، نو ځواب به مو څه وي؟ زه څنګه له راتلونکو پېښو خبر شوم؟ چا خبر کړم؟ دا اطلاع چا راکړه؟ د دې الهام سرچینه چېري ده؟

دغه "خوبونه" سر ببره پر دې چې د انسان د روحي ابعادو څرګندوونکي او مظاهر دي د الهام د سر چینې وجود چې د مادې له محدودې بهر دی هم په اثبات رسوي او یو بل حقیقت د "تقدیر او برخلیك" په نامه منعکس کوي، ته په خپله رویاء کي د یوې داسي پېښې په جریان کي لوېږې چې ډېره موده وروسته ترسره کېږي او مصداق ئې په ویښه کي وینې؛ او د دې معنی دا ده چې انسان د هغې تګلوري لاروی دئ چې لوړي ژوري ئې پخوا ټاکل شوې دي او خامخا دئ ترې تېرېږي. دتګلوري غوره کول د ده کار دئ؛ خو هغه لوړي ژوري چې دی د لاري په اوږدو کي باید ترې تېر شي له پخوا مقدر شوې دي، واك او اختیار ئې د انسان په لاس کي نه دئ، دا موضوع د د دیني مباحثو یوه ډېره مهمه قضیه ده، هغه کسان چې په دې موضوع د ښه پوهېدو تلوسه او شوق لري بلنه ورکوم چې (په قضا او قدر ایمان او مقتضیات ئې) او د التکویر دسورې د وروستي آیت تفسیر دي په "د قرآن پلوشې) کي مطالعه کړي.

قرآن د یوسف علیه السلام د وروڼو منفي احساسات، له خپل ورور سره ناروا سیالي او رقابت او د ده د وژلو او له منځه وړلو لپاره د دوی غلطه اراده د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې لپاره زموږ مخې ته ږدي چې له داسې کارونو ځان وساتو، د دوی احساسات په دې توگه انځوروي:

ß# ß'qã9 {q8$% ö) ÇÐÈ û,#Í$¡¡ =j M»f#ä yj!?q=z Îr # ß'qã 'Î b%. ®ö)9© *

ÇÑÈ AÎüî7B @»=Ê 'Å9 R/& b) p7óÁã ßtwr $YÎB $YŠÎ& #<Î m& ¡qä &r

(۷) د يوسف او د ده د ورونو په قصې کې، پوښتونکو ته روښانه نښې دي.
(۸) کله چې دوی وويل: يقيناً چې يوسف او ورور ئې زموږ پلار ته تر موږ ډېر گران او محبوب دي، په داسې حال کې چې موږ (ډېر او پياوړې) ډله يو، په دې کې شك نشته چې پلار مو په ښکاره اشتباه کې دئ.

د يوسف عليه السلام او د هغه د ورونو ترمنځ د نزاع او کړکېچ قصه ډېرو هغه پلټونکو او پوښتونکو ته چې د دغه ډول کړکېچونو د لاملونو په لټه کې دي او غواړي پوه شي چې عوامل او محرکات ئې څه دي او پايلې ئې څه، مدلل ځواب وايي او هره اندېښنه ئې په دقيقه توگه رفعه کوي، په دې آيتونو کې د يوسف عليه السلام د ورونو داسې څو خبرې په گوته شوې چې په ترڅ کې ئې د کړکېچونو د ناسم او متجاوز لورې وينا او دريځ موږ ته توضيح کوي او هغه دا چې:

دی په ناحقه سره زموږ پر پلار تر موږ ډېر گران دئ.

په داسې حال کې چې زموږ شمير زيات دئ او د پلار د حمايې، ساتنې او دفاع درونده پېټي زموږ پر اوږو دئ.

په دې کار سره يقيناً چې زموږ پلار لويه اشتباه کوي.

په دې ښکارندونو کې څو مهم ټکې د څېړنې وړ دي:

الف:- په داسې حال کې چې يعقوب عليه السلام له خپل زوی يوسف عليه السلام سره د هغه د ځانگړتياوو په خاطر مينه لري، په ده کې هغه څه گوري چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نورو کې ئې نه ليدل، د ده لوړ استعدادونه، ښه اخلاق، او هوښياري ئې خوښېده، د هغه په ځېرې او کړنو کې ئې د يوه لوى شخصيت نښې ليدې او د همدې لپاره ئې خاصه اعتنا ورته کوله، داسې نه وه چې د خپلو زامنو تر منځ غيرعادلانه توپير وکړي او بې موجبه يوه ته په بل ترجيح ورکړي، د ده په څېر له يوه حساس او عادل پيغمبره داسې بې عدالتې ډېره لرې ده، خو نور زامن ئې چې د يوسف عليه السلام ځانګړتياوو او لوړ شخصيت د دوى حسادت پارولى، يوسف ته د پلار خاصه پاملرنه بې عدالتي ګڼي او د تبعيض او توپير په سترګه ورته ګوري.

له يوسف عليه السلام سره د ورونو د مخالفت اصلي وجه دا وه چې د ده د لوړ شخصيت په وړاندې ئې د حقارت احساس کاوو، د ده اخلاقي لوړتيا او عظمت ئې نه شو زغملى، د ده هغه صفتونه چې د پلار مينه، احترام او درناوى ئې راپارولو د ده د ورونو کينه او حسادت ئې هڅولو. له لوړو شخصيتونو سره تل او د زمانې په هر پړاو کې همداسې کېږي، د دوى لوړو ځانګړتياوو ته پام سره د ټولنې صالح او هوښيار خلك د دوى درناوى کوي خو د پربوتي شخصيت خاوندان او مفسدين ئې د همدغو خصلتونو په وجه مخالفت ته ملا تړي.

هغه کسان چې د ذاتي مواصفاتو له مخې د لوړ تلو وړ نه دي، د لوړ الوت لپاره پياوړې وزرونه نه لري، له لويو لويو شخصيتونو سره د سيالۍ اهليت نه لري، خو حرص پرې غالب دئ، جاه طلبه دي، حقايقو ته د تسليمېدو او د لوړو شخصيتونو پر عظمت د اعتراف پر ځاى او له هغوى سره په ښکو کارونو کې د مرستې او ملګرتيا په ځاى د ناروا رقابت لار غوره کوي، د ځان د غوره والي د ثابتولو لپاره د يوسف عليه السلام د ورونو په څېر غلطو توجيهاتو ته پناه وړي او وايي: موږ په دې خاطر غوره او د احترام او توجه مستحق يو چې شمېر مو زيات دئ!! ځواکمن يو!! د دوى په څېر په عصبيتونو تکيه کوي او د تعصباتو اور ته لمن وهي. په واقعيت کې دغه وګړي د کمزورو شخصيتونو خاوندان دي، د زعامت او مشرۍ وړتياوې او ځانګړتياوې نه لري؛ مګر جاه طلبه او د قدرت وږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، غواړي دا حرص او اقتدار ته د رسېدو دا وژونکې تنده له ناروااوو لارو اشباع کړي، د قومي او نژادي تعصباتو په پارولو سره غواړي قدرت ته ورسېږي او په دې توګه د قدرت په مسابقه کې پر خپلو رقيبانو برى ومومي. هغه چې د امت او ملت په شامله او پراخه مستوا کې د منل کېدو جوګه نه دئ او دا کفايت او اهليت په کې نه شته چې د يوه پراخ ملت په کچه د مشرۍ مقام ترلاسه کړي نو د دې هڅه کوي چې لږ تر لږه د قوم، قبيلې او عشيرې په سطح د زعامت مقام ته ځان ورسوي، خو دا مقام هم د حسادتونو او د نورو په ضد د کرکې او نفرت راپارولو له لارې ترلاسه کوي!!

قرآن په دې قصې کې مونږ ته وايي: هغه کسان چې عصبيتونه عنوانوي، د ځان لپاره د قوم او قبيلې په نامه امتيازات غواړي او تل د قومونو تر منځ د امتيازاتو پر وېش اعتراض کوي، دوی د ځان او خپلو رقيبانو په اړه د خورا عادل مرجع قضاوت هم نه مني، داسې لکه چې د يوسف عليه السلام ورونو د خپل حکيم، پوه، حساس او عادل پلار قضاوت هم ناعادلانه ګڼلو او ويل ئې: مونږ ته په پام نه کولو سره زمونږ پلار ستره اشتباه کوي؛ ان ابانا لفي ضلال مبين!!

تاريخي تجربې ښيي چې د قومي عصبيت بيرغچيان سره له دې چې د هغوی قضاوت او دريځ د خلکو په ګڼه او شمېر باندې ولاړ وي او د هر قوم نفوس د ملاك او معيار په توګه مني، مګر تل داکثريت قضاوت ته غاړه نه ږدي او مخالفت ترې کوي، د اکثريت له لارې نه خپله لاره بېلوي، د امت په وړاندې ملت، د ملت په وړاندې مليت او قوم او د قوم او قبيلې په منځ کې کورني او عشيره ئې حدونه عنوانوي. قرآن فرمايي چې دا شعارونه شيطاني لاملونه لري او د شيطان په تحريك او لمسونه رامنځ ته کېږي، شيطان وو چې د لومړي ځل لپاره ئې نژادي توپير عنوان کړ او ويې ويل: انا خير منه، خلقتني من نار و خلقته من طين. زه تر ده غوره يم، زه دې له اوره پيدا کړی يم او هغه دې له خاورې پيدا کړی دئ.

که چېري د يوسف عليه السلام په خبر له يوه ستر پيغمبر سره د خپلو ډېرو نږدې خپلوانو او دوستانو لخوا، له کومې ګناه پرته او بې موجبه، داسې جفا او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظلم کیږي، نو ته اې د الله د لارې مجاهده! باید د الله تعالی په لار کې او د پیغمبرانو د کړنلارو او تګلارو په تعقیب کې، د دغسې جفاګانو منتظر واوسې او په ځان کې د هغوی د زغملو ځواك او زغم راپیدا کړې، داسې نه چې د آزمېښتونو او ستونزو پروخت بې حوصلې شې، ناامېده شې او مبارزه په نیمه لاره کې ناتمامه پرېږدې او تا ته، اې د دغو صحنو تماشاچې! اې د عافیت پر غونډۍ ناست د مبارزو پاېلو ته منتظره! تا ته ویل شوي: داسې و نه انګېرې چې دا د الله د لارې سرتېري مجاهدین په دې خاطر له کړاوونو سره مخامخ دي چې د الله تعالی د عنایت او رعایت وړ نه دي او له الهي عنایت او پېرزوینو محروم کړی شوي!! او په دې سبب له دې برخلیك سره مخامخ شوي چې غلطي او اشتباه ترې شوې!! داسې نه ده؛ دوی نه، بلکې تا اشتباه کړې، دا لوړې ژورې او دا آزمېښتونه د دې لارې طبیعت او د الله تعالی د نه بدلېدونکو سننو څخه یو سنت دئ. د خدای د لارې مجاهدین به د آزمېښت په دې لوړو ژورو او د کړاوونو او ستونزو په دې پېچومو او کږلېچونو کې روزل کېږي، د دوی صبر او استقامت به مضبوطېږي، د دوی استعدادونو ته به وده ورکول کېږي او د کمال او پوخوالي هغه پړاو ته به رسېږي چې د الله تعالی د نصرت وړ وګرځي او د بریا پرېکړه ئې وکړي.

بایبل لیکي چې د یوسف ورونو خپلې رمې شکیم ته د څرولو لپاره بوولې وې... پلار ئې یوسف پسې ورولېږو چې احوال ئې واخلي، ... کله چې هلته ورنږدې شو، ورونو ئې وویل: دا دئ لوی خوب لیدونکی راغی، راځئ چې وئې وژنو او په یوه کوهي کې ئې واچوو، پلار ته به ووایو چې کوم ځناور خوړلی دئ... یوه ئې وویل: د وژلو په ځای ئې ژوندی په څا کې واچوئ... په خپله به په کې مړ شي... له وررسېدو سره سم ئې برید پرې وکړ... جامې ئې ترې وایستلې او په څا کې ئې واچاوو ... ناڅاپه ئې یو کاروان ولید چې د دوی خوا ته راروان دئ... فیصله ئې وکړه چې پر دغه کاروان ئې وپلوري... له کوهي ئې راوایست او خرڅ ئې کړ... او کاروانیانو له ځان سره مصر ته روان کړ...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن فرمايي چي د يوسف ورونو په خپلو کي مشوره وکړه چي يوسف په کوهي کي اچوو، پريږدو ئې چي کوم کاروان ئې له ځان سره کوم لرې ملك ته بوځي او د مريي په توگه ئې وپلوري، په کار ده چي پلار موږ ته تر ده زيات په درنه سترگه کتلی، زموږ شمېر زيات دئ، هم دکور ټول کارونه کوو او هم ئې حفاظت کوو، خپل پلار ته راغلل او ورته ئې وويل: پريږده چي يوسف له موږ سره د لوبو او مېوو خوړلو لپاره صحرا ته ولاړ شي، پلار ئې وويل: تاسو پوهېږئ چي زه ورپسې خفه کېږم او وېرېږم چي تاسو به ترې غافله شئ او لېوه به ئې وخوري، دوی بيا خپل شمېر ته گوته ونيوله او وئې ويل: که لېوه ئې له موږ وخوړی شي په داسي حال کي چي موږ کافي ډېر يو نو موږ به بلا وهلي يو!!

.`Ï {qçqã?r Ná‹Î& ¨çô_r Ná9 @Ý¯ $Ê ä ¨çqã•Ô$ î& # ß'qã {qè%$

’Î ¨çqà)s9r # ß'qã {qè)s? w Ná}ß @î$% A$% ÇÈ ûüÅ‹Î» ¹ $Bqö% ¾íŸ è/

R/'"»ƒ {q8$% ÇÈ û,Îé»ù Óçä bÎ ó'Sçi 9$âÙ è/ çöÎ)É Gù Ê¨ ã ßSÏM6»Šî

#%î $ŸèB ãÅö ÇÈ bqßS Á»Y9 ¼ã $RÎr # ß'qã4?ã $ZBÛ w 7 9 $B

¾ìÎ {qçdõ? b& Ú‹Î_çÓs ‹9 ’Î A$% ÇÈ bqãŸÿ» s 9 ¼ç9 $RÎr ó èùr ô?ë

ãŸ2 &ûè {q8$% ÇÈ šc qèÿ» î ¨çã óÇR&r Ü ë!$sàà2 Ûƒ b& ß %{ &r

ÇÈ brçÅ» , 9#‹[Î $RÎ p7Á ã ßs Rr Ü ë!$

يوسف ووژنئ او يا ئې د ځمکي (له مخه) لرې کړئ، تر څو د خپل پلار پاملرنه درته وزگاره شي او تر دې وروسته صالح ټولی شئ، يوه ويونکي وويل: يوسف مه وژنئ، که (د ده په ضد څه) کوونکي يئ نو د يوه کوهي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره تل کې ئې وغورځوئ، چې کوم کاروان ئې ترلاسه کړي، وئې ویل: پلاره! ولې د یوسف په اړه پر موږ باور نه کوې، حال دا چې موږ ئې خواخوږي یو. سبا ئې له موږ سره ولېږه چې (د مېوو په ونو کې) وڅري او لوبې وکړي او موږ ئې حتماً ښه ساتونکي یو، وئې ویل: که ئې درسره بوځئ دا مې غمجن کوي او وېرېږم چې لېوه به ئې وخوري او تاسو به ترې غافله وئ، وئې ویل: که لېوه ئې په داسې حال کې وخوري چې موږ یوه (پیاوړې) ډله یو، نو موږ به په دې صورت کې تاوانې (بلا وهلې) یو.

په دې مبارکو آیتونو کې څو مهمې لارښوونې ترسترګو کېږي:

په سیاسي مبارزاتو کې تل کمزوری، خو متعصب حریف دئ چې د سالم او رغنده رقابت او سیالۍ پر ځای پر پټو توطیو لاس پورې کوي، ترڅو له دې لارې خپل رقیبان ترور کړي او د مبارزې له ډګره ئې وباسي.

ځیني بیا داسې دي چې که څه هم هدف ته درسېدو لپاره ناروا لارې غوره کوي؛ مګر ادعا ئې داسې وي چې ګواکې د دوی هدف نېك دئ او هدف ته له رسېدو وروسته به د خدمت مصدر ګرځي او د صالحو افرادو په څېر به ښو عملونو ته ملا تړي، د دوی په نظر نېك هدف ته د رسېدو لپاره هره لاره غوره کول جایز دي، د هدف نېك والی نامشروع او ناروا تګلارو ته مشروعیت ورکوي، په داسې حال کې چې نه د هدف تقدس کولای شي چې نامقدسه وسیله توجیه کړي او نه له هغه چا چې د کمزورۍ په پړاو کې په غلطو لارو درومي، د خپلو رقیبانو د پرځولو لپاره نارواوو وسېلو ته لاس کوي، دا توقع کېدی شي چې د ځواکمنۍ او قدرت پر مهال دې د صالح انسان په څېر عمل وکړي؛ بلکې د دې په خلاف، اقتدار به د ده د لا زیات انحراف سبب شي او د نورو په خلاف به د ده کړچار تر مخکې هم لازیات کرکجن او د غندلو وړ کړي.

د یوسف علیه السلام د ورونو دا وینا چې په تکرار سره ئې کړې: (نحن

(c) ketabton.com: The Digital Library

عصبة: مورِ خو یوه پیاوړې ډله یو)، ښیي چې دوی پر شمېر او عدد ترکیز کوي او په همدې سره غواړي ځان تر یوسف علیه السلام غوره او د خپل پلار د التفات او اعتنا مستحق ثابت کړي!! مخکې ئې وویل: مورِ د یوسف په نسبت غوره یو، ځکه چې هغه یوازې دئ او مورِ یوه ډله یو او بیا وایي: څنګه به ئې لېوه رانه وخوري په داسې حال کې چې زمورِ په څېر ځواکمنه ډله ئې په څنګ کې او ساتنه ئې کوي!! الله تعالی پر شمېر او "عده او عتاد" باندې د خپل بنده بروسه نه خوښوي، څوك چې پر ماسوی الله باندې تکیه او اعتماد وکړي یوازې ئې پرېږدي او له خپلې مرستې څخه ئې محروموي، له خپلو بندګانو څخه غواړي چې یوازې د ده عبادت وکړي، یوازې ده ته د دعا او احتیاج لاسونه اوچت کړي، یوازې له ده مرسته وغواړي او یوازې پر ده باندې تکیه او اعتماد وکړي.

که تاسو په دې هکله د بایبل وینا ته ځیر شئ نو وبه ګورئ چې بایبل دوکه، چل ول، غولول او په خپلو ژمنو نه ودرېدل د خپل داستان د اتل په څېره کې انځوروي خو قرآن کریم ئې د مجرمینو ځانګړتیاوې ګڼي، بایبل ئې یعقوب علیه السلام ته منسوبوي او کله چې د یوسف علیه السلام د ورونو وار رارسي د دوی هغې دوکې ته ګوته نه نیسي چې قرآن ورته اشاره کړې، ګمان نه کوم چې د بایبل لیکونکي دې دا کار اشتباهاً کړی وي، باور مې دا دئ چې دا کار ئې عمداً کړی، د ده له نظره خدعه او دوکه یو هنر او کمال دئ، باید اتلانو ته منسوب شي، نه عادي خلکو او مجرمینو ته!!

بایبل لیکي چې د یوسف ورونو د ده جامې د یوې وزې په وینو سرې کړې... پلار ته راغلل او وئې ویل: آیا دا د یوسف جامې نه دي؟ ... هغه جامې وپېژندې او وئې ویل: حتماً کوم ځناور خوړلی دئ... نو له ویره ئې خپلې جامې څیرې کړې، زړې جامې ئې واغوستې... ډېرې ورځې ئې په ماتم تېرې کړې... د کورنۍ غړو هڅه وکړه چې هغه ته تسلی ورکړي خو ګټه ئې ونه کړه... وئې ویل: ترمرګه به د یوسف غم هېر نه کړم!!

قرآن د بایبل دا وینا غلطه ګڼي او فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] یوسف: ۱۵-۱۸

نو کله چې ئې له ځان سره بوت او په دې سلا شول چې په کوهي کې ئې واچوي او ده ته مو وحي وکړه چې په داسې حال کې به ئې په خپل دې کار خبر کړې چې دوی به ئې احساس هم نه کوي. او ماښام په ژړا خپل پلار ته راغلل، وئې ویل: اې زموږ پلاره! موږ لاړو چې یو له بله د مخکې کېدو زغاسته وکړو او یوسف مو له خپلو شیانو سره پرېښود، نو لېوه وخوړ، او ته به راباندې باور کوونکی نه ئې که څه هم موږ رښتوني یو، او کمیس ئې په دروغجنې وینې لړلی راوړ، وئې ویل: داسې نه ده؛ خپلو نفسونو کوم کار درته ښایسته کړی، نو (زما دې) ښکلی صبر وي او په هغه څه کې خو له الله نه مرسته غوښتل کېږي چې تاسو ئې بیانوئ.

په دغو مبارکو آیتونو کې له یوې خوا د یوسف علیه السلام د ورونو حالت داسې انځور شوی چې د خپل تصمیم د بدو پایلو او عواقبو له پوهیدو عاجز دي، نه پوهېدل چې په دې سره خپلو موخو ته نه شي رسېدی او داسې ګومان ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو چې یوه ورځ به بیا له یوسف علیه السلام سره مخامخ شي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېږدي، له بلې خوا ښیي چې په همدې سخت او نازك حالت کې یوسف علیه السلام ته الهام وشو چې اندېښنې مه کوه، په کوهي کې له لوېدو مه وېرېږه، ډاډه اوسه چې له دې ځایه به حتماً ژغورل کېږې.

د یوسف علیه السلام د ورونو طمع دا وه چې په دې سره به له خپلې مخې یو ستر خنډ لرې کړي او خپلو موخو ته د رسېدو لپاره به لار آواره کړي، خو نه پوهېدل چې د دې کار پایله به څه وي!! د خپل دغه شرمناك کار په عواقبو له پوهېدو عاجز وو او داسې گومان ئې نه کاوو چې یوه ورځ به بیا له یوسف علیه السلام سره مخامخ کېږي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېښودی شي!! همداراز فرمایي چې په کوهي کې د لوېدو په مهال یوسف علیه السلام ته الهام وشو چې پروا مه کوه، له دې ځایه به ووځې، داسې ورځ به راشي چې دوی به ستا مخې ته سرټیټي او شرمنده ولاړ وي او دا کار به ورپه یادوې!! او دا هغه څه دي چې د حق د لارې مبارزینو ته د ستونزو او کړاوونو په مهال الهام کېږي، الله تعالی ئې له ناهیلۍ ساتي او په زړونو کې ئې هیلې او امېدونه راپیدا کوي. د یوسف علیه السلام د قصې په بیانولو سره قرآن د دغو دریو اساسي موضوعگانو د اثبات لپاره تاریخي بېلگې زموږ مخې ته ږدي: د ورونو مخالفت او د دوی په لاس کوهي ته لوېدل، د نامعلوم برخلیك په لوري خوځېدل، په ارزانه بیه خرڅېدل، د ستونزو او کړاونو بېلگه، په ځاه کې د لوېدو په وخت کې دا الهام چې له دې ځایه به حتماً ژغورل کېږې او له کوهي وتل د نجات بېلگه او په پای کې له خپلو ورونو سره په داسې حال کې مخامخېدل چې هغوی به په خپلو نادودو او جفاگانو شرمنده وي د برې او د دښمن د ماتې تاریخي بېلگه. تاسو به د بایبل په هیڅ برخې کې او د هیڅ قصې په ترڅ کې ونه مومئ چې له کومې قصې ئې داسې کوم ستر مطلب ثابتول او یوه مهمه لارښوونه کول په نظر کې وي.

د یوسف علیه السلام ورونه ماختستن په اوښلنو سترگو خپل پلار ته ورغلل او وئې ویل: پلاره! موږ له یوه بله د مخکې کېدو لوبه کوله، یوسف مو د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيانو خوا ته پرېښود، په همدې کې لېوه راغی او هغه ئې وخوړلو، ته به حتماً زموږ په خبري باور نه کوې که څه هم موږ په يقين سره رښتوني وو، هغه ورته وويل: داسي نه ده، خپلو نفسونو غولولي يئ او کوم غلط کار ئې درباندي کړی، زما لپاره له ښه صبره پرته بل څه نه دي پاتې، ستاسو د دې خبرو په وړاندي به له الله تعالی مرسته غواړم، يوازي الله تعالی هغه ذات دئ چي په داسي حالاتو کي ترې مرسته غوښتی شي!!

گورئ د بايبل او قرآن د ويناوو ترمنځ څومره ژور توپير دئ، يو د قصې اتل صابر، حساس او په حالاتو پوه انځوروي، د خپلو زامنو له وينا، څېرې او حرکاتو پوهېږي چي دروغ ورته وايي، نه ئې په خبرو باور کوي، نه ئې په اوښلنو سترگو غولېږي او نه ئې د يوسف عليه السلام هغه جامې دوکه کولی شي چي په نورو وينو ئې سرې کړې. صبر کوي، په غمونو کي خپل رب ته پناه وړي. خو بل ئې د داسي بې صبره انسان په څېر انځوروي چي له ډېره ويره خپلي جامې څيري، زړې جامې پر تن کوي او ژمنه کوي چي تر مرگه به دا غم هېر نه کړي!!

قرآن د دې قصې په ترڅ کي موږ ته څو مهمې لارښووني کوي:

بايد په خپلو قضاوتونو کي تلوار او عجله ونه کړو، بايد محتاط واوسو، يوازي د متهم ظاهري ښه، اوښلنې سترگې، غولوونکې ادعاگاني او هغه شواهد چي د خپلي ادعا د ثبوت لپاره ئې وړاندي کوي کافي ونه گڼو، د متهم سوابق بايد په پام کي ولرو.

يعقوب عليه السلام حساس او پوه انسان وو، د يوسف عليه السلام د ورونو په تصنعي ژړا، د قضيې په باب د دوی د خبرو له ځرنگوالي، د يوسف عليه السلام د کميس له وضعې او له يوسف عليه السلام سره د ورونو مخکنيو حسادتونو ته په پام سره پوه شو چي زامنو ئې رښتيا نه دي ورته ويلي او اصله قضيه ئې ترې پټه کړې ده.

د مصيبتونو په وړاندي صبر کول د پيغمبرانو طريقه ده.

ښايي يعقوب عليه السلام ته د خپل زوی يوسف عليه السلام تر ورکېدو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم او اندېښنه لازياته درنه وه چې زامن ئې داسې دي، له ده او له خپل ورور سره ئې داسې څه کړي، بې شکه چې د يعقوب عليه السلام لپاره به د داسې زامنو زغمل او تحمل تر دې هم درونـد پېښې او له زغم او حوصلې اوچت وو چې يو زوى ترې ورك شوى، د يوه شريف او بااحساسه انسان لپاره دا ډېر درونـد پېښې وي چې خپل زامن د خپل اوچت انتظار خلاف گوري او له داسې کسانو سره په يو ځاى ژوند کولو مجبور شوى وي!!

يعقوب عليه السلام چې په خپله جليل القدره پيغمبر او د يوه ستر او اولوالعزمه پيغمبر ابراهيم عليه السلام لمسى دئ او الله تعالى ته د نږدې توب او د معنوي مقام په لحاظ خورا اوچت مقام لري، خو سره له دې ستر او اوچت معنوي مقامه، له غيبه بې خبره دئ، له دې عاجز دئ چې پوه شي زامنو ئې له يوسف عليه السلام سره څه کړي دي؟!! څو کيلو متره لرې د ده نازولى او گران زوى په کوهي کې پروت دئ، خو دى ئې نه له حاله خبر دئ او نه ئې مرسته کولى شي!! خپل عجز او ناتواني په دې الفاظو بيانوي: يوازينى مستعان او مرستندوى الله تعالى دى، فقط له هماغه ذات نه بايد مرسته وغوښتلى شي. په دې بيان سره د هغو ناپوه خلکو خولو ته سخت گوزار وركړى شوى چې په غيب باندي له الله تعالى پرته د بل چا د پوهېدا دعوا کوي!! د قصې دغه برخه موږ ته د قرآن عظيم الشان له اساسي مطالبو نه يو مطلب په گوته کوي، هغه دا چې په ځمکه او آسمان کي له الله تعالى پرته نه څوك په غيبو علم لري او نه د چارو د سمبالولو واك او اختيار لري، هر څوك چې له خدايه پرته بل چا ته د غيبو د علم نسبت وکړي او هغه د چارو متصرف وگڼي نو يقيناً چې قرآن ئې تکذيب کړى دئ.

Ö=â #‹»d 3' Žôǫƒ A$% ¼ǫq Š 4‹š'ù ÑèŠí#r (qè™ö'ù ×‹$§™ Ñä!`r

<§ ƒ2 ¤Æ JVÎ ǫŽŸr ÇÈ šc qèJèƒ $JÎ ØŠîæ ª!$ ƒè»ÒÎ ǫrŽ &r

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÈ šú ïŸ‰bÜ"9$`B îŸŠÏ {qç Ÿ2 rø Šr ß‰èB Nü‰'Š یوسف:۱۹-۲۰

او یو کاروان راغی او خپل اوبه راوړونکی ئې ولېږو او هغه هم خپله بوکه (په څا کې) کښته کړه، وئې ویل: اې! زېری زېری، دا دئ یو زلمی او هغه ئې د مال متاع په توګه پټ کړ، په داسې حال کې چې الله د دوی په کړو وړو ښه پوه دئ او په ناڅیزه بیه څو درهمو ئې وپلورو او د ده په اړه زاهدان ول.

ناڅاپه یو کاروان راغی، د کوهي خوا ته ئې واړول، یو کس ئې د اوبو راایستلو لپاره ولېږو، د بوکې راایستلو پر مهال متوجه شو چې یو تنکی زلمی ورسره راپورته شو، چیغې ئې کړې: زېری زېری دا دئ یو تنکی زلمی!! د کاروان مشر امر وکړ چې په یوه خوندي ځای کې ئې پټ کړې، ښه سلوك ئې ورسره کاوو، پرې مهربانه ول، مصر ته ئې له ځان سره بوت، هلته ئې په ارزانه بیه وپلورو

بایبل لیکي چې د یوسف علیه السلام ورونو د کاروان له لیدو سره هغه بېرته له کوهي راوایست او په کاروانیانو ئې وپلورو، دا خبره هم قرآن ردوي او هم ئې عقل نه مني، که دوی په کاروانیانو د پلورلو اراده درلودی نو ولې به ئې په کوهي کې اچاوو؟ یوسف علیه السلام د پلورلو په وخت کې کاروانیانو ته ویلی شو چې زه مریي نه یم، دا مې ورونه دي، پلار مې خبر نه دئ... هیڅوك نه غواړي په داسې لانجې کې ښکېل شي او آزاد انسان د مریي په نامه واخلي!! قرآن فرمایي چې یوسف علیه السلام په مصر کې وپلورلی شو.

قرآن د بایبل دا ادعا ردوي چې کاروانیانو یوسف علیه السلام له خپلو ورونو وپېرېدو، د دې ادعا برعکس وایي چې کاروانیانو له څاه راوایست او د موندل شوې قیمتي متاع په څېر ئې پټ کړ، د قرآن په دغو مختصرو الفاظو کې هومره ژور مطالب پراته دي چې د هغه مهال د ټولنې د دردونکې وضعیت د دقیق توضیح لپاره کفایت کوي، د کاروان د سالار یو غلام هغه ته د یوه تنکي ځوان د موندلو زېری ورکوي، هغه ئې د قیمتي متاع په څېر پټ ساتي او دا ځکه چې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څو ورځې وروسته د مصر په بازار کې په ګرانه بیه پلوري، یعنې هغه مهال نه یوازې د غلامانو د پېر پلور بازار ګرم وو بلکې دومره بې امنیتي خوره وه چې چا ته به کوم ماشوم او تنکی زلمی په لاس ورغی، که څه هم د کومې آزادې او عزتمنې کورنۍ غړی به وو، بس د غلامانو په ډلې کې به شامل شو، له خپلې کورنۍ سره به ئې روابط د تل لپاره وشلېدل، د بېرته ستنېدو مجال ئې نه شو ترلاسه کولی، د مجهول برخلیك په لوري به یووړل شو، لاس په لاس به شو، په یوه بل به خرڅ شو، په دې سره قرآن حکیم د هغه مهال اجتماعي وضعیت په دقیقه توګه انځور کړی.

د قرآن له وینا معلومېږي چې یوسف علیه السلام د کاروان سردار ته د خپلو ورونو د جفا قصه اورولې، د هغه عاطفه او زړه سوی راپارېدلی او دې نتیجې ته رسېدلی چې یوسف علیه السلام خپلې کورنۍ ته له ستنېدو منع کړي، له ځان سره ئې بوځي، تر څو د خپلو ځواکمنو او حسودو ورونو لخوا ونه وژلی شي، دا ئې غوره ګڼلې چې یو ښه ځای ورته پیدا کړي، د مصر په کوم معزز شخصیت باندې ئې په لړه بیه وپلوري، دا ئې هم نه دي غوښتي چې په ګرانه بیه ئې وپلوري، د زیاتو پیسو ترلاسه کولو په ځای ئې د دې ښکلي او بااستعداده زلمي راتلونکې ته زیاته توجه کړې.

قرآن د قصې د دغې برخې په ترڅ کې موږ ته لارښوونه کوي چې کله کله ستر ستر شخصیتونه په ډېره لړه بیه خرڅ کړی شي!! هو په خدای قسم همداسې دئ، ډېر ځله ستر ستر شخصیتونه، د خپلوانو په لاس او حتی د خپلو ضعیف النفسه ملګرو په لاس دښمنانو ته په لاس ورکړی شوي او وژل شوي!!

په نولسم آیت کې ویل شوي چې کاروانیانو یوسف علیه السلام لکه مال او متاع پټ کړ، له دې نه په څرګنده معلومېږي چې نه ئې ورونه له دې ماجرا خبر شوي او نه له کاروانیانو پرته بل څوك. عجیبه ده چې زموږ ځینې مفسرین هم د بایبل د دغې غلطې وینا تر اغېز لاندې راغلي او ادعا ئې کړې چې ورونو ئې هغه له څا راوایست او په دې کاروان ئې وپلورو!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Ÿèÿ Ÿƒ b& ö ¤ ã ç1q# B ’ÍÌò2 & ÿï P&•Bw Ž Ç Ï B `Ï B ç1Ž I Ô$ “ Ÿ ©$ A$ %r

`Ï B ¼ çJ Ï è ã r Ç Ú ö F{ $ ’ Î # Ï ß q ã Ï $Ÿ Ç B 7 Ï ‹ Ÿ 2 r # $!r ¼ ç‹ Ï , Ç R #$ &

Ÿw Ä $ Z 9 $ Ž Ÿ ò 2 & £ Å 9 r ¾ Í Ì B & # ? ã ë = Ï ñ ª ! $ Ï] ƒ Š $ m F{ $ È @ƒ Í r Ù ?

“ Ì ø u 7 Ï ‹ . r $ Vù ã r $ V ß ã n ç ‹ ? # ä ÿ ç ó & ÷ = / $ ö 9 r Ç È šc q ß = ë ƒ

Ç È û ü Ž Å ó s ß ô J 9 $ يوسف: ۲۱-۲۲

او هغه چا چي دی ئې د مصر (له بازاره) وپېرلو خپلي مېرمني ته وويل: مېشت ځای ئې ورته عزتمن کړه (په عزت او درناوي سره ئې وساته)، يا به گټه راورسوي او يا به ئې خپل زوی وگڼو، په دې توگه مو يوسف ته پر ځمکي تمکين ورکړ او چي تأويل الاحاديث ورزده کړو، او الله په خپل کار برلاسی دئ خو ډېری خلك نه پوهېږي او کله چي پوخوالي ته ورسېدو (حکم) او (علم) مو ورکړ او (ټولو) نېکانو ته همداسي بدله ورکوو..

د قرآن له وينا معلومېږي چي د مصر عزيز د يوسف عليه السلام له ليدو سره سم د هغه له څېرې، خبرو، ناستي ولاړي، هوښيارتيا او زيرکتيا نه پوه شوی چي هغه يو غلام نه، بلکي له يوې شريفې کورنۍ سره تعلق لري چي د حوادثو او پېښو طوفانونو له دې برخليك سره مخامخ کړی، نو ځکه ئې خپلي ښځي ته وويل: نه ښايي له هغه سره د مريي په څېر چارچلند وشي، بلکي په کار ده ښه ئې وپالې، هيله ده چي په دې کور کي د هغه شته والی موږ ته گټور ثابت شي، که مو په هغه کي نورې ښېگړي او وړتياوې وموندې په زويولۍ به ئې ونيسو او د خپلو ټولو شتمنيو امين او وارث به ئې کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن دې کور ته د يوسف عليه السلام د راوستو دوه اساسي موخې په ګوته کوي، يو دا چې په دې توګه به ده ته پر ځمکې تمکين ورپه برخه شي او بل دا چې الله تعالی به ده ته د تأويل الاحاديث علم او پوهه ورکړي، له دې نه معلومېږي چې اقتدار ته د رسېدو لړۍ ئې له دې ځايه پيل شوې، د عزيز مصر په کور کې د ده ځای په ځای کېدا باعث شوه چې قدرت ته د رسېدو دروازې ئې پر مخ پرانيستې شي او همدارازدا ښيي چې دلته او د عزيز مصر په کور کې د پاتې کېدو له لارې هغه ته ډېرې خبرې معلومې شوې، دلته پوه شوی چې د مصر په ټولنې کې څه تېرېږي، اقتدار د څنګه خلکو په لاس کې دئ، د واکمنانو شخصي ژوند څنګه دی، په قصرونو کې څوك ناست دي او په زندانونو کې څوك پراته، د دې ټولنې قاضي د چا په ګټه او د چا په ضد پرېکړې کوي، ده په کنعان کې کوچيانی او صحرانی ژوند وليدو او په مصر کې د ښاريانو حالت او د دوی ترمنځ ژور توپيرونه، ټول هغه څه چې د ټولنې د صالح مشرانو لپاره ئې زده کول ضروري دي په همدې توګه ده ته ورزده شول.

حکيم خدای غوښتل چې يوسف عليه السلام د مصر د ټولنې د مشرتابه لپاره تيار کړي، د سختو آزموينو په لړو ژورو کې وده ورکړي، هغه وړتياوې، ځواکونه او استعدادونه ئې راوېښ کړي او ځلا ورکړي چې يوازې په سختو شرايطو کې راوېښېږي او ځلا مومي، د يوه حکيم، مدبر او زړه سواند قيادت وړتياوې په کې راپيدا کړي، پوره فهم او بصيرت ئې په برخه کړي، د کنعان په نيمه بدوي ټولنې کې ممکن نه وه هغه استعدادونه په ده کې راپيدا شوي وی چې د مصر د واکمنۍ لپاره ضروري ول، کنعان د مصر له مدنې ټولنې نه خورا زيات توپيرونه درلودل، څوك چې په هغه محيط کې ستر شوی په دې نه توانېدو چې د مصر د محيط غوښتنې درك کړي او د هغه ستر هېواد د خلکو د قيادت له عهدې څخه ووځي، د دې لپاره چې يوسف عليه السلام د مصر د ټولنې نبض ښه درك کړي، په ټولو اسرارو ئې دقيقاً پوه شي، د سياسي او اجتماعي اړيکو او مناسباتو په ماهيت ئې ښه پوه شي او په هغه کې د مصر د متمدنې ټولنې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زعامت وړتوب او لياقت راپيدا شي، نو ښايي چې د کنعان د نيمه بدوي ټولني نه مصر ته لاړ شي او هلته تر يوې مودې د مصر د زمامدارانو د ډلي د يوې مرفه کورنۍ په غېږې کي پاتې شي، هماغسي لکه چي الله تعالی موسی عليه السلام د يوې اسرائيلي مظلومې کورنۍ له غېږې بيل کړ او د سيند د څپو پر اوږو ئې د فرعون کور ته ورساوو، د هغه جلاد له تيغه ئې وژغورو چي د بني اسرائيلو د بچيانو د وژلو او حلالولو لپاره گمارل شوی وو، د دښمن مانۍ ئې ورته مدرسه وگرځوله او په همدغې مدرسې کي ئې هغه علم او حکمت په برخه شو چي د دغې ټولني د لارښووني او قيادت لپاره ئې ورته ضرورت درلود. له ده نه مخکي ئې يوسف عليه السلام هم له کنعانه مصر ته ورساوو، د مصر د عزيز کور ئې ورته مدرسه کړ، دلته ئې د تأويل الاحاديث علم په برخه شو، دلته د مصر د ټولني په نبض پوه شو او دلته د دې ټولني د زعامت وړتياوې او ځانگړتياوې په کي وپاللی شوې. ده ديانت او خدای لمانځنه د ابراهيمي کورنۍ په غېږ کي زده کړې وه، مينه، سادگي، مروت، زړورتيا، صداقت، صبر، قناعت او ټولي هغه ښېگړې چي د نيمه بدوي ژوند ځانگړتياوې دي، دا ئې په کنعان کي ترلاسه کړل، هغه درايت او فراست چي د مصر د ټولني د مشرتابه لپاره ضروري وو دا ئې بايد په خپله په مصر کې، د عزيز مصر په کور او په زندان کي ترلاسه کړی وی، د کنعان په چاپېريال کي دا زده کړه ورته ممکن نه وه، نو ځکه حکيم خدای په خپل خاص الهي تدبير سره هغه مصر ته وروست او د مصر په يوې واکمني او حکمراني کورنۍ کي ئې مېشت کړ او په دې سره ئې په ده کي د دغو استعدادونو د ودي شرايط برابر کړل.

په دې قصې سره قرآن موږ ته دا ستر درس راکوي چي هيڅوك، که هر څومره ځواکمن وي، په هيڅ تدبير او حيلې سره نه شي کولی د الله تعالی پرېکړې وځنډوي او د تحقق مخه ئې ونيسي، الله تعالی چي څوك د يوې ټولني او ملت د زعامت لپاره غوره کړی او هغه ته ئې د مشرتابه وړتياوي ورکړې وي، کوم قدرت کولای شي د هغه په مخ کي خنډ شي؟! او دغه مقام ته د رسېدو مخه ئې ونيسي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر د يوسف عليه السلام له عبرت او پنده ډکه قصه دا نه ثابتوي چې خدای په خپل کار کې برلاسی او غالب دئ، خو ډېر خلك پرې نه پوهېږي.

قرآن فرمايي چې کله يوسف عليه السلام د پوخوالي او رشد مرحلې ته ورسېد ، نو حکم او علم ورکړ شو. په قرآن کې اکثراً د پيغمبرانو د بعثت د بيانولو لپاره دا الفاظ کارول شوي چې حکم او علم ورکړی شو او په دې سره موږ ته لاربنوونه کوي چې پيغمبرانو عليهم السلام ته هم علم ورکړی شوی او هم د حکم او فيصلې قوت، هغوی هم فکري امامان دي او هم سياسي مشران او د پرېکړو او حکم کولو مرجع، دلته د يوسف عليه السلام په هکله ويل شوي چې (حکم) او (علم) ورکړی شو ، له (علم) نه مخکې د (حکم) يادښت دا مطلب په گوته کوي چې يوسف عليه السلام لومړی قدرت ته رسېدلی او د مصر واکمن شوی او بيا په پيغمبرۍ مبعوث شوی. خو دلته دا هم ويل شوي چې الله تعالی له ټولو محسنينو او نېکانو سره همداسې معامله کوي، دا الهي معامله يوازې پيغمبرانو ته نه ده مختصه شوې، بلکې ټول نېکان هم په کې شاملېږي، د هغوی هڅې به هم خامخا ثمر ته رسوي او نېکه بدله به ورکوي، د پېښو او حوادثو په لوړو ژورو او پېچومو کې به هغوی ته رشد او وده ورکوي او د دښمن د توطئو په وړاندې به ئې ساتنه او حفاظت کوي او د دوی د بريا او برلاسۍ لاره به آواروي.

بايبل تر دې عنوان لاندې (يوسف او د فوطيفار مېرمن) ليکي: په مصر کې د فرعون د ساتونکو مشر فوطيفار، يوسف په بيه واخيست... څه موده وروسته ئې دی د خپل کور او تجارت ناظر وټاکو... يوسف ښاېسته ځوان وو، د فوطيفار مېرمنې زړه پرې بايلو... له هغه ئې د مباشرت غوښتنه وکړه... هغه ونه منله او وئې ويل: بادار مې پر ما دومره اعتماد کړی، د خپلو ټولو شتمنيو اختيار ئې راسپارلی... څنگه به دا کرکجن کار کوم... دا د خدای په وړاندې لويه گناه ده... خو هغې لاس نه اخيست... يوه ورځ يوسف د کور په کارونو لگيا وو... له دوی دواړو پرته بل څوك په کور کې نه وو... هغې مېرمنې لاس وروا چاوو چې له ما سره څمله... يوسف ترې وتښتېدو او له کوره ووت، خو جامه ئې د هغې ښځې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګولو کې پاتې شوه... ښځې خدمتګارانو ته چیغې کړې او هغوی ته ئې وویل: خاوند مي یو عبراني نوکر کور ته راوستی، دا دئ ما ته ئې سپکاوی راواړولو... زما خوني ته راغی... لاس ئې راواچاوو... ما چیغې کړې او دی وتښتېدو او دا دئ جامه ئې زما په لاس کې پاتې شوه... کله چې فوطیفار د خپلې مېرمنې خبرې واورېدې ډېر په غصه شو او یوسف ئې په هغه زندان کې واچاوو چې د پاچا نور بندیان په کې اچول شوي وو!!!)

د بایبل له لیکونکي پوښتنه کوو: تا خو څو سطره مخکې لیکلي چې په کور کې بل څوك نه وو، نو د فوطیفار مېرمنې چا ته غږ کړ او دا خدمتګاران په یوې چیغې څنګه او له کومه راورسېدل؟!! راشه د قرآن وینا واوره چې څومره دقیقه او له ژورو لارښونو ډکه ده:

قرآن د قصې دا برخه د یوسف علیه السلام د ابتلاء او آزموینې د یوه بل، خو ډېر حساس او خطرناك پړاو په توګه رااخلي، تر دې مخکې د وروڼو له مخالفت او حسادت سره مخامخ شو، په کوهي کې واچولی شو، په ارزانه بیه خرڅ شو، بل ملك ته یوړل شو، آزاد ژوند ئې د غلامۍ په ژوند بدل شو، په پای کې د یوې مفسدې مصري کورنۍ نوکرۍ ته اړ شو او دا د ده د ژوند تر ټولو حساسه مرحله او ترټولو خطرناکه آزموینه، اوس له یوه بل دښمن سره مخامخ دئ، مخکني دښمن په زړه کې ورته کینه او حسادت درلود، خو دا دښمن په زړه کې ورته هوس او شهوت لري، هغه په کوهي کې وغورځاوو او دا ئې د ګناه په ډنډ کې غورځول غواړي، د دې دښمن دام ډېر غولونکی او جالب دئ او ځان ترې ساتل ډېر ګران.

قرآن نه د دې مصري نوم اخلي او نه ئې د مېرمنې، دا ځکه چې قرآن د تاریخ کتاب نه دئ، د نومونو یادول نه مفید دئ او نه ضروري، د عزیز مصر په نامه ئې یادوي او دا د دې لپاره چې وښیي د مصر ټول هغه شخصیتونه چې دا ئې یو وو، د ده په څېر ول، په خپلو کورونو کې ئې زلمي خدمتګاران او پېغلې خدمتګارانې ساتلې، د دې پروا ئې نه وه چې له دې څه فتنې راولاړېږي، داسې پېښو ته ئې د ګناه په سترګه نه کتل، خاص اهمیت ئې نه ورکاوو، دا اختلاط او حتی په جنسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

روابطو کي آزادي د هغو کورنيو يوه عادي او عامه معامله وه او د هر اشرافي ژوند يوه لازمي ځانګړتيا ده.

قرآن فرمايي چي د عزيز مصر مېرمني يوسف خپلي خوني ته وروغوښت، دروازې ئې کلکي وتړلې، بيا ئې يوسف ته بلنه ورکړه، هغه انکار وکړ، وئې ويل: الله تعالی مي رب دئ، دغه ځای ته ئې راورسولم، دومره پېرزوينې ئې رابانديي وکړې، دا کار لوی ظلم دئ، ظالمان نه ژغورل کېږي او نه بريالي کېږي!! د قرآن الفاظ دا دي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÒÈ ûüŁÛ$ƒø$`Ë ÌMZà2 ÅŘĴ ÅÎŘ‹Ï "ÌÿóGŤ$ř یوسف: ۲۳-۲۹

هغې مېرمنې چې دی ئې په کور کې اوسېدو، نفسي غوښتنه ئې ترې وکړه، دروازې ئې وتړلې او وئې ویل: ژر شه، درته تیاره یم، هغه وویل: پناه خدای ته، هغه مې رب دئ، زما مېشت ځای ئې راته ښه او ښایسته کړ، یقیناً چې ظالمان نه ژغورل کېږي، یقیناً چې هم هغې د ده تلوسه وکړه او که ده د خپل رب برهان نه وی لیدلی حتماً ئې د هغې تلوسه کوله، په دې توګه مو فحشاء او بدکاري ترې وګرځوله، بې شکه چې هغه زموږ له مخلصو بندګانو څخه وو، (هغې غوښتل لاس ورواچوي، دی ترې وتښتېدو)، دواړو د دروازې په لوري منډې کړې، له شا (ئې تر لمنې ونیولو او د) کمیس (لمنه ئې) وروشکوله، (له پرانستلو سره سم ئې) په دروازې کې د ښځې خاوند (په خپلې مخې کې) وموند، (مېرمنې ئې) وویل: د هغه چا سزا به له دې پرته بل څه وي چې بندي شي او یا دردناك عذاب (ئې په برخه شي) چې غوښتل ئې ستا مېرمنې ته سپکاوی ورواړوي؟! ده وویل: دې له ما نفساني غوښتنه درلوده، د کورنۍ له غړو نه یوه شاهد داسې شهادت ورکړ: که ئې کمیس له مخې غوڅ شوی وي، نو دې رښتیا ویلي او دی دروغجن دئ خو که کمیس ئې له شا غوڅ شوی وي نو بیا خو دې دروغ ویلي او دی رښتونی دئ، چې وئې لیدل کمیس ئې له شا غوڅ شوی، نو خاوند ئې مېرمنې ته وویل: دا ستاسو ښځو مکرونه دي، ستاسو مکرونه ډېر ستر ستر دي، یوسفه! له دې تېر شه او ته اې ښځې! د خپلې ګناه معافي وغواړه، یقیناً چې خطا شوې یې!!

د قرآن دا برخه څو لارښووني او ظریف ټکي زموږ مخې ته ږدي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی یوسف علیه السلام د خورا ستر ماموریت او لویې دندې لپاره غوره کړی وو، د یوه ستر انقلاب لپاره، د یوه سیاسي، اجتماعي، فکري او اخلاقي انقلاب لپاره، د مصر په څېر په یوې داسي ټولني کي چي له مدني لحاظه ډېره مخکي تللې خو له فکري او اخلاقي لحاظه ډېره وروسته پاتې، ظلم، فساد او بې عدالتي خپل تور وزر پرې غوړولی، واکمنان ئې په فساد کي تر ستونې غرق، مظلومان له خپلو ټولو انساني حقوقو محروم، د واکمنانو د هوسونو قرباني، په نه ګناه زندان ته درومي او د اربابانو د مزاج خلاف په یوه معمولي کار په دار ځړول کېږي، دا ستر مأموریت سپېڅلی، مهذب، مدبر او د ډسپلین خاوند قیادت او زعامت ایجابوي، هغه کسان چي د اسلامي ټولني د جوړولو په لاره کي مبارزه کوي، هغه ټولنه چي پیغمبران علیهم السلام ئې پر جوړولو مأمور شوي، باید دغسي لوړ شخصیت ولري او د مبارزې په لوړو ژورو کي د دوی دا وړتیاوي راڅرګندي شي.

که چېري ظروف او شرایط په ګناه کي د انسان د پرېوتو مشوق وي او هغه ګناه ته وهڅوي، نو د ډېرو سترو شخصیتونو د لوېدو او سقوط احتمال هم شته، له هغو ظروفو او شرایطو نه چي انسان ګناه ته رابولي یا ئې ورته را کاږي باید ځان وساتو.

که چېري یوسف علیه السلام د خپل رب برهان نه وی لیدلی، د هغي مېرمني په لوري به ښویېدلی وو، راشئ وګورو چي دا الهي برهان څه وو؟ د آیت له فحوی نه معلومېږي چي دا برهان د یوسف علیه السلام هغه احساس وو چي په دغو الفاظو سره ئې بیان کړ: الله تعالی مي رب او پالونکی دئ، دې غوره مقام ته ئې راورسولم، ظالمان نه ژغورل کېږي، همدغه احساس د دې باعث شو چي د ځوانۍ په هغه طوفاني دوره کي د شیطان او نفس له وسوسو خوندي پاتې شي.

قرآن فرمایي چي په دې کار سره یوازي دا نه چي دی له دغې ګناه نه وژغورل شو بلکي په همدې سره بې حیایي او بدکاري له ده نه په شا وتمبول شوه!! د قرآن دا وینا په سطحي نظر سره انسان ته عجیبه برېښي، خو په لږ دقت سره پوهېدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي چي په دې الفاظو کي ډېر ژور او ظریف مطالب پراته دي، څوك چي په لومړي ځل د خپل نفس ناروا غوښتني او د خپل هوس د هڅوني په وړاندي صبر وکړي، تسلیم نه شي او پښې ئې له ښویېدو وژغورل شي، دغه کار په ده کي د ځان ساتني هغه ځواك او احساس کمال او قوت ته ورسوي چي په راتلونکې کي د داسي هڅونو په وړاندي ئې پښې ونه ښویېږي، چا چي په لومړۍ مقابلې کي د بدیو په وړاندي ماتې ونه خوړله، د بدیو د مقابلې ځواك ئې لازیات پیاوړی او مضبوط شي او چا چي په لومړۍ مقابلې کي ماتې وخوړه، بیا بیا به تر بریدونو لاندي راځي او ماتې به خوري، څوك چي د بدکاریو دروازه پرانېزي تړل ئې ورته گران شي او څوك چي د لومړي ځل لپاره د هغې له پرانستلو ډډه وکړي د تل لپاره ترې خوندي پاتې شي، یوه گناه نورو گناهونو ته لار پرانېزي، یوې گناه ته په منفي ځواب ویلو سره د نورو مخه نیول کېږي، یوسف علیه السلام هغې لومړۍ بلنې ته په منفي ځواب ویلو سره ټولو هغو کسانو ته ځواب ورکړی چي د ده د بې لارې کولو طمع ئې کوله، ټول په دې پوهېدلي چي دا هوښیار ښکار په لومې کي نه نښلي، چي د عزیز مصر مېرمن په دې ونه توانېده نور به څنگه هغه ښکار کړي شي او څنگه به د هغه د ښکار کولو جسارت او طمع کوي؟!! هو؛ په دې سره الله تعالی له یوې خوا دی د ځوانۍ په هغو شپېو کي چي احساسات ښه په ځوښ کي وي او هوس ډېر څپانده په گناه کي له پرېوتو وساتو او له بلې خوا ئې بد کارۍ ته بلونکي ځواکونه په فرسخونو له ده لرې کړل.

الله تعالی هغه د مصر د ټولني د زعامت لپاره غوره کړی وو، د مصر د هغه وخت پر ټولني د فحشا، اخلاقي فساد او جنسي آزادۍ تور وزر غوړېدلی وو، په خاصه توگه د ټولني په لوړ پوړیو او اشرافي کورنیو کي دا بیماري په پراخه پیمانه خوره وه، له دې پلوه ئې حالت داسي وو لکه د نن ورځي د لوېدیځي نړۍ د گنده ټولنو حالت، جنسي بې لارېتوب ته نه یوازي د گناه په سترگه نه کتل کېدل بلکي یو عادي کار گڼل کېدو، د یوسف علیه السلام دا کار د دې باعث شو چي د مصر ټولې هغه مېرمني چي په خپلو نخرو سره ئې د مصر هر واکمن په آسانۍ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکار کاوو له ده ناهیلي شي او د ده د بې لارې کولو طمع ونه کړي، که د عزیز مېرمن ونه توانېده چې یوسف علیه السلام د خپلې ځوانۍ په موسم کې دوکه کړي، هغه وخت چې احساسات څپانده وي او په داسې حالت کې چې دی ئې مریي او خدمتګار وو، نو له هغه وروسته چې د عمر پوخوالي ته ورسېږي او د مصر واکمن شي، نو څنګه به هغوی وکولای شي چې دی ښکار کړي!! د قرآن دا الفاظ څومره دقیق دي: äl±ó y‰Br äpi 9$pqzã $Îç Zï (ترڅو په دې توګه بدکارۍ او بې حیائي ترې ایساره کړو!!)، داسې ئې نه دي ویلي چې هغه مو له بدکارۍ او بې حیایۍ راایسار کړ، نه بلکې بدکاري او فحشاء ترې ایساره شوه، یعنې هغه کار ئې وکړ چې نور بدکاري او بې حیایي ورته نږدې نه شي.

د هغو ټولو آزمېښتونو له جملې نه چې یوسف علیه السلام ورسره مخامخ شوی، خورا لوی او خطرناك ئې همدغه آزمېښت وو، د ورونو مخالفت، کینه او حسادت، په څا کې لوېدل، مریيتوب ته لېږدېدا او بندي کېدا... دا ټول تر دې آزمېښت ډېر ډېر آسانه ول.

ګورئ چې د قرآن د وینا په لفظ لفظ کې څومره ژورې لارښووني او ظریف ټکي مخې ته راځي، دوه څېرې ئې په ډېره دقیقه او اغېزمنه توګه انځور کړې: یو د خدای بنده او بل د نفس بنده، یو له ګناه تښتي او بل په ګناه پسې زغلي، یو د ځوانۍ په جذباتي موسم کې له ګناه ځان ساتي او بل په داسې حال کې د ګناه هڅه کوي چې ټولې جسمي او جنسي اړتیاوې ئې رفع شوې، دواړه د دروازې په لوري منډې وهي خو یو ئې د پرانستلو او له ګناه نه د ځان ژغورلو په نیت او بل ئې د دې لپاره چې خلاصه نه شي او ښکار ئې له منګولو ونه وځي، دواړو د دروازې په لوري وځغاستل، یو ئې له ګناه نه د تېښتې لپاره او بل ئې د بې لارې نفس د اشباع لپاره، یو ئې له خدایه ویرې تېښتې ته اړ کړی او بل ئې د زړه له مراد نه د محرومېدو وېرې، عجیبه صحنه ده، دوه متضادې څېرې په یوه تګلورۍ کې، د یوه منزل په لور په منډو، مګر له بېلا بېلو موخو سره، څه عجیبه صحنه ننداري ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اینبنودل شوې، هغه صحنه چې زړه په لړزا او درزا راولي، مشاعر هڅوي، په انسان کې وجد راپاروي. ډېر داسي کسان مومې چې دوی او هڅې ئې د دې صحنې له څېرو سره ورته دي، ټول په یوه تګلوري کې، د یوه هدف او مقصد په لور تلوار کې، کله نا کله له ورتو شعارونو او ادعاګانو سره، خو یو ئې د رحمن خداي لپاره او بل ئې د نفس او شیطان په حکم، یو ئې په پاك لمنتوب سره او بل ئې له لړلو او ملوثو لاسونو سره، یو ئې له الله تعالی نه د ویرې نه په ډك زړه سره او بل ئې له خیرن، خچن او ګنده ضمیر سره.

دواړه د خپل محسن په وړاندي ودرېږي، د یوه د ژوند ملګری او د بل آقا، یوه ته دې محسن هر څه ورکړي او د خپل ژوند شریکه ئې ګرځولې، خو له بل سره ئې یوازې دومره کړي چې په نوکرۍ ئې نیولی، یو خپل محسن ته صادق او وفادار او بل ورته خائن او بې وفا، مجرم تر بې ګناه مخکي د ځان د برائت ادعا کوي او بې ګناه تورنوي او د هغه لپاره د سزا غوښتنه کوي!! پاك لمنی بېګناه له دې ډډه کوي چې بل تورن کړي، له ځانه دفاع ته اړ کېږي.

لکه څنګه چې مو د یوسف او د هغه د ورونو په قصې کې ولوستل چې تېری د یوسف علیه السلام د ورونو لخوا شوی، هغه ئې څا ته وغورځاوو او بیا ئې د ده کمیس د دې لپاره په "کاذبه وینه" سور کړ چې پلار پرې وغولوي، دلته هم وینئ چې تېری د بدکار او مجرم له پلوه دئ او د صالح مظلوم کمیس په کې څیري شوی، هغه تورن شوی او هغه په زندان او دردناك عذاب ګواښل شوی!! که تاریخ ته یو ځغلند نظر واچوو نو وبه ګورو د دغو دوو انساني لوریو ترمینځ د تاریخ ټولو ټکرونو ماهیت همدغسي دئ.

کله چې دوی دواړه د مصر عزیز د وره خوله کې ویني، نو مجرمه ښځه ئې په جګ غږ وایي: یوسف ستا پر عزت او ناموس د تېري او لاس اچولو نیت درلود، د داسي تېري کوونکي سزا له دې پرته بل څه کېدی شي چې یا بندي شي او یا سخت تعذیب شي!! په دې صحنه کي هم ګورئ چې د شر او فساد سمبول یرغلګر دئ، تبلیغات او افتراءات د هغه له لوري دي او د پاك لمنتوب او تقوا لوری تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهاجم لاندي او دفاع ته اړ شوی!! تل همداسي وي، د چا لمن چي په ګناهونو لړلې وي هغه څوك په ګناه تورنوي چي له ګناه نه د تېښتي پر وخت ئې لمن څيرې شوې. اکثراً داسي کېږي چي سپيڅلي خلك د خپل سپېڅلتوب نه د دفاع لپاره د تبليغ ډېر لږ احساس کوي او دا ضرورت لږ احساسوي چي د خپل پاك لمنتوب لپاره دلايل وړاندي کړي، دا مجرمان او ګناه ګاران دي چي د خپل جرم د پټولو او سپېڅلتيا د اثبات لپاره تبليغاتو ته ضرورت لري، دوی د ځان د تبرئي لپاره نور خلك تورنوي.

الله تعالی په خپله له مخلصو بندګانو دفاع کوي، هغه تل له متقيانو او پرهېزګارانو سره دئ، يوازي ئې نه پرېږدي، آزمېښتونه پرې راولي، په لوړو ژورو سره ئې آزمويي، دا ځکه چي ابتلاء او آزمېښت د الله تعالی سنت دئ او دا ځکه چي د آزمېښتونو په ترڅ کي د متقيانو روزنه کوي، په دې سره د دوی شخصيت ته مزيده ځلا ورکوي، خو هيڅکله ئې د دښمنانو په وړاندي يوازي او بې اسرې نه پرېږدي، چا چي د آزمېښتونو په دوران کي تر پايه پوري صبر وکړ، الهي مرسته به ئې خامخا خوا ته را رسي، د باطل د پلويانو او ملګرو له منځه به داسي څوك راولاړوي چي له حق پالونکو دفاع وکړي، د مخالف لوري تورونه رد کړي او د دوی پر پاکۍ او پاك لمنۍ شهادت ورکړي!! د يوسف عليه السلام لمن داسي څيرې شوې چي د يوسف عليه السلام پر پاکي او د عزيز د ښځي په بدلمنتوب شاهدي ورکوي، هماغسي چي په وينو لړلی کميس ئې يعقوب وپوهاوو چي لېوه نه دئ داړلی، بلکي ورونړو ئې کوم بل کار پرې کړی.

د عزيز مصر غبرګون ډېر سوړ، له دې هم ډډه کوي چي خپلي مېرمني ته کومه سخته خبره وکړي، دا خو پرېږده چي طلاقه ئې کړي، سزا ورکړي، يا دا له يوسفه لرې کړي او يا يوسف ترې لرې کړي، له خپله کوره ئې وباسي او بل ځای ته ئې ولېږي، تر څو د دې فاجعي له بيا تکراره مخنيوی وکړي، فقط دومره ورته وايي: د ښځو مکرونه همداسي وي!! په مکرونو کي ډېر مهارت لري!! د عام خطاب په ډول، داسي چي نوري ښځي ئې هم په کي شاملې کړې دي: د ښځو مکرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسي وي!!! د دې دا کار خطا او غلطي ګڼي خو په دې معنا چي ولې ئې خپل حیثیت او مقام ته پام نه دئ کړی، دا خو ستا نوکر دئ نه سیال!! یعني دا کار په خپل ذات کي د اعتراض وړ نه ګڼي یوازي په هغه صورت کي ئې د اعتراض وړ شمېري چي له خپل سیال سره نه وي!! یوسف ته ئې وویل: له دې خبري نه تېر شه، څه چي درسره شوي هغه هېر کړه او سترګې پرې پټې کړه!! او خپلي ښځې ته ئې وویل: د خپلي ګناه لپاره بخښنه وغواړه، اشتباه دې کړې ده!! خو د ده په الفاظو کي دا وضاحت نه شته چي له چا بخښنه وغواړي، له الله تعالی نه که له خپل مېړه نه؟! د ده الفاظ دا وو: انك كنت من الخاطئين : یقیناً چي ته له خطا شوو څخه یې!! آیا له دې خبري نه د ده مقصد دا دئ چي ګناه دې کړې، دا عمل خو ذاتاً یوه ګناه ده او یا دا چي دا ګناه نه بلکي یوه اشتباه ګڼي او معنا ئې دا ده چي ولې ئې په یو مریي او غلام باندي زړه بایللی او له هغه ئې د زړه مراد غوښتی؟! د آیت الفاظ ډېر صریح دي، ده د ذنب، جرم او اثم پر ځاي د "خطا" لفظ کارولی چي مطلب ئې دا دئ: د یوې شریفې کورنۍ عزتمنه مېرمن چي په خپل مریي زړه بایلي لویه اشتباه کوي!!

د مصر د عزیز له خبرو نه داسي معلومېږي چي د ده قصد دا دئ چي مېرمن ئې باید په خپله له ده نه بخښنه وغواړي، باید له خپل دغه مېړه نه بخښنه وغواړي چي دا ټول آرام او له عیش او عشرته ډك ژوند ئې ورته مهیا کړی، دومره پراخ او زیات نعمتونه ئې تر پښو لاندي ورته غوړولي، خو له دې سره سره دا بل چا ته زړه ورکوي او یوه مریي ته پر ده ترجیح ورکوي!!

ګورئ چي یوسف علیه السلام د دغو ټولو نعمتونو پر یوې وړې برخي لاس موندلی، له دې ټولو نعمتونو څخه ډېر لږ څه د ده هم په برخه شوي، خو دئ ئې په مقابل کي د الله تعالی پاس ساتي او ګناه کول د نعمت کفران ګڼي او ترې ځان ساتي، مګر د مصر د عزیز ښځه څومره ناشکره ده چي د دغو ټولو نعمتونو په وړاندي د خپل مېړه پاس نه ساتي؟! د نعمتونو وفرت او ډېروالی غالباً د هغه کفران ته لاره وباسي او انسان د منعم په وړاندي ناشکرۍ ته هڅوي او په انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د عصیان او طغیان سبب ګرځي.

بایبل دلته د دې قصې له یوې ډېرې مهمې او حساسې برخې هسې تېرېږي، خو قرآن ئې په تفصیل سره بیانوي او فرمایي: د ښار ځینو ښځو په خپلو غونډو او مجلسونو کې دا تبصرې پیل کړې چې د عزیز مصر مېرمنې په خپل نوکر زړه بایللی، دا خو ئې ځرګنده غلطي کړې ده!! (د دې له شأن سره خو دا نه ښایي چې له خپل غلام سره مینه وکړي، دا چېري او غلام ئې چېري!!)، قرآن فرمایي چې دا هسې د دوی مکر وو، ټولې په همدې مرض اخته وې، هسې ئې خپلو خاوندانو ته داسې ښوده چې دوی د عزیز مصر د مېرمنې په خبر نه دي، په دوی دې دا بد ګمان نه کوي!! کله چې د عزیز مصر مېرمن د دوی له دې مکره خبره شوه نو د مېلمستیا بند وبست ئې ورته وکړ، د یوې صفې په سر ئې ورته ځای برابر کړ، د هرې یوې مخې ته ئې د مېوې لوښی او چاړه کېښوده، کله چې دوی په خوراك لګیا وې یوسف ته ئې د دوی خوا ته د څه وروړلو امر وکړ، کله چې د مصر د واکمنو مېرمنو ولید، حسن ته ئې هك پك او مجذوبې شوې، بې اختیاره ئې خپل لاسونه غوڅ کړل، د عزیز مېرمنې پرې غږ کړ: دا هماغه کس دئ چې تاسو پرې ملامتولم، هو! ما ترې د زړه مراد وغوښتو مګر هغه ډډه وکړه او که غوښتنه مې ونه مني او اوامرو ته مې غاړه کښېنږدي ځای به ئې زندان وي، خوار او ذلیل به شي، یوسف (چې د دوی خبرې ئې اورېدلې او متوجه شوی چې اوس نو وضعیت لا ډېر خطرناك شو، دلته راغونډې شوې مېرمنې ټولې د دې په څېر دي اوس به هغوې هم د ده د بې لارې کولو هڅه کوي، نو الله تعالی ته ئې د دعا لاسونه اوچت کړل او وئې ویل: زما ربه! زندان تر هغه څه راته غوره دئ چې دوی مې وربولي! که ته مې د دوی له مکره ونه ساتې، دوی ته به مایل شم او د نورو جاهلانو په څېر به شم!! الله تعالی د ده دعا قبوله کړه، له دې ګنده محیطه ئې د ده د لرې کولو پرېکړه وکړه، عزیز مصر سره له هغه چې حقایق ورته څرګند شوي وو دا فیصله وکړه چې تر یوې مودې ئې زندان ته ولېږي.

د قرآن الفاظ دا دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

او د ښار ځینو ښځو وویل: د عزیز مېرمني له خپل مریي نفسي غوښتنه کړې، یقیناً چي میني لېواله کړې، موږ ئې په ښکاره ډول په غلطۍ کي ګڼو، نو کله چي ئې د دوی مکرجني خبري واورېدې پیغام ئې ورولېږو او د تکیې ځای ئې ورته برابر کړ او د دوی هري یوې ته ئې چاړه (په لاس کي) ورکړه او (یوسف ته ئې) وویل: د دوی مخي ته ورووځه، نو کله چي ئې هغه ولید (تر خپل ګمان ئې)، لوړ وموند او خپل لاسونه ئې غوڅ کړل او وئې ویل: پاکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله لره ده، دا خو انسان نه بلکي له يوې قدرمني او درنې فرشتې پرته بل څه نه دئ، (د عزيز مصر مېرمني وويل: دا همغه څوك دئ چي تاسو پرې ملامتولم، هو؛ ما ترې د زړه مراد وغوښتو او ده ځان لرې وساتو، كه هغه څه ونه كړي چي زه ئې پرې ګمارم، نو هرو مرو به زنداني شي او حتماً به خوار او سپك شي، (يوسف) وويل: زما ربه! تر هغه څه چي دوی مي وربولي زندان راته غوره دئ او كه ته د دوی مكرونه رانه وانه ړوې دوی ته به مايل او د جاهلانو له ډلي به شم، نو رب ئې دعا قبوله كړه او د دوی مكر ئې ترې وګرځاوو، بې شكه چي هغه پوه اوربدونكی دئ، بيا د ځرګندو نښو له ليدو وروسته (دا ورته غوره) وبرېښېده چي څه موده ئې بندي كړي.

دلته څو خبري د ځانګړې توجه وړ دي:

د ښار د ښځو يوې ډلي، نه ټولو ښځو، فقط د درباريانو او رئيسانو ښځو، هغه چي په خپل چاپېريال كي د نورو اشرافي مېرمنو له ټولو اسرارو خبرېږي، وويل: د عزيز ښځي لويه غلطي كړې ده!! خپل غلام ته ئې زړه وركړی او له هغه نه ئې د زړه مراد غوښتی، د هغې په شان شريفه او لوړ نسبه ښځه وګوره او مريي ته زړه بايلل وګوره! هيڅوك داسي نه كوي لكه چي هغې كړي دي!! قرآن كريم د دوی دا خبري هسي مكر او حيله ګڼي او دا په ګوته كوي چي دوی ټولي په دې ناروغۍ اخته وې، ټولي د عزيز مصر د مېرمني په څېر وې، دا خبري ئې د خپل پاك لمنتوب د اثبات لپاره كړې او په دې سره ئې خپلو مېړونو ته ښودله چي دوی دا كار اشتباه ګڼي او هيڅ كله به ئې مرتكبې نه شي!!

قرآن فرمايي: كله چي دې د دوی مكرجنې خبري واورېدې نو په هغوی پسې ئې استازی ولېږو او د دوی لپاره ئې مجلس جوړ كړ، بالښتونه ئې ورته كېښودل او (د غذا او مېوو پر دستر خوان باندي ئې) هري يوې ته چاړه كېښوده او (يوسف عليه السلام ته ئې) وويل: د دوی مخي ته ورووځه! كله چي د هغوی نظر پرې ولګيدو، نو هغه ئې (له خپل ګومان او تصور نه) ډېر لوړ وموندو (د ټولو سترګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې ښځې پاتې شوې او د مېوو پرځاي ئي) خپلې گوتې پرې کړې او وئې ویل: خداي ته پناه! دا خو بشر نه دئ، دا خو له یوې قدرمنې فرشتې پرته بل څه نه دئ!! د عزیز مصر مېرمن (له کوم شرم او حیا پرته د خپل راز او د عیاشۍ د مجلسونو سیالو او هم مسلکو ملگرو ته) وایي: زه مو په دې ملامتولم چې خپل مریي ته مې زړه ورکړی، دا دئ هغه غلام! هو ما ترې د زړه مراد وغوښتو خو هغه ډډه وکړه، لوړه کوم چې یا به مې مراد پوره کوي او یا به زندان ته درومي، له ذلت او سپکاوي سره به مخامخېږي او له دې ټولو نعمتونو به محرومېږي!!

گورئ چې قرآن د مصر د اشرافي کورنیو اخلاقي وضعیت څنگه انځور کړی: د عزیز مصر د مېرمنې د عیاشۍ په محفل کې مېلمانه، آزاد خیالي، د مصر د اشرافو په کورنیو پورې مربوطې بدلمنې ښځې چې کله یوسف علیه السلام ویني، خپل حواس بایلي، خپل کنټرول له لاسه ورکوي، ټول د هغه د جمال په ننداره کې ډوبېږي او له ډېري وارخطايۍ د مېوو پر ځای خپلې گوتې پرې کوي، بې له دې چې د شرم او حیا احساس وکړي د ده د حسن ستاینه کوي، د عزیز مېرمنې ته برائت ورکوي او دې ته دا مجال برابرېږي چې په پوره جسارت سره پر خپل کار اعتراف وکړي!!

قرآن په دغو څو لنډو جملو سره د مصر د درباریانو او زعیمانو د کورنیو د بداخلاقیو وضعیت او د هغوي د شخصي ژوندانه ټول اړخونه، پټې او ښکاره زاویې او گوښې په ډېر دقت سره انځوروي او دا ښیي چې په غیر اسلامي ټولنو کې او د هغو خلکو په منځ کې چې پر خدای او آخرت ایمان نه لري، زعما او مشران ئې له اخلاقي لحاظه تر دې حده په فساد کې غرق وي، دومره سپك او ذلیل وي چې آزاد جنسي روابط په هغوی کې عادي کار گڼل کېږي او هیڅوك هم پرې اعتراض نه کوي.

دې ټکي ته مو باید پام وي چې له دې قصې څخه او له هغو تبصرو او تحلیلونو څخه چې د مصر د مشرانو اخلاقي وضعیت په کې څېړل شوی، د قریشو د سردارانو انتباه به څه وه؟ له دې به ئې څه پیغام اخیستو؟ آیا د دې قصې حرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرف به ئې ځان ته متوجه نه ګاڼو او هغه به ئې په ټولني کي پر خپل اعتبار، رسوخ او عزت یو خطرناك برید او تېری نه بالو؟آیا د مکې عامو خلکو به د دې قصې په هېنداري کي د خپلو سردارانو او د دوی د کورنیو څېره نه لیدله؟او هر آیت به ئې د دوی پر بدي وضعي نه تطبیقاوو؟

په دې آیتونو کي د یوسف علیه السلام هغه وضعیت چي ورسره مخامخ وو په ډېر زړه راښکونکې، جالب او ښوونکې بڼه کي انځور شوی، هغه چي تازه رسېدلی ۱۸_۱۹ کلن ځوان دئ، د صحرا په ویړه غېږه او د هغې په صافه او شفافه هوا کي دنیا ته راغلی او د ځوانۍ پړاو ته رسېدلی، الله تعالی ورته ښکلی صورت ورکړی، د ورونو جفا ئې لیدلې، په څا کي د لوېدلو بده ورځ ئې ګاللې، د غلامۍ شپې او ورځي ئې لیدلې او اوس د نړۍ په خورا متمدنه سیمه کي (د مصر په پلازمېنه کې) د مصر د عزیز په کور کي ژوند کوي، په هغه کي د بدوي او مدني ژوند آثار او نښي له ورایه ښکارېدې، د هغه راښکونکې څېره د جلال او جمال، ښایست او تقوی، وقار او مهربانۍ، متانت او ساده توب ښکلی امتزاج وو، هر لیدونکی به ئې ځان ته راښکو او د ځان مجذوب به ئې ګرځاوو، د یوسف علیه السلام ذاتي ښېګړي ورته حادثې او پېښي رامنځته کړې، لومړی ئې د ورونو له کینې سره مخامخ کړ او دی اوس د عزیز په کور کي له هغه لوي آزمېښت سره مخامخ شو، د عزیز ښځه ورپسې شوه، هره شېبه ئې د ګناه په ناولي ډنډ کي د لوېد وېره وه، په هرګام کي ئې مخي ته دام، له هغه محفل نه وروسته خو د مصر د سردارانو ټولي مېرمني پرې مینې او د هغه د اغوا لپاره ئې پایڅې رابډ وهلې وې، د هغه ستونزه ئې لازیاته کړې وه، هري خوا ته چي ګوري، ګناه ورته خپله غولوونکې غېږه پرانستې ده او په هر ګام کي د شر داعي او بلونکی ورته په کمین کي دئ، په ناز او نخرو ئې ځان ته رابلي، که نور خلك په ګناه پسې منډې وهي، دلته ګناه په ده پسې ځغلي او هره شېبه د دې انتظار کوي چي هغه غافل ومومي او ګوزار پرې وکړي، غافل ئې کړي، اراده ئې کمزورې ووینې، ګناه ته تمایل په کي راژوندی کړي او ډېر ژر ئې ښکار کاندي، څومره خطرناکه صحنه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځومره ارواسوځوونکې آزموینه؟ هغه په دې سخته مبارزه کې ثابت قدمه او کوټلی دئ، له هر پړاو نه په بري سره سر لوړی او فاتح تېرېږي، د عزیز د ښځې ګواښونه ئې اورېدلي او لیدلي، چې یوسف باید له دغو دوو نه یو غوره کړي، یا په ګناه کې سقوط او د دې غوښتنو ته تسلیمېدا ، یا زندان ته تګ او د خواریو او ذلتونو منل، خو هغه د دغو دوو بدیلونو څخه د یوه په انتخاب کې ځنډ ونه کړ، بې له ځنډه ئې زندان غوره کړ. په پوره اشتیاق سره هغه بدیل انتخابوي چې پرې وېراوو ئې، په پوره سوز او د زړه له تله خپل رب ته دعا کوي او وايي: زما پالونکې خدایه! زندان له هغه څه ډېر راته محبوب دئ چې دوی مې وربلي!!

دا برخه له یوې خوا موږ ته دا راښیي چې له دې محفل نه وروسته د عزیز مصر مېرمن د یوسف علیه السلام په ښکارولو کې یوازې نه وه، د مصر د سردارانو ډېري مېرمنې ورسره شریکې شوې وې او له بله پلوه یوسف علیه السلام دغه صحنه دومره خطرناکه ګڼلې چې د الله تعالی له لطف او مرحمته پرته ئې په بل څه خلاصون ترې ګران لیدلی، د همدې لپاره ئې خپل رب ته په دې الفاظو دعا کړې: که د دوی مکر را نه دفع نه کړې، نو د دوی په دام کې به ولوېږم.

د قرآن دا وینا هم خاصه توجه غواړي چې فرمايي: یوسف علیه السلام جنسي بې لارېتوب او شذوذ د جاهلیت له مظاهرو څخه ګڼي، د قرآن له نظره په هرې ټولنې کې چې د دې ګنده او ناولې عمل مظاهر راڅرګند شي نو هغه ټولنه له تمدن نه وروسته پاتې او جهل وهلې ټولنه ده. علم او تمدن انسان د قانونمندۍ خوا ته کاږي او ټولې اړیکې د همدغې قانونمندۍ په سیوري کې تنظیموي او ټولنه له دې ژغوري چې قانون ترپښنو لاندې شي، له حدودو تېری وشي، نظم له منځه ولاړ شي، یو د بل په حق او حد تېری وکړي، د انسان په ژوند کې تر ټولو مهمه او اساسي قضیه د ده جنسي اړیکې دي چې د ده او د ده د نسل ژوند او دوام ورپورې تړلی دئ. د انسان د ژوند د دغه اساسي اړخ روغوالی، د قانون په چوکاټ کې د هغه تنظیمول او په دې برخه کې د پولو او حدودو د تر پښنو لاندې کېدو مخنیوی د علم او تمدن له لومړنیو غوښتنو څخه ده. جهل او د انسان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

فطرت او د هغه د جسم د سلامتيا او روغتيا له غوښتنو او د هغه د روح او بدن له صحي اړتياوو نه بې خبري د دې سبب کېږي چې د انسان د ژوند دغه اړخ ته لازمه اعتنا ونه شي، ضوابط ئې تر پښو لاندې شي او له حدودو ئې تېرى وشي، مګر دا نه ګورئ چې د لوېديځې نړۍ بې مهاره ټولنه له دې جهته څومره رنځ وړي او له څومره خطرناکو ناروغيو سره مخامخ ده؟ د ايډز وژونکې ناروغي د دې ټولنې له مظاهرو څخه يوه ده، د لوېديځې نړۍ زره سوانده پوهان په چيغو چيغو د خطر اعلان کوي چې يا آزادې جنسې اړيکې کنټرول کړئ او يا د هغه د بدو او تباه کوونکو عواقبو انتظار وکړئ.

الله تعالى د يوسف عليه السلام دعا قبوله کړه، ده زندان تر دې لړلې چاپېريال غوره وګاڼه، زندان ورته خوندي پناځى ښکاره شو، د مصر د واکمنانو له مکرجنو او نخره ګرو ښځو نه ئې الله تعالى ته پناه يووړه، د دعاګانو اورېدونکي عليم خداي د ده دعا اجابت کړه، له هغه چټل او لړلي چاپيريال او په ګناه کې له سقوط او لوېدو ئې وژغورو، الله تعالى د خپل مخلص بنده دعاګانې اوري او قبلوي ئې، هغه د خپل بنده له هر حالته خبر دئ، په دې پوهېږي چې د څه ډول معاملې وړ او مستحق دئ؟

قرآن فرمايي چې درباريانو ته دا غوره وبرېښېده چې يوسف عليه السلام د څه مودې لپاره زندان ته ولېږي، په داسې حال کې چې حقايق ورته څرګند شوي او د يوسف عليه السلام په پاك لمنۍ پوه شوي ول. په دې اړه د قرآن له الفاظو معلومېږي چې يوازې د مصر عزيز نه؛ بلکې د مصر نورو درباريانو هم مصلحت په دې کې ليدلى چې د يوې مودې لپاره يوسف عليه السلام زندان کې وساتي، دوى دغه تصميم د ځينو نښو نښانو له ليدو وروسته ونيولو!! خو دا نښې نښانې کومې وې، هغه چې د يوسف عليه السلام په پاك لمنۍ ئې دلالت کاوو او که هغه اطلاعات چې د هغې مېلمستيا له وضعيته دوى ته رسېدلي وو؟ د قرآن له دغو الفاظو (من بعد ما رأوا الايات) او (ثم بدا لهم) چې په دواړو کې د جمعي صيغې راغلې ښيي چې زندان ته د يوسف عليه السلام په لېږلو کې نور درباريان هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شريك ول او دا ځكه چې دوى ته دا اطلاع رسېدلې وه چې په هغې مېلمستيا كې د دوى مېرمنو هم په يوسف عليه السلام زړه بايللى او د همغه څه كولو هڅه ئې كړې چې څو ورځې مخكې ئې د عزيز مصر مېرمن پرې ملامتوله!! دا بهير موږ ته د هغې جاهلې ټولني يوه بله توره زاويه هم په ګوته كوي او هغه دا چې په دغو ټولنو كې فيصلې او پرېكړې د مصلحتونو له مخې كېږي، نه د عدالت له مخې، د غيراسلامي ټولنو په محاكمو كې د واكمنانو هوى او هوس واكمني او حكومت كوي نه (قانون او قضا)، حاكم او واكمن كولى شي يو بې ګناه انسان د خپلې خوښې تر مودې پورې په زندان كې وساتي، همغسې لكه د مصر واكمنانو او درباريانو چې د خپلو مېرمنو د اداره كولو او له فساده د راګرځولو پر ځاى ئې يوسف عليه السلام د نامعلومې مودې لپاره زندان ته ولېږو!!

هغه شخصيت ته چې الهي تقدير د مصر په ټولنه كې د يوه ژور بدلون راوستو لپاره غوره كړى او د دې ټولنې قيادت او زعامت به ده ته سپارل كېږي، ضروري ده چې د بدوي ژوندانه د وضعيت له مشاهدې او د مصر د حكامو د وضعې له ژورې مطالعې نه وروسته، د مصر د محاكمو د پرېكړو په څرنګوالي او ماهيت پوه شي او د زندان او زندانيانو له حال او احواله پوره خبر شي؛ او دا ځكه چې عوام د حاكمو نظامونو د پراخو تبليغاتو له مخې داسې ګومان كوي چې (محاكم) آزاد او مستقل دي او قاضي د قانون او مقرراتو په حكم قضاوت كوي او د عدالت له تامين نه پرته هيڅ څيز ته ارزښت نه وركوي، د دې غلط ذهنيت تصحيح نه يوازې د عامه خلكو او طبقاتو تر منځ ضروري ده؛ بلكې د خواصو او د ټولنيزو انقلابونو د زعامت او مشرتابه په كچه هم ضروري ده، د زندان وضع او د زندانيانو حالت، د دې ټولنو د محاكمو او قاضيانو ماهيت په ښه توګه څرګندوي، د انقلاب مشران بايد زندان ته لاړ شي تر څو په جاهلې ټولنه كې د عدالت او قانون ماهيت په خپلو ټولو غړيو او روح سره احساس كړي او په دې پوه شي چې په دې مجال كې كومې تبديلۍ او انقلاب ته ضرورت شته!!

قرآن په دې قصې سره موږ ته دا درس راكوي چې كه چېرې د الله تعالى كوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالح بنده د ده په لار کي زندان ته درومي، باید ډاډه او مطمئن وي او د پایلو په اړه دې هیڅ تشویش نه کوي، دا او هره پرېکړه دې د الله تعالی له لوري وګڼي او په دې باور دې وي چي په دې کي ئې حتماً حکمتونه او مصلحتونه ایښي دي، که نن نه پرې پوهېږې، ژر به پرې پوه شي، مګر نه ګورئ چي زندان ته د یوسف علیه السلام تګ نه یوازي د ده له غوښتني سره سم وو؛ بلکي الله تعالی په دې سره دی په ګناه کي له پرېوتو وژغورو، زندان ئې ورته یوه مدرسه کړه او د هغې په غېږه کي ئې له لا ډېرې فکري او اخلاقي ودې برخمن کړ او هلته ئې د مصر د ټولني یوه بله تیاره زاویه له نږدې وکتله... او په پای کي له همدې زندانه د مصر واکمنۍ ته ورسېدو.

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

{yß%çè? ž'v& •B& ⊣ ž'vÎ) šÅõÛ9$$šÈÎ) ?»ÜuŠ `Ë $kÍ ª! $A“R& $B Nà2 ä$/#är

ÇÍÈ šc qßÊ=ê÷/ Ÿw Ä $Z9$$žYò2 & £Å»9r šÏh)$$Ûß!$7 Ÿ°Œ q$ƒÎ ŸwÎ

او له ده سره (په یو وخت) دوه زلمي غلامان هم زندان ته ننوتل (بندیان شول)، (هر یوه ئې یو خوب بیا بیا لیدلی وو، یوسف ته راغلل)، یوه ئې وویل: زه په خوب کې ځان داسي ګورم چې انګور زبېښم او بل (ورته) وویل: زه په خوب کې ځان داسي ګورم چې پر خپل سر ډوډۍ وړم او مارغان ئې خوري، موږ د دې خوبونو په تعبیر پوه کړه، ته راته د نېکانو له ډلې معلومېږې، هغه وویل: لابه هغه خواړه چې (معمولاً هره ورځ) درکول کېږي درته نه وي راغلی چې تعبیر به ئې درته ووایم، دا د هغه علم یوه برخه ده چې زما پالونکي رب راښودلی، ما د هغه قوم دین پرېښود چې پر الله ایمان نه لري او پر آخرت کافران شوي. او د خپلو نیکونو ابراهیم، اسحاق او یعقوب د دین متابعت مي وکړ، موږ ته نه ښایي چې له الله سره کوم څه شریك کړو، دا پر موږ او پر ټولو خلکو د خدای یو فضل او پېرزوینه ده؛ خو اکثر خلك شکر نه کوي، (یعني دا د الله تعالی لویه پېرزوینه ده چې موږ ته ئې فرمایلي: له الله پرته بل چا ته سر مه ټیټوئ او بل ته لاس لمن مه اوږدوئ)، د زندان ملګرو! آیا ډول، ډول اربابان غوره دي او که یو غالب خدای چې (پر ټولو کایناتو) مسلط دئ؟ له ده پرته خو تاسو د داسي څه عبادت کوئ چې هسي څو نومونه دي، چې تاسو او ستاسو پلرونو نومولي، الله هیڅ دلیل ورته نه دئ نازل کړی، حکم (صادرول) خو یوازې الله لره دئ، امر ئې کړی چې له ده پرته د هیچا عبادت مه کوئ، سم او سیده دین همدا دئ، خو زیاتره خلك نه پوهېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايبل تر دې عنوان لاندې (يوسف د بنديانو خوبونه تعبيروي) ليکي: (فرعون د دربار د ساقيانو او نانوايانو په رئيسانو غصه شوی وو... دواړه ئې په هغه زندان کې واچول چې يوسف هم په کې وو... دوی زياته موده هلته پاتې شول... فوطيفار يوسف د دوی د خدمت لپاره گمارلی وو...يوه شپه دواړو خوب وليد... سهار يوسف متوجه شو چې دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ويل: موږ خوب ليدلی خو څوك نه شته چې موږ ته ئې تعبير کړي... يوسف ورته وويل: د خوبونو تعبيرول د خدای کار دئ!! ما ته ووايئ څنگه خوبونه مو ليدلي... د ساقيانو رئيس وويل: د انگورو داسې تاك مې وليد چې درې څانگې ئې وې...ناڅاپه څانگې وغوړېدې او زيات انگور په کې وتوکېدل... له ما سره د فرعون د شرابو جام وو، انگور مې په کې وزبېښل او فرعون ته مې ورکړل او هغه وڅښل، يوسف ورته وويل: ستا د خوب تعبير دا دئ: درې څانگې يعني درې ورځې، تر درېو ورځو پورې به فرعون تا له زندانه آزاد کړي او بيا به د ده ساقي شې... هيله مې دا ده چې ما هېر نه کړې، فرعون ته زما قصه وکړه او ترې وغواړه چې ما له دې زندانه آزاد کړي... کله چې د نانوايانو رئيس دا تعبير واورېدو او هغه ئې ښه وموند نو هغه هم خپل خوب داسې ورته تېر کړ: په خوب کې په خپل سر باندې له ډوډۍ ډك درې شکورونه گورم ... مرغان راغلل او هغه ئې وخوړې، يوسف ورته وويل: درې ټوکرۍ يعني درې ورځې، درې ورځې وروسته به فرعون ستا سر له تنه بېل کړي او بدن به دې په دار وځړوي، مرغان به راشي او ستا د بدن غوښې به وخوري... درې ورځې وروسته د فرعون د زېږېدو کليزه وه... دا دواړه بنديان ئې خپل حضور ته وروغوښتل... د ساقيانو رئيس ئې په خپلې مخکنۍ دندې وگمارو او بل ئې په دار وځړاوو)

قرآن د بايبل د دغو خبرو اکثرې برخې ردوي او په ځای ئې د قصې اصلي بهير په داسې ښې کې بيانوي چې نه يوازې هر څه ئې طبيعي او د واقعيتونو مطابق دي بلکې ډېر ظريف نقاط او مفيدي لارښوونې زموږ مخې ته ږدي، قرآن فرمايي چې د يوسف عليه السلام په څېر دوه نور بې گناه کسان هم له ده سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه وخت زنداني شول، دواړو یوسف علیه السلام ته د یوه دروند او نېك انسان په سترګه کتل، د همدې لپاره ده ته راغلل او د خپلو خوبونو تعبیر ئې ترې وغوښت او یوسف علیه السلام چې له خپل زندانه د دعوت او مبارزې سنګر جوړ کړی، له هره فرصته په استفادې سره خلك د الله تعالی عبادت ته رابلې، له شرك او د ګڼ شمېر اربابانو له بندګۍ نه بغاوت ته بلنه ورکوي، مخکې له دې چې د خپل زنداني ملګرو خوبونه تعبیر کړي، مهلت ترې غواړي او ورته وایي چې د راتلونکي وخت د ورځني خوراك له راتلو مخکې به ستاسو د خوبونو تعبیر درته ووایم، له دې فرصته په استفادې سره هغوی توحید، معاد، رسالت، له شرك نه برائت او د الله تعالی عبادت ته رابلې، خو تر هر څه مخکې لازم بولي چې د هغوی اعتماد جلب کړي؛ ځان داسې معرفي کوي: ما د هغه قوم دین پرېښی چې پر خدای ایمان نه لري، له آخرته منکر دي، د دې په ځای مې د خپلو نیکونو ابراهیم، اسحاق او یعقوب علیهم السلام د دین متابعت ته ملا تړلې او ورته وایي: له ذلت او سپکاوي نه د خلاصون یوازینۍ لار دا ده چې له الله تعالی پرته بل چا ته سر ټیټ نه کړو، له شرك نه ډډه وکړو، یوازې په همدې سره د الله تعالی عنایت او فضل زموږ او د ټولو انسانانو په برخه کېدی شي، الله تعالی په خپل دې پرېکنده او قاطع حکم او امر سره چې له ده پرته هیچا ته د بندګۍ سر ټیټ نه کړو او هیچا ته د احتیاج او نیازمندۍ لاس اوږد نه کړو، پر موږ لویه پیرزوینه کړې ده، خپل خاص احسان او فضل ئې زموږ په برخه کړی او زموږ سر لوړي او عزت ئې غوښتی دئ. خو ډېر انسانان د دې الهي احسان او ستر نعمت پاس نه ساتي، د شرك په ګنده ډنډ کې لوېږي،او په همدې سره ئې ذلت او سپکاوی په برخه کېږي، یوسف علیه السلام د زندان ملګرو ته وایي:

څوك چې د ځمکې او آسمانونو د یوازني پالونکي رب له عبادته ډډه وکړي، د ډول ډول اربابانو او دروغجنو خدایانو د بندګۍ په دام کې پرېوځي، د هغه چا په څېر شي چې د کومې رسۍ په وسیله پورته تللی خو د لارې په نیمایي کې نابېره رسۍ شلېدلې، له بره سره ئې اړیکې غوڅې شوې، راپرېوتی، یا د ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغانو منګولو کې ګير شوی او يا توندو سيليو پر سر اخيستی او په کومې ژورې کندې کې ئې غورځولی، آيا نه وينئ چې زموږ په دې شرک وهلې او له الله تعالی نه بې خبرې ټولني څومره ډول ډول اربابان حکومت کوي؟!! آيا غوره نه ده چې د دوی د ظالمانه واکمنۍ نه د نجات او خلاصون لپاره يوه خدای ته پناه يوسو او يوازې د هغه عبادت وکړو؟ له الله تعالی پرته ټول معبودان او هر هغه څه چې تاسو ئې لمانځئ، مرسته ترې غواړئ او پناه وروړئ، تش په نامه معبودان دي، هسې خوشې نومونه دي، هيڅ حيثيت نه لري، هيڅ نه شي کولی، په حقيقت کې دا تاسو اوستاسو پلرونه دي چې دوی مو په خاصو نومونو او القابو نومولي، داسې ځانګړتياوې، کرامات او خصوصيات مو ورته منسوب کړي چې په کې نه شته، هسې ګومان کوئ چې ستاسو دعاګانې اوري، ستاسې مرسته کولی شي، ستاسې حاجتونه پوره کوي او دعا ګانې مو قبلوي؛ په داسې حال کې چې نه د دې پراخې هستۍ په غبرګ کې داسې دليل تر سترګو کېږي چې الله تعالی شريک لري او نه په کوم الهي کتاب کې ويل شوي چې له الله تعالی پرته د بل عبادت، هغه ته سر ټيټول او له هغه مرسته غوښتل جايز دي، هغه څوک چې دا ادعا او ګمان ئې کړی چې د دې عالم کوم څيز يا کوم څوک په الوهيت او ربوبيت کې د الله تعالی سيال او شريک دئ او الله تعالی هغه د هستي په اداره او د چارو په سمبالولو کې له ځان سره شريک کړی، ادعا ئې پوچه او ګمان ئې بې بنسټه دئ، داسې چې په ټوله هستۍ کې به د دې ادعا د اثبات لپاره کوم دليل وړاندې نه کړی شي!! هغه دين په دېوال ووهئ او هيڅکله د الهي دين په سترګه مه ورته ګورئ چې شرک ته بلنه ورکوي.

الله تعالی ټولواک دئ، د عالم د ساتلو او پاللو واګې ئې په لاس کې دي، د هر کار پرېکړه د ده له لورې کېږي، حکم او فرمان صادرول ده لره مختص دئ، پر ټول عالم د ده جل جلاله حکم نافذ دئ، په دې واکمنۍ او حکومت کولو کې هيڅوک ورسره شريک نه دئ. الله تعالی د قانون جوړولو او پرېکړو کولو صلاحيت او اختيار هيچا ته نه دئ ورکړی، بايد د ژوند په ټولو چارو کې له الله تعالی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له دین نه هدایت او لارښوونه تر لاسه کړو او د هغه له حکم او امر سره سم عمل وکړو.

ستاسې د ټولني مطلق العنانه حاکمان ظالمان دي، له خپل حد او حق نه ئې تېرى کړى او په خپلې دې ادعا سره د شرك مرتکب شوي چې د قانون جوړول د دوى حق دئ.

د الله تعالى دائمې او پرېکنده حکم دا دئ چې له ده پرته د بل څيز او بل چا عبادت مه کوئ، د بل چا له درشل او درباره وېره او طمع مه لرئ، له الله تعالى پرته هيچا ته د بندګۍ سر مه ټيټوئ او د فرمان او حکم اطاعت ئې مه کوئ، کوم مذهب او دين چې تا ته وايي: له غير الله مرسته غوښتل جايز دي؛ نو پوه شه چې دا دروغجن دين او کوږ اوږ مذهب دئ، داسې دين او مذهب چې فقط جاهل وګړي ئې په دام کې ښکار کېږي!!

له دې اغېزمن دعوت نه وروسته یوسف علیه السلام د زندان ملګرو ته د دوى د خوبونو په اړه وايي:

Ü=óÅ ãû ãz Fy$$B&r #lôz ¼ç/‘ ’Åó Šù $Jäß n& $B& Çô Å9$$Ö‹Å9 Á»f

A$%r ÇÍÈ È$‹Gó @ ïnŠï “ ï%©$ãB{ $ÓÅè ¾ïnÅùs `ËB ž ç Ö9$$@à2 Ûù

ß»Üøt9$$ ç9 ¡ S'ù š• Ïh %Ÿë ’Îèà2 6$$JçÿB 8 $R ¼çR& £ß “ ï%Ö

ÇÍÈ ûüZÅ ì òÎ Çô Å9$’Î] Î=ù ¾ïhÏ •ò2 Ë

د زندان ملګرو! ستاسو يو تن به (آزاد شي او بيا به) د خپل بادار د شرابو ساقي شي او بل به په دار وځړول شي او مرغان به ئې د سر غوښې شکوي، دا دئ هغه کار تر سره شو چې تاسو ئې پوښتنه کوله. بيا ئې د دوى دواړو هغه يوه ته چې ګومان ئې کاوو آزاد به شي، داسې ووېل: خپل بادار (د مصر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا) ته زما يادونه وکړه، خو شيطان د ده وريادول ترې هېر کړل، نو تر څو کلونو په زندان کې پاتې شو.

دلته څو ظريف ټکي زموږ توجه جلبوي:

گورئ چې يوسف عليه السلام ته ورونو په يوه سترگه کتل، د ده وړتياوو د هغوی حسادت راپاراوو او د مصر د درباريانو عياشو او بدکارو ښځو په بله سترگه ورته کتل، د ده حسن د دوی هوس او شهوت راپاراوو، خو د دوی دواړو په خلاف د دې دوو ستم ځپلو غلامانو تأثر د ده په باب بل شان دئ، د يوسف عليه السلام په خبرې، خبرو، حرکاتو او ناستې پاستې کې د يوه صالح، محسن او پرهېزگار انسان نښې او آثار د دوی توجه جلبوي او د خپلو خوبونو د تعبير لپاره ورته رجوع کوي، هغه ته د محسن او نېکوکار خطاب کوي.

د بايبل دا خبره هم هيڅ وزن او وقعت نه لري چې وايي: يوه شپه دواړو خوب وليد... سهار يوسف متوجه شو چې دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ويل: موږ خوب ليدلی خو څوك نه شته چې موږ ته ئې تعبير کړي!!! دا ځکه چې نه خو دوی داسې څه په خوب کې ليدلي وو چې پرې پرېشانه شوي وی او نه د خوب په تعبير پوهېدل!! د بايبل د دې وينا په خلاف قرآن فرمايي چې دوی يوسف عليه السلام ته راغلي، صالح، نېك او پوه انسان ورته معلوم شوی، گمان ئې کړی چې دی کولی شي زموږ خوبونه تعبير کړي

لکه چې گورئ قرآن نه دا خبره کوي چې دوی درې څانگې او درې شکورونه په خوب کې ليدلي او نه دا خبره چې يوسف عليه السلام دوی ته وويل چې درې ورځې وروسته به ستاسو خوبونه په دې توگه رښتيا کېږي، د بايبل دا وينا هيڅ وزن نه لري چې د دريو څانگو او دريو شکورونو تعبير درې ورځې دئ، يوسف عليه السلام د يوه له خوبه پوهېدلی چې آزاد به شي او بېرته به په خپلې مخکنۍ دندې وگمارل شي، قرآن فرمايي چې د يوسف گمان همدا وو، د ده له خوبه ئې انتباه همدا وه، د دوهم کس خوب دوه برخې درلودې: پر خپل سر د ډوډۍ وړل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده پر سر باندې د مرغانو خوراک، له لومړۍ برخې ئې دا انتباه اخیستې چې د هغې ډوډۍ د پخولو مسئولیت به د ده پر سر پرېوځي چې پاچا پرې غصه شوی وو او دی ئې د همدې لپاره زندان ته لېږلی وو او له دوهمې برخې ئې دا انګېرلې چې پر دار به وځړول شي او مارغان به ئې د سر پوستکی او ماغزه خوري.

د قرآن له وینا معلومېږي چې دا دواړه زلمیان هم د یوسف علیه السلام په څېر بې ګناه ول، د قرآن له الفاظو او د یوسف علیه السلام له تعبیر نه معلومېږي چې یو ئې د دربار ساقي او بل ئې نانوای وو، ویل شوي چې په دې خاطر زندان ته لېږل شوي ول چې د دربار په یوې میلمستیا کې یوه داسې شراب مېلمنو ته وړاندې کړې وو چې مچ په کې لوېدلی وو او بل ئې داسې ډوډۍ پخه کړې وه چې شګې په کې وې، د آیت له الفاظو او د هغو دواړو له خوبونو څخه دا جوتېږي چې نوموړې وینا صحیح او د بایبل خبره غلطه ده چې دوی د دربار د چارو مشران وو، قرآن دوی دواړه د زلمیانو په نامه یادوي او په دې سره موږ ته د مصر د هغه مهال وضعیت دقیقاً انځوروي، دا یوازې یوسف علیه السلام نه وو چې د حاکم نظام د عیاشو او ظالمو واکمنانو د هوسونو قرباني شوی وو؛ بلکې د ده په څېر ګڼ شمېر کسان هره ورځ د دې مفسد نظام د مفسدو واکدارانو د هوسونو قرباني کېدل، دا یوازې دی نه وو چې له کومې ګناه او جرم پرته زنداني شوی او د دې ټولنې د ظالمو واکمنانو د غضب او قهر تر متروکې لاندې راغلی؛ بلکې د ده په څېر ډېر نور هم له کومې ګناه پرته د دوی په لاس تعذیب کېږي، رنګ رنګ عذابونه ګالي او هیڅ په هیڅ ځورول کېږي.

د قرآن له الفاظو معلومېږي چې یوسف علیه السلام د زندان دغو دوو ملګرو ته وویل: کوم خواړه چې هره ورځ په معین وخت درکول کېږي، د هغه وخت تر رارسېدو مخکې به ستاسې د خوب تعبیر درته ووایم، یعنې دا چې له دوی ئې وخت غوښتی، تر څو د دوی د خوبونو په باب فکر وکړي او صحیح او دقیق تعبیر ئې ورته ووایي. د اټکل له مخې دغو ملګرو ئې سهار له وینښېدو نه وروسته ده ته خپل خوبونه تېر کړي او ده د غرمې تر ډوډۍ پورې مهلت غوښتی، د دې وینا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهمیت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي په راتلونکې کي د پاچا د خوب د تعبیر په اړه د یوسف علیه السلام فوري ځواب او له څه ځنډه پرته تعبیر ته ځیر شو، دلته ئې وخت غوښتی او هلته ئې له ځنډه پرته ځواب ویلی او د دې معنی دا ده چي د یوسف علیه السلام بصیرت او پوهه ورځ په ورځ زیاته شوې، زندان د ده لپاره که له یوې خوا د مبارزې او دعوت سنگر وو له بلې خوا یوه مدرسه وه، الله تعالی تر هغه مهاله په زندان کي پرېښود چي ښه روزنه ئې وشي او د هغه ستر او تاریخي مأموریت لپاره جوگه شي چي څه موده وروسته به ورسپارل کېږي، د مصر د هغه مهال د لوی ملك زعامت او قیادت ده ته سپارل کېدو، الله تعالی د همدې لپاره دی له کنعانه راروان کړی وو، د ستونزو، کړاوونو او آزموینو په لوړو ژورو کي ئې وروزو او ورو ورو ئې د هغه استعدادونو او وړتیاوو ته وده ورکړه او دا شرایط ئې ورته برابر کړل چي له زندانه قصر ته ورسېږي او له غلامۍ نه پاچاهۍ ته. متأسفانه زموږ ځیني مفسرین هم د اسرائیلي روایاتو تر اغېز لاندي تللي او د قرآن دا برخه ئې داسي تعبیر کړې چي گواکې یوسف علیه السلام په غیب پوهېدو او د زندان ملگرو ته ئې ویلي چي زه مو په دې خبرولی شم چي نن به کوم خواړه درته راځي او سبا کوم او ځینو داسي تعبیر کړی چي په خوب کي هر خواړه وگورئ زه ئې تعبیر درته ښیم!! دا دواړه تعبیرونه کمزوري دي او د قرآن له الفاظو سره اړخ نه لگوي، قرآن د یوسف علیه السلام قول په دې الفاظو رانقلوي: نبأتكما بتأويله (تاسې دواړه به د هغه په تعبیر خبر کړم)، دا الفاظ صریحاً ښیي چي مراد ئې د خوب تأویل او تعبیر دئ؛ د خوراك لپاره د تأویل کلمه نه استعمالېږي او صحیح نه ده چي ووایو: نبأتكما بتأويل الطعام!! سر بېره پر دې دلته زندانیانو له یوسف علیه السلام نه د خپلو خوبونو تعبیر غوښتی او دا صحیح نه ده چي د خوبونو د تعبیر پر ځای هغوی ته ووایي چي د هغه خوړو څرنگوالی به درته وښیم چي په راتلونکې کي درکول کېږي!!

د قرآن دا دقیق او له معانیو ډك الفاظ هم د غور او دقت غوښتنه کوي چي فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ŋ9 ¡ Ş'ù š• Îή ‰Ÿã ’Îöà2 6$ $JŞ¥B 8$R ¼çR& £ß “Ÿ%ö A$%r

ÇÎÈ ûüŽÅ ì ÒÎ Çő Å9$’Î] Î=ù ¾ìÎή •ò2 Ë ß»Üæ±9$

او د دوی دواړو له منځه ئې هغه چا ته چې گمان ئې وکړ خوشې کېږي وویل: د خپل بادار خوا ته دې ما یاد کړه، نو شیطان دا ترې هېره کړه چې خپل بادار ته ئې یادونه وکړي، نو ځکه څو کلونه په زندان کې پاتې شو.

دا آیت په ډېر صراحت سره ښیي چې:

یوسف علیه السلام نه د ځان په اړه له الهي قضا خبر وو او نه د خپلو دوو زنداني ملگرو له مقدراتو، بلکې د دوی له خوبونو ئې اټکل کړی، د یوه خوب ته په پام سره ئې گومان کړی، حدس ئې وهلی او اټکل ئې کړی چې له زندانه به آزاد شي، د "ظن" لفظ کارول همدا مطلب افاده کوي. او په دې سره قرآن د بایبل دا وینا یو ځل بیا رد کړې چې پیغمبران علیهم السلام په غیب پوهېږي، که تاسو بایبل ته لږ ځیر شئ په ځای ځای او نږدې د ټولو پیغمبرانو په اړه به وگورئ چې په غیب پوهېدا ورته منسوب شوې او قرآن همدومره په دې خبرې تأکید کوي چې نه پیغمبران په غیب خبر دي او نه پر ځمکه او آسمان کې له الله تعالی پرته بل څوک په غیب پوهېږي.

یوسف علیه السلام خپل دغه ملگري ته چې د ده په گمان به له زندانه خوشې کېږي او بیا به د دربار ساقي شي، وویل: ما په یاد لره، هېر مې نه کړې، خپل بادار ته دې زما احوال واوروه؛ خو هغه چې د شیطان په لار تللی وو، د خپل زندان یار ئې هېر کړ، دربار ته نږدېوالی د دې سبب شو چې د سختو ورځو یاران هېر کړي، وئې نه غوښتل او یا ئې ونه شو کړی چې د یوسف احوال خپل بادار ته واوروي.

د قرآن له دغو الفاظو (فلبث في السجن بضع سنين: نو د څو کلونو لپاره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

زندان کي پاتې شو)، داسي معلومېږي چي یوسف علیه السلام د خوبونو د تعبیر په دوران کي کوم داسي کار کړی چي له امله ئې څو کاله په زندان کي پاتې شو، دا کوم کار وو؟ کوم داسي الفاظ د ده له خولې وتلي چي له امله ئې د زندان موده د څو نورو کلونو لپاره اوږده شوې؟ که څه هم ځیني مفسرین وایي چي د قرآن په دې الفاظو کي چي وایي: (فانساه الشیطان ذکر ربه)، یوسف علیه السلام ته اشاره شوې، خو دا ډېره کمزورې خبره ده، ځکه له دې نه دوه آیته وروسته وضاحت شوی چي دغه هېروونکی یوسف علیه السلام نه؛ بلکي د هغه د زندان ملګری وو چي څه موده وروسته ئې خبره ورپه یاد شوه، دا هېرېدا د یوسف علیه السلام د ملګري کار وو نه د یوسف علیه السلام کار. د دوی تعبیر د قرآن له الفاظو سره قطعاً اړخ نه لګوي، هغه یوسف چي د الله تعالی لپاره ئې زندان ته پر دربار ترجیح ورکړه اوس به په زندان کي څنګه خپل رب هېروي، انسان خو معمولاً په سختیو کي نسبت آسانیو ته لازیات خدای یادوي. د آیتونو ترکیب داسي دئ چي هېرېدا د .آزاد شوي ملګري کار دئ، ځکه له ده غوښتل شوي وو چي د خپل بادار خوا ته ما یاد کړه، نسیان او هېرېدا له دې سره جوخت راغلې او له همدې ساقي پرته بل چا ته نه شي منسوبېدی.

د قرآن الفاظ په دې هکله ډېر صریح دي چي په زندان کي د یوسف علیه السلام د پاتې کېدو دلیل دا وو چي له خپل زنداني ملګري ئې دا مطالبه وکړه چي د ده احوال خپل بادار ته ووایي او په دې توګه له زندان نه د خلاصون په لټه کي شو، په داسي حال کي چي څه موده مخکي ئې ویلي وو؛ زندان ته پر هغه څه ترجیح ورکوم چي دوی مي وربلي! ولې ئې عجله وکړه، ولې بې حوصلې شو، ولې د یوه غلام په وسیله له ظالم حاکم نه استرحام کوي؟!! حکیم خدای د هغه دا کار غوره ونه بالو؛ نو ځکه څو کاله نور هم په زندان کي پاتې شو او دا ځکه چي هغه لا مزید روزني ته ضرورت درلود، د هغه د معنوي ودې او ارتقاء لپاره څه نوره موده په زندان کي پاتې کېدل ضروري وو. دا مطلب هغه وخت موږ ته لازیات جوت کېږي چي ګورو قرآن په همدې سورې کي او څو آیتونه وروسته، د یوسف علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام لوړ عزم او متین صبر او زغم داسي انځوروي: څو کاله وروسته، همدا زنداني ملګری، په داسي حال کي د ده خوا ته راځي چي د مصر د پاچا پیغام ورسره دئ، دی ئې دربار ته ورغوښتی، خو دی پاچا ته له ورتلو ډډه کوي، له زندان نه د خلاصون په باب عجله نه لري، په ډېره استغنا او متانت سره وایي: اول باید زما د زنداني کېدو وجه معلومه شي، له هغو دې پلټنه او تحقیق وشي چي زه ئې زندان ته لېږلی وم، کله چي زما برائت اعلان شو هله به دا بلنه ومنم!!

ګورئ چي قرآن په څومره حکیمانه توګه د هغه الهي نظام د مشرانو او واکمنانو ځانګړتیاوې زموږ مخي ته ږدي چي الله تعالی ئې د انسانانو لپاره غوره ګڼي، د دې ټولني د زعامت یوه بېلګه د یوسف علیه السلام په څېره کي انځوروي او زموږ ننداري ته ئې ږدي او موږ ته ښیي چي په دې نظام کي د چارو واګې د هغو شخصیتونو په لاس کي وي چي په پټه او ښکاره له الله تعالی څخه وېرېږي، د خلکو د سر، مال، عزت او ناموس ساتونکي وي، حرام ته له نږدې کېدو او له الهي حدودو نه د تېري څخه په کلکه ځان ساتي، د دې پر ځای چي په ځمکه کي تمکین او قدرت ته رسېدل په دوی کي طغیان او سرکښي راوپاروي، د دې اپوټه په دوی کي انکسار او تواضع زیاتوي، پر خدای ایمان او دا باور او اعتقاد چي هر څه ئې د الله تعالی پېرزوینه، احسان او عنایت دئ، نه د دوی د ذاتي کمال او هنر نتیجه، دغه احساس، باور او اعتقاد له ګناهونو نه هم او د اقتدار په وخت کي له غرور او تکبر نه هم د ځان ساتلو سبب ګرځي.

بایبل تر دې عنوان لاندي (د فرعون خوبونه)، لیکي: (له دې دوه کاله وروسته، یوه شپه فرعون خوب ولید چي د نیل خوا ته ولاړ دئ، ناڅاپه له روده اوه څورب غوبي راووتل... ورپسې اوه ډنګر غوبي راووتل... بیا دغو ډنګرو غوبیانو هغه مزې غوبیان له ستونې تېر کړل... فرعون راوېښ شو... خو بیا ویده شو او دا ځل ئې ولیدل چي له یوې څانګې اوه ډك وږي راوټوکېدل... ورپسې ئې اوه نازك وږي ولیدل چي شرقي بادونو وچ کړي ول، وچو او نازکو وږیو ډك وږي وخوړل، ... فرعون له خوبه راوېښ شو، سهار ئې فکر پرېشانه وو، د مصر ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

جادوگران او پوهان ئې راوبلل... خپل خوب ئې ورته تېر کړ خو څوك نه وو چې دا خوبونه ورته تعبير کړي... د ساقیانو رئیس راوړاندې شو او وئې ویل: اوس را په یاد شول چې ... زموږ خوبونه یوه عبراني ځوان تعبیر کړل او تعبیرونه ئې رښتیا وختل... فرعون فوراً څوك ولېږو چې یوسف حاضر کړي... یوسف سر او صورت برابر او جامې ئې بدلې کړې ... او د فوعون حضور ته ورغی... فرعون خپل خوب ورته تېر کړ... یوسف وویل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبیرولی خو خدای به ستا خوب درته تعبير کړي... فرعون خپل خوبونه ورته تېر کړل... او یوسف ورته وویل: ستا د دواړو خوبونو معنی یوه ده... اوه مزې غوبې او اوه ډك وږي د پریمانۍ اوه کلونه په ګوته کوي... او اوه ډنګر غوبې او اوه وچ وږي د وچ کالۍ د اوه کلونو نښه ده چې ورپسې به راځي، په دې توګه خدای ته له هغه څه خبر کړې چې په مصر کې به ئې ترسره کوي... اوه کاله به پرېماني وي او بیا سخته وچ کالي او قحطي، ... زه وړاندیز کوم چې یو پوه او هوښیار کس د کر کښت په دنده وګمارې او هغه باید د پرېمانۍ په کلونو کې د محصولاتو پنځمه برخه په شاهي انبارونو کې ذخیره کړي... فرعون او ټولو درباریانو د ده وړاندیز خوښ کړ او فرعون وویل: تر یوسفه به غوره کس څوك وي چې د دې کار له عهدې ووځي.. په ده کې د خدای روح ده!! یوسف ته ئې وویل: همدا اوس تا په دغه دنده ګمارم، ته به د مصر دوهم لوړ پوړی کس وې او فرمان به دې په هر ځای کې چلېږي!! بیا فرعون د پاچایۍ ګوتې ورپه ګوته کړه، فاخره لباس ئې ورواغوست، د طلا زنځیر ئې ورپه غاړه کړ، په دوهمې معتبرې سلطنتي ګاډۍ کې ئې سپور کړ... چې چېرې به تلو دا اعلان به ئې تر مخ کېدو: په ګونډه شئ (د تعظیم لپاره)!!

لکه چې ګورئ د بایبل په وینا کې کافي غیرضروري تفصیل، بې ځایه تکرار، نامناسب او ګونګ الفاظ او نامعقولې څرګندونې شته، دغو څو ویناګانو ته ئې لږ ځیر شئ: یوسف وویل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبیرولی خو خدای به ستا خوب درته تعبير کړي!!!... دا په داسې حال کې چې څو شېبې وروسته یوسف په خپله د ده خوب تعبیروي!! فرعون وویل: تر یوسفه به غوره کس څوك وي چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کار له عهدې ووځي.. په ده کي د خدای روح ده!! د يوسف عليه السلام په اړه دا خبره کول چي ده ته ئې د سرو زرو زنځير ورپه غاړه کړ!! دا د هغه چا خبره کېدی شي چي پيغمبران عليهم السلام نه پېژني او په دې نه پوهېږي چي دوی د داسي جاهلانه دودونو په خلاف د مبارزې لپاره لېږل شوي، ښايي د بايبل ليکونکي دلته د يوسف عليه السلام د هغو مخالفينو وينا کټ مټ رانقل کړې وي چي د مصر د دوهم لوړ پوړي شخصيت په توګه ئې د ده له ټاکلو سره مخالفت کاوو او دا ئې نه شوی زغملی چي د دوی په اصطلاح يو کنعاني غلام پر مصريانو حکومت وکړي، دا کار داسي ورته برېښېدو لکه څوك چي د غلام په غاړه کي د سرو زرو زنځير واچوي، بايبل دغه استعاره په حقيقي معنی رااخيستې!! په ډېرو نورو ځايونو کي به هم وګورئ چي د بايبل ليکونکی همدا غلطي کوي. د بايبل د اظهاراتو په رکاکت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي د قرآن د وينا په رڼا کي ورته ځير شو، قرآن د بايبل دا وينا تصحيح کوي او دا جريان په ډېرو محدودو جملو کي په ډېره معقوله توګه او ښکلو الفاظو کي بيانوي او فرمايي:

ìõ™r Ô$ fä ìõ™ £ßgè2 ù 5$JÅ ¸N°•)/ ìõ™ 3“ ‘& þÏj) 7ÎJßsA%r

öΝçä bÎ) ‘»ƒõâ ’Î ’Îqèù _ J$$$Š7ƒ ¸M»¡Î$ƒ •zír 9õä ßI»=ç¡ß

Ä»=ônF$Ï$è@ƒrÜÎ ßtù $Br 5»=ôn& ß] »óÊ& {ôJø$% ÇÎÈ šc rçŽ?$ƒõ»=Ï

¾Ï¨ƒrÜÎ Nà6 ã¨RÎ$& pBè%è/ •.Š$ $Jè¿B $gU “Ï%$A$%r ÇÍÈ ûüÏîÏ»èÏ

5$JÅ ¸N°•)/ ÆÕ™ ’Î $ZÏÏù ßƒÏÅA9$ $Š$ #Îqã ÇÎÈ ÈqèÅõù

ßÅ ö¨ þjè©¸M»¡Î$ƒ •zír 9õä ßI»=ç¡ß ÆÕ™r Ô$ fä ìõ™ £ßgè2 ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Jù $I&Š ûüŽÅ ìõ™ bqã‘‹? A$% ÇÎÏÈ bqß=èŸ Óg=è9 Ä $Z9$ ’<Î

Ÿ‰è/ .`Ë ’Îû ßê ÇÍÏÈ bqèäÛ? $£Ë W‹Î% žwÎ) ŸýûÎç‹ß ’Î çrâ‹ ù Ÿû?‰ Ám

ßê ÇÍÑÈ bqãÅ t$ £Ë W‹Î% žwÎ) £ç ‰Ÿ% $B `ùäü Š#‰© Óõ™ 7Ï9ºŒ

ÇÍÒÈ brŽÅ èŸ ÏŠÏr â¨ $Z9$ $óãÏŠÏ R‰æ 7Ï9ºŒ Ÿ‰è/ .`Ë ’Îû

او پا چا وويل: زه په خوب کي اوه ثوربې غواوې گورم چي اوه ډنگري غواوي ئې وخوري او اوه شنه وږي او اوه نور وچ، درباريانو! ما د خپل خوب په تعبير خبر کړئ که د خوبونو په تعبير پوهېږئ. هغوی (په ځواب کې) وويل: دا هسي د خيالاتو گېډۍ ده (گډ وډ خوبونه دي) او موږ د دغو خيالي خوبونو په تعبير نه پوهېږو. او له هغو دوو نه يوه ژغورل شوي کس، چي له څه مودې وروسته خبره ورپه ياد شوې وه، وويل: زه به مو پرې خبر کړم، ما (زندان ته (د يوسف عليه السلام د ليدو لپاره) ولېږئ!، (هغه وويل): اې رښتونې يوسفه! د اوه ثوربو غواوو چي اوه ډنگري غواگاني ئې وخوري او اوه شنو وږيو او اوه وچو وږيو په تعبير مو خبر کړه، ښايي (د مجلس له پورته کېدو د مخه) ورستون شم، هيله ده چي پرې پوه شي. (يوسف عليه السلام) وويل: تر اووو کلونو به پر له پسې کر کښت کوئ، څه چي ترلاسه کوئ په خپلو وږيو کي ئې پرېږدئ مگر هغه لږه برخه ئې چي خورئ ئې، بيا به له دې وروسته اوه نور سخت (کلونه) راشي، چي هغه به ټول هغه څه درنه وخوري چي ورته ذخيره کړي مو وي، مگر هغه لږه برخه چي ساتئ ئې. بيا به له دې وروسته داسي کال راشي چي په هغه کي به پر خلکو بارانونه ووربږي او په هغه کي به (خلك د مېوو) عصاره وباسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغو مختصرو آيتونو کې لاندې مهم مطالب زموږ مخې ته راځي:

دا ځلورم خوب (رؤيا) ده چې په دې سوره کې ئې يادونه کېږي او ښيي چې کافر او مسلمان، ظالم او مظلوم، ښه او بد انسانان، ټول خلك له خوبونو سره مخامخ کېږي، ځيني ئې جدي انګېرې او د تعبير هڅه ئې کوي، غواړي پوه شي چې خوب ئې څه پيغام ورته لري، ځيني ئې جدي نه نيسي، يا ئې د ورځنيو فعاليتونو تسلسل ګڼي، يا هسې ګډ وډ خيالات او يا ئې د هغو هيلو او آرزوګانو انعکاس چې نه دي ترسره شوې، په شا تمبول شوې هيلې ئې ګڼي چې په خوب کې ځان ښيي، د همدې لپاره د خوبونو له څنګه په بې پروايۍ تېرېږي او دا زحمت ځان ته نه ورکوي چې تعبير ئې کړي او په هغه پيغام د پوهېدو هڅه وکړي چې خوبونه ئې له ځان سره لري. د انسان ((رؤيا)) ښيي چې انسان له محسوس او ملموس برخو نه علاوه هم ډېر څه لري، د فهم او درك دنيا ئې يوازې په محسوساتو کې نه راخلاصه کېږي، د ده د فهم او درك دنيا ډېر نور پراخ او پيچلي ابعاد او اړخونه هم لري، که هغه په خپلو ظاهري حواسو سره مشهود او ملموس شيان او تر سترګو کېدونکې نړۍ درك کوي؛ په لا شعور کې د زمان او مکان له پولو اوړي، له غيبي نړۍ نه، د پردو او حجابونو له ماورا نه پيغامونه ترلاسه کوي، دا پيغامونه څه ډول ور رسېږي، سرچينه ئې چېري ده، څوك دئ؟ څه دئ؟ څنګه په خوب کې په هغه څه پوهېدی شي چې په ويښه نه شي پرې پوهېدی؟ دا پوښتنې ځواب غواړي، منصف څېړونکي نه شي کولای چې له څنګه ئې په بې پروايۍ تېر شي. که موږ په خپل ژوند کې د تخمينونو او انګېرنو په مرسته وړاند وينې کوو او ډېر ځله مو وړاندوينې سمې خېژي، که په خوب کې داسې څه ګورو چې څه موده وروسته تحقق مومي، د دې لپاره څه توجيه وړاندې کولی شو؟ مګر کولی شو د يوه کس داسې په لسهاوو خوبونه او په ټولې نړۍ کې د لکونو خلکو داسې خوبونه عادي او بې اهميته خبره وګڼو او د تصادف نوم ورکړو؟ آيا لږ تر لږه د دې خبرې په کولو مجبور نه يو چې زموږ مغز د خوب په حالت کې همغسې وړاند وينې کولی شي چې په ويښه ئې کوي؟ آيا دا خبره ډېره بېهوده او خوشې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه ده چي ځوك ووايي: زموږ مغز په وېښه كي سم او په غور او دقت سره كار كوي خو د خوب په حالت كي ئې هر تحليل ناسم او له غور او دقته پرته او ګډ وډ خيالات وي؟!! ډېر نامعقول انسان به د داسي خبري كولو جرأت كوي، ډېر ناپوه انسان به دا ګمان كوي چي د خوب په حالت كي دماغ خپل كار پرېږدي، نه په قضاياوو غور كولی شي او نه ئې د غور او تفكر نتايج او لاس ته راوړنې د اهميت وړ دي!! حال دا چي په خوب كي د انسان يوازي د څو حواسو سويچونه بند او د انتظار (st andby) په حالت كي شي، نور دماغ د مخكي په څېر خپل كار ته دوام وركوي، ښايي د ځينو برخو توقف مغز ته د ښه غور او فكر كولو لا ښه موقع او فرصت په لاس وركړي. په هر صورت؛ خوب يو حقيقت دئ، رښتيا ختل ئې داسي څه چي انكار ترې ګران دئ. د هغو خوبونو لپاره څه توجيه وړاندي كولی شو چي د راتلونكو پېښو خبر راكوي او خبر ئې هم ډېر دقيق؟ آيا پر عالم الغيب خدای باندي له ايمان نه پرته بل تفسير او تعبير ورته درلودی شو؟ د الله تعالی د اثبات لپاره له خورا كوټلو دلايلو څخه يو دليل همدغه د انسان خوبونه دي.

له الفاظو جوتېږي چي د مصر پاچا پرله پسې يو خوب ويني، بالآخره خپل خوب ځينو درباريانو ته تېروي او ترې غواړي چي تعبير ئې ورته ووايي، د بيان انداز داسي دئ چي پاچا هسي په كوم مجلس كي ځينو درباريانو ته خپل خوب تېر كړی او ورته ويلي ئې دي: كه د خوبونو په تعبير پوهېږئ نو زما دا خوب تعبير كړئ، د بابيل دا وينا هيڅ وزن نه لري چي پاچا سهار وختي ټول درباريان، نجوميان او جادوګران راوغوښتل چي د ده خوب ورته تعبير كړي!! نه خو دا خوب د دومره ستر او عاجل اقدام غوښتنه كوي او نه هيڅ هوښيار انسان د يوه خوب لپاره دومره ستره غونډه جوړوي!! د درباريانو له دې ځوابه چي پاچا ته ئې وويل: دا كوم معنی لرونكی خوب نه دئ، موږ ئې په تعبير نه پوهېږو ، معلومېږي چي نه پاچا خپل خوب جدي ګڼلی او نه ئې درباريانو.

دا خبره هم د خاصې پاملرنې وړ ده چي قرآن دا پاچا د فرعون په نامه نه يادوي، بلكي د ملك (پاچا) په نامه ئې يادوي، د وروستيو علمي تحقيقاتو په ترڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دا خبره معلومه شوې چي د يوسف عليه السلام په دور کي د مصر پاچايان د فرعون په نامه نه يادېدل، ډېر وروسته د فرعون نوم ورته غوره شوی، تحقيقات ښيي چي د هغه وخت پاچايان د هکسوس په نامه يادېدل چي له ۱۷۳۰تر ۱۵۸۰مخکې له مېلاده ئې پر مصر حکومت کړی، له دغو تحقيقاتو هم معلومېږي چي د بايبل دا وينا غلطه ده چي نوموړی پاچا د فرعون په نامه يادوي.

د دربار ساقي، د يوسف عليه السلام د زندان ملگري ته د دې خوب له اورېدلو سره سم، يوسف عليه السلام ورپه ياد شو او وئې ويل: زه کولای شم دا خوب تعبير کړم، په دې شرط چي ما زندان ته ولېږئ. هلته يو ځوك راسره وو چي خوبونه ئې په ډېر دقت سره تعبيرول، د ساقي له دې خبري چي (ما ولېږئ) په ډاگه معلومېږي چي دی يو غلام دئ نه کوم مشر او د بايبل د وينا له مخي رئيس!! هغه يوسف عليه السلام ته ورغی، خوب ئې ورته تېر کړ، تعبير ئې ترې وغوښت او ټينگار ئې وکړ چي د درباريانو د مجلس له پورته کېدو نه مخکې د خوب تعبير ورته ووايي او يوسف عليه السلام بې له څه ځنډه د پاچا خوب داسي تعبير کړ: اوه ځوربي غواوي د اوه برکتي کلونو نښه ده او اوه ډنگري غواوي د اوه وچ کاليو او قحطي کلونو ځرگندونه کوي، اوه شنه وږي اوه حاصل لرونکي فصلونه په گوته کوي او اوه وچ وږي د ذکر شويو اوه فصلونو هغه وچ شوي حاصلات په گوته کوي چي په وړو کي به ساتل کېږي او د قحط په کلونو کي به استفاده ترې کېږي، د اوه برکتي کلونو حاصلات به د قحط په اوه کلنو کي مصرف شي، خو په دې شرط چي په وچو وږو کي وساتل شي، قحط اوه کاله دوام کوي، له هغه نه وروسته عادي حالت رامنځ ته کېږي، بارانونه به پيل شي او مصر ته به بيا پرېماني او سمسورتيا راوگرځي او خلك به د مېوو عصارې زبېښي. د مصر وگړي ښايي محتاط وي او د قحط په کلونو کي د ټولو غلو دانو له مصرفولو ډډه وکړي، هغوی بايد يوه اندازه غله دانه د تخم په توگه د راتلونکي کال لپاره وساتي، همدارنگه متوجه وي چي د غلو دانو د ساتلو او ذخيره کولو غوره طريقه دا ده چي په خپلو وږو کي وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له زندانه د يوسف عليه السلام د وتلو په اړه د بايبل وينا داسي ده چي د هغه د ستر شخصيت له شانه سره هيڅ اړخ نه لګوي، هغه ئې داسي معرفي کړی لکه چي ډېر بې حوصلې شوی وو، فقط يوې اشارې ته منتظر وو، د پاچا د پيغام له اورېدو سره ئې سم ځان تيار کړی، خپل سر او صورت ئې برابر کړی او نوې جامې ئې اغوستې دي او په تلوار سره د پاچا حضور ته حاضر شوی!! خو قرآن بيا وايي:

ãÐuóù š• Ìn 4kÎ ôÅ óA% ãAqß'9$$ça! ` $J=ù ¾çnÏ ’Îqè$ã 7 Î$ A$%r

$B A$% ÇÎÈ Ìî æ £Ûìî ¯ßÎ ’În bÎ £âî ‰f ` èÖ% ÓÉ$Î qóÏ9$ A$/ $B

Ìøã $ZÐÎæ $B ‑ · »m šÆ ùè ¾çnÅøR ` ã # ß'qãûèŠr‘ ø) £ãçÖ z

`ã ¼çŠr‘ $B ‘, s$ È sÁm `»« $f/ Îè$ $l &•B$ ÏM9$% ãpß' `Ï

Ï= ó$Î çzä & $9 ’Î N=è‹Ï 7 Ï'Œ ÇÎÈ šú ü‰» Á 9$ `Ï9 ¼çÎ r ¾çnÅøR

§ øZ9$ bÎ ÚÅøR ä–Ì/é$Br * ÇÎÈ ûüZ$/ ø$%Ï “ ‰ô Ÿ ® $Î br

ÇÎÈ ÌÏm§ Öqõî ’În bÎ þÎ Oim‘ $B ž) äþ 9$Î 6‘$BÏ

پاچا وويل: ما ته ئې راولئ؛ خو کله چي (د پاچا) قاصد ورغی، وئې ويل: بادار ته دې ببرته ورشه او وئې پوښته چي د هغو ښځو حال به څنګه وي چي خپل لاسونه ئې پرې کړل (څه به ورسره کېږي)؟ که څه هم زما پالونکی رب د دوی په هغه مکر ډېر ښه پوهېږي، (پاچا هغه ښځې راوبللې) وئې ويل: هغه وخت چي تاسو له يوسف نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره مو څنګه وه؟! هغوی وويل: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کي هيڅ بدي نه ده ليدلې، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصر د عزيز ښځې وويل: اوس حقيقت څرګند شو، ما ترې د زړه مراد وغوښت او هغه يقيناً چې له رښتونو انسانانو څخه دئ، (زما دا اعتراف) د دې لپاره دئ چې پوه شي په غياب کې مې خيانت ورسره نه دئ کړی او د دې لپاره چې (پوه‌يږم) خدای د خاينانو تدبيرونه نه هدايتوي (نه پرېږدي چې د خاينانو تدبيرونه دوی خپل مقصد ته ورسوي) او زه خپل ځان نه سپينوم، په دې کې شك نه شته چې نفس د بدۍ په لور ډېر هڅوونکی دئ، مګر هغه چې زما پالونکی خدای پرې ورحمېږي، بې شکه چې زما پالونکی رب ډېر مهربان بخښونکی دئ.

د يوسف عليه السلام د زندان ملګری بېرته وګرځېدو، د خوب تعبير ئې واوراوو، پاچا امر وکړ چې يوسف عليه السلام راولئ، د پاچا قاصد د ده له پيغام سره زندان ته ورځي او يوسف عليه السلام ته وايي: د مصر پاچا غوښتی يې، ستا تعبير ئې خوښ کړی اوس ستا ليدو ته منتظر دئ!! خو يوسف عليه السلام ، هغه د زندان د اولو ورځو يوسف نه دئ، له زندانه د وتلو په اړه څه تلوار او عجله نه لري؛ بلکې زندان ئې د خپلې مبارزې لپاره د سنګر په توګه غوره کړی؛ له خپل مولا پرته بل ته طمع او اميد نه لري، باور ئې دا دئ چې له زندانه د وتلو پرېکړه د الله تعالی له لوري کېږي، نو ځکه په ډېر متانت سره قاصد ته وايي: بېرته وګرځه او خپل بادار ته دې ووايه: د هغو ښځو برخليك به څنګه وي چې ده ته ئې هغه توطئه جوړه او زندان ته ئې ولېږو؟ بايد لومړی د هغې خبرې سپيناوی وشي، زما (برائت) اعلان شي، که څه هم الله تعالی راته کافي دئ، هغه د دوی له توطئو ښه خبر دئ. ګورئ چې د يوسف عليه السلام متانت، صبر او زغم ټوله وضعه داسې بدله کړې چې اوس پاچا تلوار لري، هغه غواړي چې له يوسف عليه السلام سره ژر تر ژره ملاقات وکړي، د ده شرط منې، هغې ښځې راغواړي چې د عزيز مصر د مېرمنې په محفل کې راغونډې شوې وې او پوښتنه ترې کوي: په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ورځ چې تاسو له يوسف عليه السلام نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره څنګه وه، د پېښي جريان څنګه وو؟ ولې مو دا کار وکړ؟ د پاچا وينا او دريځ داسي دئ لکه چې د يوسف عليه السلام مدافع وکيل وي، له تحقيق او پلټني نه مخکي د هغه خبري تصديقوي او له ښځو نه داسي استفسار کوي چې ګواکي د دوی جرم په بشپړه توګه ثابت او څرګند دئ او د شك او شبهې هيڅ مجال په کي نه شته، ټولي ښځي وضع داسي ګڼي چې له اعترافه پرته بله چاره نه لري؛ نو ځکه وايي: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کي هيڅ بدي نه ده ليدلې، اصلي مجرم وروړاندي کېږي او په ټول صراحت سره اعتراف کوي او وايي: اوس حقيقت څرګند شو، ما له هغه نه د زړه مراد وغوښت او هغه رښتونی او صادق دئ، په دوه دليلونو اعتراف کوم: يو دا چې غواړم هغه په دې پوه شي چې په غياب کي مي خيانت ورسره نه دئ کړی او تور مي نه دئ ورپوري کړی او بل دا چې اوس په دې باور يم چې الله تعالی نه پرېږدي خائنان په مکر او چل ول سره خپلو موخو ته ورسېږي، نه غواړم چې ځان سپين او تبرئه کړم، د انسان نفس تل هغه بدو کړو وړو ته هڅوي، له شره ئې يوازي هغه څوك ژغورل کېږي چې زما د مهربان رب پېرزوينه او رحم ئې په برخه شي، يقيناً چې زما پالونکی رب مهربان بخښونکی دئ.

که څه هم ځينو مفسرينو دا ګمان کړی چې وروستنۍ څو خبري د يوسف عليه السلام خبري دي، نه د هغي مېرمني، د دوی دليل دا دئ چې دغه خبري د هغي مېرمني له شأن نه ډېري اوچتي دي؛ خو دا توجيه په څو دلايلو کمزورې ده:

د بيان په هيڅ برخي کي داسي کومه نښه يا قرينه نه مومو چې ثابته کړي دا د يوسف عليه السلام خبري دي.

د آيتونو سياق او سباق او د کلام لړۍ له دې توجيه سره اړخ نه لګوي، برعکس په ټول صراحت سره ښيي چې دا د هغي مېرمني د خبرو دوام دئ.

د دغو خبرو په دوران کي يوسف عليه السلام لا په زندان کي دئ او له پاچا سره نه دئ مخامخ شوی او مجلس ته نه دئ حاضر شوی، وروستی آيت همدغه راپه ګوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې خبرې لپاره هيڅ دليل نه شو موندلی چې يوسف عليه السلام ووايي: غواړم چې د مصر عزيز پوه شي چې د هغه په غياب کې مې له هغه سره هيڅ خيانت نه دئ کړی، ځکه چې د مصر عزيز د پېښې په ورځ له حقيقته خبر شو او د يوسف عليه السلام پر پاك لمنتوب او سپېڅلتيا ئې باور راغی.

د آيت دا برخه (إن الله لا يهدي كيدالخائنين)، په هيڅ شان نه شو کولای د يوسف عليه السلام قول وګڼو، دا کلام فقط له هغې مېرمنې سره ښايي، هغه بايد ووايي: که څېرې دا ځل هم له يوسف عليه السلام سره خيانت وکړم او په کوم تور ئې تورن کړم او د دې پر ځای چې پر خپل جرم اعتراف وکړم هغه متهم کړم، نو د پخوانۍ پېښې په څېر به حقيقت څرګند شي، خدای د خاينانو توطئې، حيلې او بهانې رسوا او خنثی کوي او نه پرېږدي چې د توطئو په مرسته خپلو ناولو موخو ته ورسېږي.

د هغې مېرمنې مؤمنانه څرګندونې په واقع کې دا حقيقت ثابتوي چې د يوسف عليه السلام کړو وړو او د زندان له سنګر نه د ده مبارزې او جهاد د مصر په ټولنې باندې ژورې اغېزې کړې دي، ژوره تبديلي په کې راغلې، دومره چې د پرون ورځې هغه مېرمن نن داسې مؤمنانه څرګندونې کوي، له دوو زندانې ملګرو سره د يوسف عليه السلام بحث او د خوبونو له تعبيرولو مخکې دوی د الله لارې ته بلل، هغه هم په دومره تفصيل او په دومره مضبوط استدلال سره، دا ښيي چې هغه په زندان کې آرام نه دئ ناست، په جدې، پرله پسې او نه ستړې کېدونکې توګه ئې دعوت چلولی او په دې بريالی شوی چې د مصر په ټولنې کې له فکري او اخلاقي لحاظه پراخه او ژوره تبديلي راولي، يوه ستر بدلون او انقلاب ته لار آواره کړې او له همدغه زندانه د يوه سياسي او اجتماعي انقلاب او بدلون راوستو لپاره شرايط برابر کړي.

متأسفانه لکه څنګه چې د مسيحيانو او يهودانو علماوو او مشايخو (احبار او رهبان) د الله تعالی له مقدس او لارښود کتاب نه قصې او شجرې جوړې کړې، داسې چې نن د دوی په مذهبي کتابونو کې د الله تعالی د مقدس کتاب وړه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم نه تر سترگو کېږي، زموږ قصه خوښي هم د دوی تر اغېز لاندي راغلي او د يوسف عليه السلام له دغې عبرتناکې او لارښوونکې قصې نه ئې د يوې داسي بدکاري ښځي د ميني داستان جوړ کړی چي غوښتل ئې يو ښايسته ځوان په دام کي واچوي او له هغه نه د زړه مراد ترلاسه کړي، تر دې پوري چي د دغو قصه خوښو ځينو ادعا کړې چي يوسف عليه السلام د ژوند په وروستيو کي همدغه پر ده مينه مېرمن په نکاح کړه!!! دا په داسي حال کي چي نه په قرآن کي داسي کومه اشاره مومو او نه په رواياتو کې. له دې ارزښتناکي تاريخي قصې نه داسي نکل جوړول او پاېله ئې داسي راايستل نه يوازي د ناروغو اذهانو د بيمارو سليقو زېږنده ده، بلکي د دوی تعبير سل په سلو کي د دې قصې له روح او بنسټيزو موخو سره تصادم کوي، قصه اصلاً په دې اصل ولاړه ده چي دوه مخالف او متضاد شخصيتونه يو د بل په څنگ کي کېږدي او توپيرونه ئې په گوته کړي، راوښيي چي يو څومره لوړ دئ او بل څومره ټيټ، يو څومره پاکيزه، امين او صادق دئ او بل څومره ناولی، خائن او بې وفا، يو د خدای مخلص بنده او بل د شيطان او نفس مطيع بنده، عجيبه ده چي دغه بيمار کسان داسي غلط او معکوس نتايج ترې اخلي او دا متضادي بېلگي او متفاوت شخصيتونه سره پخلا کوي!! آيا دا شونې ده چي يو پيغمبر له هغه جلال او عظمت سره داسي ښځه په نکاح کړي؟ بايبل هم د خپلو شجرو په ترڅ کي ليکلي چي فرعون يوسف په يوه مصري نوم، صفنات فعنيح، ونوماوو او د فوطي فارع کاهن لور اسنات ئې ورته راواده کړه!!!

قرآن دربارته د يوسف عليه السلام د ورتلو په اړه داسي فرمايي:

Pöx$$ 7 Rĵ A$% ¼çJ=. $ß=ù ÓÅŷöZï ïçóÁ î÷ GŎ‘& ÿäŋÎ ’Îqçøa$ä7 îJ$$A$%r

Òŝîæ îá Şÿm ’ĥ ÇÚ öR $ÈÉ“z 4?ã ÓÍ_ùèô_ A% ÇÎÈ ë«üB& ûüÅB $Z/$!

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ü ŠÅ ç ã±„ ß øm $k]B ä6Gƒ Çı ôR $’Î # Iqä $Y®B 7ÿ‹ .r ÇÎÎÈ

ž ö z ó•Å y $ĩô V r ÇÎÏÈ ûüZ Å ó $•ô & B‹Ô çW r ã±® `B $ZÏ q•Î

ÇÎÐÈ bqà)Gƒ (q ç. r (qZB#ä ûïÏ%©!

او پاچا وویل: هغه ما ته راولئ چې د ځان لپاره ئې خاص (مشاور) وټاکم، خو له هغه وروسته چې خبري ئې ورسره وکړې وئې ویل: ته (له همدې) نننۍ ورځې زموږ په دربار کې واکمن امین یې (د پاچا معتمد با صلاحیته چارواکی او د ټولو دولتي شتمنیو امین)!! ده وویل: ما (یوازې) د دولت د خزانو پر چارو وګماره، باور وکړه چې ښه او پوه ساتونکی به وم (هم ئې د ساتنې له عهدې وتلی شم او هم ئې د سم مصرف او په خپل مناسب ځای د لګولو بصیرت او پوهه لرم) او په دې توګه مو یوسف په هغه ملك کې متمکن کړ، چې هر ځای او په هر ډول ئې غوښتل مېشت کېدی شو، چا ته چې مو خوښه شي خپل رحمت او پېرزوینه ورپه برخه کوو او موږ د نېکانو اجر او بدله نه ضایع کوو. او د هغو لپاره چې ایمان ئې راوړی او پرهیزګاري ئې کوله، اخروي اجر او بدله تر دې هم ډېره غوره ده .

پاچا له یوسف علیه السلام سره تر ملاقات نه مخکې تصمیم درلود چې هغه د خپل خاص مشاور په توګه وټاکي؛ خو له هغه سره له خبرو وروسته ئې تصمیم بدل شو او هغه ئې د دربار د معتبر او باصلاحیته وزیر او د ځان د معتمد په توګه وټاکو او خپله فیصله ئې ورته ابلاغ کړه، مګر یوسف علیه السلام د دې پرېکړې او منصب له منلو انکار وکړ او وئې ویل: ما د دې منصب پر ځای یوازې د مصر پر خزانو وګماره، زه به په پوره احتیاط او امانتدارۍ سره د هغو ساتنه وکړم، زه په ځان کې د دې ځانګې د اداره کولو صلاحیت او توان وینم، پاچا له خپل نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېرېږي او د یوسف علیه السلام له رأیي سره توافق ښیي او د دولت د دغي ځانګي بشپړ صلاحیت ورسپاري.

د آیت له دې برخي (یتبوأ منها حیث یشاء) نه دوه مطلبونه اخیستل کېږي:

الف_ د مصر ټول هېواد د ده د صلاحیت او واکمنۍ په کړۍ کي شامل وو، چېري چي ئې غوښتتل اوسېدلی شو، د مصر هیڅ سیمه د ده د واکمنۍ او اختیار له ساحې بهر نه وه.

ب_ په هغه نظام کي ئې چي هره وظیفه او هر مقام غوښتی وی، بې له ځنډه ئې ترلاسه کولی شو، هیڅوك او هیڅ څه ئې په مخ کي خنډ کېدی نه شو.

حکیم خدای جل شأنه په تدریج سره یوسف علیه السلام هغه مقام ته ورساوو چي په مصر کي متمکن شي، د ده پر مخ د واکمنۍ ټولي لارې پرانیستی شي، قدرت ته د رسېدو ټول اسباب ورته برابر شي، د هغه د ستر او لوړ شخصیت ټولي جلبوونکې برخې د هغې ټولنې د مختلفو طبقو او اصنافو لپاره رابرسېره شي، د خلکو اعتماد او باور، احترام او محبت ورته راجلب شي، پس له هغه چي د مصر ولس د ده له اوچتو استعدادونو، صداقت، امانت، پاك لمنتوب او نفس او هوس ته نه تسلیمېدا نه خبر شول، په زندان کي د ده صبر، زغم، مقاومت، ثبات او متانت ټولو ته ښکاره شو، خلکو ولیدل چي د مصر پاچا د ملاقات بلنه ورکړه؛ خو ده ونه منله او تر هغه ئې دربار ته له تللو انکار وکړ چي د ده برائت اعلان شي، له پاچاهۍ نه رالاندي د هېواد تر ټولو لوړه عهده ورته سپارل کېده خو ده ونه منله او د دې پر ځای ئې داسي دندې ته ملا وتړله چي د هغې له لارې د خپل مظلوم ولس خدمت وکړی شي، د ده پوهه، بصیرت او درایت ټولو ته ثابت او څرګند شو، د ده لوړ او پیاوړی شخصیت او فکري او اخلاقي عظمت داسي وو چي هیچا ورسره رقابت او سیالي نه شوی کولی، د مصر ټوله واکمني ئې عملاً په لاس کي پرېوته، پاچا له یوه سمبول نه زیات حیثیت نه درلود، د قحط په کلونو کي د اقتصادي چارو په اداره او سمون کي او له هغه ستر بحران نه د خلکو په ایستلو کي د ده درایت، وړتیا او اهلیت په بشپړه ډول راڅرګند شو، هغه نور عملاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا ولیعهد وو، د پاچا له مرګه وروسته ده ته د قدرت په لېږد کې هېڅ خنډ نه وو پاتې، په دې توګه مالك الملك خدای جل شأنه د هغه وخت د لوی هېواد واکمني یوسف علیه السلام ته وسپارله او د ده بلامنازع واکمني ئې پر هغه پراخ او ستر ملك محققه کړه.

هو! دا الله تعالی جل شأنه دئ چې د خپل رحمت او پېرزوینو سیوری پر هغه چا غوړوي چې دی ئې په خپله خوښ کړي او د دې لپاره ئې اهل او وړ ومومي، هغه نه یوازې د خپلو صالحو بنده ګانو اجر نه ضایع کوي؛ بلکې دنیوي او اخروي بدله ئې تر خپل حق څو برابره زیاته ورکوي، نه یوازې په دنیا کې د دوی پر نېکو او غوره کړنو باندې مثبت نتایج مرتب کوي، بلکې په آخرت کې تر دنیا غوره بدله ورکوي، د دوی تقوی او ځان ساتنه د دې باعث شي چې په دنیا او آخرت کې غوره بدلې تر لاسه کړي، هر څوك چې د ایمان په لار کې ثابت پاتې شو او د مبارزې په لوړو ژورو کې مأیوس نه شو، یوې بلې خوا ته ونه ښوییږد، ښي او چپ لوري ته منحرف نه شو او په اراده او عزم کې ئې تزلزل رانغی، هغه دې مطمئن اوسي چې عزیز خدای ئې د برې ضامن دئ، نه پرېږدي چې قرباني ئې ضایع شي او هڅې ئې بې نتیجې پاتې شي.

بایبل تر دې عنوان لاندې چې (د یوسف وروڼه مصر ته ځي)، لیکي: (یعقوب خپلو زامنو ته وویل: ولې ناست یئ او هسې یوه بل ته ګورئ... اورېدلي مې دي چې په مصر کې غله ډېره ده... مخکې له دې چې له لوږې ومرو؛ ولاړ شئ او له هغه ځایه غله راوړئ... لس زامن ئې وخوځېدل... یعقوب بنیامین ورسره ونه لېږو... دوی د یوسف خوا ته ورغلل... سجده ئې ورته وکړه... یوسف وپېژندل... خو په غصې سره ئې دوی ته وویل: له کوم ځایه راغلي یئ؟ دوی ورته وویل: له کنعانه د غلې اخیستلو لپاره راغلي یو... یوسف ته خپل خوبونه ورپه یاد شول.. ورته ئې وویل: تاسو جاسوسان یئ او د احوال معلومولو لپاره راغلي یئ... هغوی وویل: سالاره! موږ د غلې اخیستلو لپاره راغلي یو، جاسوسان نه یو، یوسف ورته وویل: نه تاسو جاسوسان یئ!! هغوی وویل: باداره! موږ ټول دولس وروڼه وو، پلار مو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنعان کې دئ، يو هلته پاتې شو، بل مړ شوی... يوسف ورته وويل: څنګه به دا معلوموو چې تاسو رښتيا وايئ؟ يوازې په هغه صورت کې به ستاسو خبره ومنم چې کشر ورور مو هم راولئ... که داسې ونه کړئ د فرعون په سر مې قسم چې له مصره د وتلو اجازه به درنه کړم... يو کس دې ولاړ شي او خپل ورور دې راولي، نور به دلته په زندان کې وي... بيا ئې ټول تر دريو ورځو بنديان کړل،... په درېيمه ورځ ئې ورته وويل: زه له خدايه وېرېدونکی انسان يم... تاسو ټول خوشې کوم... يو کس به په زندان کې پاتې وي، نور مو غله کور ته ورسوئ، خو خپل کشر ورور به راولئ او په دې سره به ما ته ثابته شي چې تاسو صادق يئ او زه به ستاسو له وژلو تېر شم!! دوی دا شرط ومنلو!! بيا ئې سره وويل: له دې ستونزو سره په دې خاطر مخامخ شوي يو چې له يوسف سره مو بد وکړل... يوسف د دوی خبرې اورېدې او دوی نه پوهېدل چې يوسف پرې پوهېږي!! ... بيا يوسف په پټه خپلو نوکرانو ته وويل: جوالونه ئې له غلو ورډك کړئ او د دوی خپلې پيسې هم د غلې په منځ کې پټې کېږدئ... غله ئې پر خرو بار کړه... د لمر لوېدو پر مهال يو ځای تم شول... يوه ورور ئې د خپل جوال خوله پرانستله چې خره ته دانه ترې ورکړي... ناڅاپه ئې وليدل چې پيسې ئې د جوال په خوله کې پرتې دي... ورونو ته ئې وويل ... هغوی له وېرې لړزېدل چې دا لا خدای څه بلا راباندې راوستله!! ... کنعان ته ورسېدل... ټوله قصه ئې پلار ته تېره کړه... کله چې ئې بارونه پرانستل خپلې پيسې ئې وموندلې... پلار هم ډېر وار خطا شو او وئې ويل: ولې دا مصيبتونه راباندې راځي...)

د بايبل په دې برخې کې هم له ادبي لحاظه ډېر رکاکت شته او هم يوسف عليه السلام او د ده پلار ته داسې نامناسب حرکات او نامناسبې خبرې منسوب شوې چې د دوی له شأنه ډېرې لرې دي!! ورونه په مرګ ګواښل، زندان ته ئې لېږل، د يوسف په شته والي کې دا خبرې کول چې له يوسف سره مو بد کړي ول ځکه له دې مصيبت سره مخامخ شوو، د فرعون په سر لوړه کول... دا ټولې خبرې نه يوازې نامعقولې دي بلکې ښيي چې دا قصه له ځانه جوړه شوې. راشئ وګورو چې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې هکله څومره په زړه پورې او درنه وينا لري:

$B9r ÇÎÑÈ brãÅZã ¼ç9 bÏr óßù•èù Ïøã {qèz ‰ù # ßqãäqz Î ä$_r

’ÎrépÎ šc ‡•? Ÿw& Nä‹Î& ôÏ Nä3©8 'Î ’Îqç6A% bÏùÎ$gg¿ Nè“g_

“Ï‰Zã Nä39 Ÿ@ø Ÿxù ¾ïnÎ ’ÎqèÛ ó©bÎù ÇÎÈ û,ÎÍ\Ì3$ž¿öz $B&r Ÿ@ø3$

ÏnÎ»Š6ëÿ9 A$%r ÇÏÈ bqèÈ»ÿ9 $RÎr ç$/& ç¢ã ŠÍºŽã™ {q8$% ÇÐÈ Èqç¿b? Ÿwr

óÎgÎd& #‹Î {bç;)R$ #ŒÎ $kXqèÈè¯ óßÎè9 bÏÎ‰nÍ ’Î Nåè»ÝÎ {qèô$

ÇÊÈ šc qãÅ_ë¯ óßÎè9

د يوسف ورونه راغلل او د هغه محضر ته ننوتل، داسې چې ده وپېژندل خو دوی ونه پېژاندو او چې کله ئې په خپلو بارونو سمبال کړل ورته ئې وويل: خپل هغه ورور هم راولئ چې له پلاره مو (ورور) دئ، نه گورئ چې زه ډکې ډکې پيمانې ورکوم او ښه مېلمه پال يم؟ خو که ئې ما ته را نه ولئ؛ نو نه به له ما سره تاسو ته کومه پيمانه وي او نه به ما ته رانږدې کېږئ. هغوی وويل: له پلاره به ئې حتماً د ده (د لېږلو) غوښتنه وکړو او مونږ هرومرو د دې کار کوونکي يو. خپلو (مؤظفو) زلميانو ته ئې وويل: د دوی هغه مال چې (د غلې په بدل کې ئې ورکړی)، (په پټه) د دوی په پېټو کې کېږدئ، داسې چې کور ته د ستنېدو پر مهال پرې پوه شي، ترڅو بېرته راوگرځي.

گورئ چې په دغو لنډو آيتونو او مختصرو الفاظو سره؛ عظيم الشأن قرآن څومره حقايق بيان کړي او څومره ژورې لارښووني ئې زمونږ مخې ته ايښې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه ئې د بايبل غلطي وينا وي تصحيح کړې؟! لکه څنګه چي د يوه جامع او بليغ کلام تقاضاء ده قرآن پرته له دې چي ووايي يوسف عليه السلام خپل کار څنګه پيل کړ، د ښېرازه کالونو په دوران کي ئې څه وکړل او د وچ کاليو لپاره ئې څه تياری ونيو؟ سره له دې چي په دې اړه ئې هيڅ نه دي ويلي او خبره ئې له هغه ځايه پيل کړې چي د ده ورونه د غلې اخيستلو لپاره مصر ته راغلي او د ده په حضور کي ودربدلي، له همدې نه د قرآن هر هوښيار لوستونکی په دې پوهېږي چي يوسف عليه السلام په دې موده کي کوم کوم کارونه کړي، له دې آيتونو نه معلومېږي چي:

يوسف عليه السلام په خپلو لوړو قايدانه استعدادونو سره په کار پيل کړی، د مصر د ځمکو ښېرازه کولو او د کر کښت وضعيت ښه کولو ته ئې خاصه پاملرنه کړې، د پاچا د خوب تعبير ته په پام سره ئې په لومړيو اوه کلونو کي پريمانه غله اخيستلې او په ګودامونو کي ئې ذخيره کړې، د قحط د کلونو لپاره ئې پوره تياری نيولی، د قحطي په رارسېدو سره ئې دا کارونه کړي: د غلو دانو لپاره ئې مناسبه بيه ټاکلې، د هغې غلې مقدار ئې ټاکلی چي ښايي يوه يوه کس ته د مناسبې دولتي بيې په مقابل کي ورکړی شي، هر څوك بايد په خپله د غلې اخيستلو لپاره حاضر شي، د غلې پلورلو لړۍ ئې تر خپل نظارت او څارنې لاندي پيل کړې، په داسي حال کي چي د مصر په نورو سيمو کي خلك له سختې قحطۍ سره مخامخ ول، په مصر کي د غلې د زياتوالي او ارزانۍ انګازې هري خوا ته رسېدې او خلك له لرېو لرېو سيمو، ډله ډله د غلو اخيستلو لپاره مصر ته راتلل او د ضرورت وړ غله ئې په ډېره ارزانه بيه ترلاسه کوله او د مصر د چارواکو د ښه نظم، ښو اخلاقو او ښې مېلمه پالنې ښې خاطرې ئې له ځانه سره وړلې.

د يوسف عليه السلام ورونه هم د غلې د پېرلو لپاره مصر ته ورځي، په خپل نوبت سره د يوسف عليه السلام حضور ته منل کېږي، يوسف عليه السلام هغوي وپېژندل، خو دوی د هغه په پېژندلو کي ځکه پاتې راغلل چي په کوهي کي د ده له غورځولو تر دغه دمه نږدې شل کلونه تېر شوي وو، په هغه وخت کي يوسف عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام تنکی ځوان وو، څه موده ئې د عزیز مصر په کور کې تېره کړه، نږدې لس کلونه ئې په زندان کې تېر کړل، له واکمنۍ نه ئې تر اوو کلونو زیاته موده تېره شوې وه، دغې اوږدې مودې له خپلو لوړو ژورو سره د یوسف علیه السلام په ځیرې کې ډېر بدلون راوستی وو، په ځانګړې توګه، هغوي دا تصور هم نه شو کولای چې ښایي د دوی جفا سپړلی ورور به داسې ستر مقام ته رسېدلی وي، د حضور هیبت او د احتیاج او ضرورت احساس هم نه پرېږدي چې انسان تر ځان لوړ لوري ته ځیر شي او د څېرې خطونه ئې په دقت سره وارزوي او وئې پېژني.

د غذايي موادو د تجارت او احتکار د مخنیوي لپاره د هرې کورنۍ پر هر وګړي به په ټاکلې اندازه غله خرڅېدله، هر بالغ نارینه باید په خپله د خپلې ټاکلې غلې د پېرلو لپاره حاضر شوی وی، د یوسف ورونو د خپل معذور او په سترګو ړوند پلار او ناسکه ورور لپاره هم غله وغوښته، د پلار عذر ئې ومنل شو؛ خو د ورور په اړه ورته وویل شو: په وروستي ځل باید هغه هم دلته راولئ، که چېرې مو دروغ ویلې وو او هغه مو حاضر نه کړ، نو زموږ خوا ته نور مه راځئ او د غلې تر لاسه کولو طمع هم مه کوئ!! ګورئ چې د بایبل او قرآن د ویناوو تر منځ څومره ژور توپیرونه شته، بایبل د یوسف علیه السلام چلند داسې انځور کړی لکه د یوه کم ظرفه انسان چلند، داسې الفاظ او کارونه ئې هغه ته منسوب کړي چې د یوه ستر شخصیت له شأنه ډېر لرې دي، خو د قرآن عظیم الشأن څرګندونې داسې دي چې د یوسف علیه السلام ستر شخصیت، صبر، زغم او تدبر په کې له ورایه ښکاري، د قرآن له وینا معلومېږي چې یوسف علیه السلام له خپلو ورونو سره په معامله کې ډېر محتاط دئ، هڅه کوي چې د ده له کومې وینا او حرکت نه د ده د ورونو حساسیت او حسادت راونه پارېږي او مصر ته له راتلو او د ده په خوا کې له مېشتېدو ډډه ونه کړي، دا اندېښنه هم ورسره ده چې داسې نه ورور ته ئې کوم ضرر ورورسوي. هغو کسانو ته چې د بدوي او صحرايي ژوند په باب پوره او دقیق معلومات نه لري، په دې مطلب پوهېدل لږ ګران دئ چې یوسف علیه السلام ولې په هماغه لومړني ملاقات کې خپلو ورونو ته ځان معرفي نه کړ؟ د هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیمه بدوي ژوند غوښتنه او تقاضا دا وه چې یوسف علیه السلام له خپلو وروڼو سره په ډېر احتیاط چلند وکړي، د دوی اعتماد جلب کړي، له داسې تدبیره کار واخلي چې لومړی د ده سکه ورور روغ رمټ ورته راورسوي، مصر ته په مکررو تلو راتلو او د وریا مرستو په ترلاسه کولو سره او د ده د ډېر ښه سلوك په لیدو سره ډاډه او مطمئن شي چې یوسف علیه السلام هغوی ته د ضرر رسولو او انتقام نیت نه لري او کولی شي په بشپړ ډاډ ، اطمئنان او درناوي سره د ده په څنګ کې ژوند وکړي او د ورور ګلوی له معاملې ئې مطمئن او ډاډه وي.

په نیمه بدوي کورنیو کې کله کله یو ناسنجول شوی او بې احتیاطه حرکت د یوې لویې کورنۍ د بشپړې تباهۍ لامل شي. یوسف علیه السلام یوه ترخه تجربه درلوده، ښایي محتاطانه عمل ئې کړی وی، ښایي هغه وخت ئې ځان خپلو وروڼو ته معرفي کړی وی چې له یوه پلوه ئې خپل ورور په لاس ورغلی او له بله پلوه ئې پر خپلو کینه کښو او حسودو وروڼو باندې د هر ډول شاته تګ لارې بندې کړې وی، غوښتل ئې وروڼو ته ثابته کړي چې د ده په اړه ئې اشتباه کړې، بې موجبه ئې حسادت ورسره کړی، دا ورور دوی ته مینه او درناوی په زړه کې لري، غواړي د تل لپاره د ده په خوا کې په عزت او درناوي سره ژوند وکړي، نه ښایي له داسې مهربان ورور سره د دښمنۍ لار غوره کړي، دوی ته ئې تر هغه ځان معرفي نه کړ چې پر خپلو اشتباهاتو او قصور پوه شي، له دې پرته بله لاره ورته پاتې نه وي چې د دښمنۍ پر ځای ورورې ورسره وپالي، کله چې هغوي هر یو د دې ناپېژندوی سړي د شرافت، مېلمه پالنې، فضیلت او احسان په اړه په خپلو منځونو کې هم او د خپلې کورنۍ په وړاندې هم په مکرر ډول یادونه کړې او په وار وار ئې ستایلی، پس له هغه چې دوی پوه شي دا همغه کس دئ چې دوی ورسره حسادت کاوو او په څاه کې ئې وغورځاوو، همغه چې دوی په بده سترګه ورته کتل، د دښمنۍ وړ ئې ګاڼو، دا یو مهربان ورور دئ، د ستایلو وړ شخصیت، دا دئ په نه پېژندل شوې څېرې کې ئې د ده څومره ستاینه کړې، هر ځای او د هر چا په وړاندې ئې دی ستایلی؛ مګر دا له عقل او انصافه لرې خبره نه ده چې له همدې شخصیت سره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف علیه السلام په څېره کې حسد وکړي؟! په دې توګه به دوی په خپلې اشتباه پوه شي او په خپل دریغ کې به بدلون راولي.

یوسف علیه السلام نه یوازې دا چې له دوی نه د خپل ورور د راوستلو کلك تعهد اخلي بلکې داسې تدبیر کاروي چې ټوله کورنۍ د ده د ورور په لېږلو توافق وکړي، دا ترتیب ئې ونیولو چې د دوی راوړې بضاعه (هغه جنس چې د غلې د پېرلو لپاره ئې له ځان سره راوړي وو) بېرته کورنۍ ته مسترد شي، خو له دې وېرې چې که ئې خپلو ورونړو ته وسپاري ښایي ضایع شي او خپل پلار ته وواېي چې غله ئې د همغه جنس په بدل کې اخیستې ده، د خپلو ورونړو په امانتدارۍ بې باوره وو، نو ځکه ئې خپلو معتمدو زلمیانو ته وویل: د دوی راوړي توکي د غلو په پېټو کې داسې ځای پر ځای کړئ چې فقط کور ته له رسېدو وروسته او هغه وخت پرې پوه شي چې خپل پېټي پرانیزي، چې په دې سره به ټوله کورنۍ تشویق شي او مصر ته د ده د سکنې ورور له لېږلو سره به توافق وکړي.

د (درهم) او (دینار) پر ځای د ((بضاعه)) د کلمې استعمال دا ښیي چې هغه مهال پېر پلور جنس د جنس په بدل کې وو او لا سیکه نه وه رایج شوې، د بایبل دا وینا هیڅ وزن او اعتبار نه لري چې د یوسف علیه السلام ورونړو سکې له ځان سره وړې وې، له دې خبري دا هم معلومېږي چې د دوی د راوړو توکیو حجم هومره وو چې د غلې په پېټو کې ئې پټول ګران کار نه وو، له دې ټولو خبرو دا جوتېږي چې د دوی (بضاعه) باید ګاڼې وي چې د مجبوریت له مخې ئې د غلې په بدل کې ورکړې وې، احتمالاً د دې صحنې لیدل یوسف علیه السلام سخت ځورولی او تصمیم ئې نیولی چې دا ګاڼې سلامت او په بشپړه توګه د ده کورنۍ ته ورسېږي او په دې سره هم د ورونړو او هم د کورنۍ د نورو غړو باور او اعتماد ترلاسه کړي.

قرآن ورپسې فرمايي:

R z & $YèB @Åö'ù @ž3ø$ $ZË ìŸÌ R/'»7 (q8$% óÛg‹Î & #‹Î (þã_ ‘ $Ð=ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کله چي دوی خپل پلار ته وگرځېدل، وئې ویل: پلاره! له موږ نه ئې یوه پیمانه وسپموله، نو خپل ورور مو راسره ولېږه تر څو (بشپړي) پیماني ترلاسه کړو، موږ به ئې خامخا ساتونکي وو. پلار ورته وویل: آیا د ده په اړه داسي باور درباندي وکړم لکه مخکي چي مي د ده د ورور په اړه باور درباندي کړی وو؟ همدا او بل څه نه؟ خدای خورا ښه ساتونکی دئ او هغه تر هر رحم کوونکي زیات مهربانه دئ. خو کله چي دوی خپل پېټي پرانستل؛ نو خپله بضاعه (جنس) ئې وموندو چي ورگرځول شوی، وئې ویل: نور نو څه غواړو؟ دا هم زموږ بضاعه (جنس) چي بېرته راکړی شوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

(پربږده چي بيا ولاړ شو) او خپله کورنۍ له لوږې وژغورو او د خپل ورور ساتنه وکړو، دا خو يوه آسانه پيمانه ترلاسه کول دي!! وئې ويل: تر هغه به ئې درسره ونه لېږم چي کلکه الهي ژمنه راسره وکړئ چي بېرته به ئې رارسوئ مگر دا چي محاصره او ايسار کړی شئ او چي کله ئې کلك قول ورکړ، وئې ويل: پر هغه څه چي موږ ئې وايو الله وکيل او ذمه وار دئ. وئې ويل: زامنو! له يوې دروازې (ښار ته) مه ننوځئ، له مختلفو دروازو ورننوځئ او زه (په دې وينا سره) د الله کومه پرېکړه درنه نه شم دفع کولی، د پرېکړو واك خو يوازي له الله سره دئ، پر هغه مي توکل دئ او هر توکل کوونکی بايد پر هغه توکل وکړي.

د يوسف عليه السلام وروڼه خپلي کورنۍ ته وروگرځېدل، دومره غله ئې له ځان سره وړې وه چي د اوږدې مودې لپاره ټولي کورنۍ ته کافي نه وه، خپل پلار ته ئې وويل: په کار ده چي ډېر ژر بيا مصر ته ولاړ شو، نوره غله راوړو، زموږ کشرى ورور هم راسره ولېږه چي د هغه برخه هم ترلاسه کړو، ډاډ درکوو چي په ښه توگه به ئې ساتنه کوو. پلار چي د يوسف عليه السلام د بېلتون داغ پر زړه لري او پر خپلو زامنو باور نه شي کولی او د اعتماد وړ ئې نه بولي؛ په ځواب کي وايي: آيا له ما دا توقع لرئ چي د ده په اړه هم پر تاسو همغسي اعتماد وکړم چي د ده د ورور په اړه مي پر تاسو وکړ، همدا او بل څه نه؟ دا خو عجيبه توقع او بې ځايه انتظار دئ! الله تعالی به مو په خپله وساتي هغه تر هر چا ښه ساتونکی دئ، ما ته د مصر د هغه مهربان او مېلمه پال کس نوم ډېر مه اخلئ، الله تعالی تر هر رحم کوونکي زيات مهربان دئ، هغه به مو په دې قحطي کي وساتي، هغه به پر موږ مهربانه شي، د خپل رحمت له بې پايه سمندر نه به مو خړوبه کړي او زموږ مشکل او ربړه به له بلې لارې حل کړي. خو کله چي دوی خپل پېټي پرانستل او ناڅاپه ئې خپل مال په کي وموندو، نو د هغه چا په څېر چي خپل ستر هدف ته رسېدلی وي او يا مضبوط او پياوړی دليل په لاس ورغلی وي، خپل پلار ته ئې وويل: نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې زیات څه غواړو؟ دا دئ مال او متاع مو هم رامسترد شوې، پربېږده چې لاړ شو، خپل ورور هم له ځان سره بوځو، کورنۍ له لوږې وژغورو، موجوده غله مو لږه ده او ټولې کورنۍ ته کفایت نه کوي! یعقوب علیه السلام مجبور شو، له خپل دریغ نه کوز شو او مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره ئې په نه زړه توافق وکړ او خپلو زامنو ته ئې وویل: په دې شرط ئې درسره لېږم چې د الله تعالی په نامه راسره ژمنه وکړئ چې خامخا به ئې روغ رمټ رارسوئ، مګر دا چې له کومې پېښې سره مخامخ شئ، څوك مو په زور ایسار کړي، محاصره شئ او له محاصرې د وتلو لار ونه مومئ. یعقوب علیه السلام مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره توافق وکړ، خو له ډېرو اندېښنو سره، د یوسف علیه السلام د هجران او بېلتون درد ئې لا نه وو هېر کړی چې اوس په دې ناموافقو حالاتو کې خپل ټول زامن په ګډه او یو ځای د سختو مجبوریتونو په وجه ناچار سفر ته لېږي، له دې پرته بله چاره نه لري، خپلو زامنو ته توصیه کوي چې کله مصر ته ننوتئ نو ټول له یوې دروازې مه ننوځئ، بلکې بېل، بېل له مختلفو دروازو او لوریو ننوځئ، نه ویل کېږي ي ستاسې ډله ییز ورتګ د شریرو خلکو توجه ځان ته جلب کړي او داسې وانګېري چې دا لویه ډله به خامخا د ډېرو غلو د پېرلو لپاره له اطرافه ښار ته راغلې وي او ښایې پرېمانه مال ئې هم له ځان سره راوړې وي، داسې نه چې د همدې لپاره ستاسو په ضد په کومې خطرناکې توطئې لاس پورې کړي او ضرر دروررسوي، په دې پسې نه یم چې په خپلې دغې توصیې سره به الهي تقدیر بدل کړم او هغه څه چې خدای تاسې ته غوښتي دي له تاسې به ئې دفع کړم، الله تعالی چې کومه پرېکړه کړې هغه خامخا تر سره کېږي، دی یوازنی واکمن دئ او پرېکړې د ده له لوري کېږي، د هستۍ په ادارې کې او د حکمونو او پرېکړو په صادرولو کې هیڅوك ورسره شریك نه دئ، ما پر خدای توکل کړی، څوك چې غواړي پر چا او څه توکل وکړي نو یوازې پر الله تعالی دې توکل وکړي.

دلته ګورئ چې یعقوب علیه السلام له هغه ستر معنوي شخصیت او لوړ پیغمبرانه مقام او منزلت سره او له هغه قرب او نږدې والي سره چې د الله تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربار کې ئې لري، په دنیوي چارو کې، د نورو عادي خلکو په څېر خپل انساني تدابیر په کار وړي، نه له غیبه خبر دئ او نه په چارو کې د تصرف ادعا لري او نه د دې مدعي دئ چې الهي تقدیر بدلولی شي، پر خپل خدای توکل کوي او ټول خلک پر خدای باندې توکل او اعتماد ته رابلي.

همدارنګه ګورئ چې د پیغمبرانو په مکتب کې د تدابیرو غوره کول نه پر الهي مقدراتو د اعتقاد منافي دئ او نه پر خدای جل شانه باندې د توکل منافي، د دې مکتب پلویان په داسې حال کې چې پر نه بدلېدونکو الهي مقدراتو کلکه عقیده لري، خدای خپل وکیل او چاره ګر بولي او پر هغه توکل کوي، له دې سره سره په چارو کې انساني تدابیر په کار اچوي، نه ئې پر الله تعالی باندې توکل او بروسه له دې ایساروي چې په خپلو چارو کې له تدبیره کار واخلي او نه ئې پر قضا او قدر باندې اعتقاد او باور.

همدا شان ګورئ چې قرآن په دغه تاریخي درس او د یوه ستر پیغمبر په عملي ژوند کې موږ ته دا رازده کوي چې د (توکل) ځای له (تدبیر) نه وروسته دئ اول باید (تدبیر) خپل کړې او بیا پر الله تعالی توکل وکړې.

بایبل لیکي چې (یعقوب علیه السلام د کشر زوی له لېږلو سره موافقه وکړه او وئې ویل: که خدای غواړي چې زه بې اولاده شم نو پرېږده چې بې اولاده شم... زامنو ته ئې وویل: مخکنۍ پیسې هم درسره واخلئ او همدومره نوري هم... شهد، بادام، پستې، عطر لرونکي بوټي او نوري تحفې ئې ورکړې چې د مصر حاکم ته ئې وروړي... کله چې له یوسف سره مخامخ شول هغه وویل: دوی به نن غرمه له ما سره ډوډۍ خوري... ناظر دوی د یوسف قصر ته وروستل... قصر ته د تلو په وخت کې ډېر وېرېدل... ګمان ئې کاوو چې ښایي د هغو پیسو په وجه به مو بندیان کړي چې زموږ په پېټو کې اېښودل شوې وې... نو ځکه ئې د قصر په دروازه کې ناظر ته وویل: مخکې چې موږ کومې پیسې درکړې وې هغه مو په خپلو پېټو کې وموندلې... بېرته مو له ځانه سره راوړې... هغه ورته وویل: اندېښنه مه کوئ، ښایي ستاسو او ستاسو د نیکونو خدای به دا پیسې ستاسو په پېټو کې اېښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، ځکه چې ما خپلې پیسې ترلاسه کړې دي... یوسف ته ئې هدیې ورکړې... د پلار او د کورنۍ د احوال پوښتنه ئې ترې وکړه... خپل کشر ورور ته ئې گوته ونیوله چې آیا دی همغه ستاسو کشر ورور دئ؟ یوسف دوی د عمر په حساب یو تر بل مخکې پر دسترخان کښېنول...دوی په دې کار ډېر حیران شول... یوسف خپل سکه ورور ته تر نورو پنځه برابره زیات خوراك کېښود...له ډوډۍ وروسته یوسف خپل ناظر ته وویل چې ډك ډك پېټي ورته بار کړئ... پیسې ئې هم د پېټو په خوله کې ورته کېږدئ... او زما جام د بنیامین په پېټي کې پټ کېږدئ... ناظر همداسې وکړل... سهار وختي وروڼو خپل پېټي پر خرو بار کړل او وخوځېدل، خو لاډېر لرې نه وو تللي چې ناظر ورپسې ورغی او د یوسف دا خبرې ئې ورته وکړې: ولې مو د ښېگڼو په بدل کې بدي راسره وکړه؟ ولې مو زما د بادار هغه مخصوص جام چې شراب په کې څښي او فال پرې گوري غلا کړی؟ دوی ورته وویل: لوړه کوو چې موږ دا کار نه دئ کړی... له چا سره چې تا دا جام وموندو هغه ووژنه او موږ به هم د خپل بادار غلامان وو...هغه ورته وویل: صحیح ده خو یوازې غل به زما غلام وي نور به درومي... تلاشي ئې د مشر ورور له پېټي پیل کړه... د بنیامین په پېټي کې ئې وموند... بېرته ښار ته راوگرځېدل... د یوسف په وړاندې ئې سجده وکړه... هغه ورته وویل: ولې مو دا کار راسره وکړ؟ مگر نه پوهېدئ چې زه د فال له لارې په دې پوهېدی شم چې زما جام چا غلا کړی...وئې ویل: اوس به هغه څوك زما غلام وي چې جام ئې غلا کړی... وروڼو ورته ویل: سالاره! پوهېږو چې ته د فرعون په څېر ځواکمن یې... که موږ له بنیامین نه پرته خپل کور ته ولاړ شو پلار به مو له ډېره غمه ومري... نو یوسف ونتوانېدو چې نور صبر وکړي... خپل ځان ئې وروڼو ته معرفي کړ... ورته ئې وویل چې ژر ولاړ شئ او پلار ما ته راورسوئ. فرعون له دې پېښې خبر شو... یوسف ته ئې وویل: وروڼو ته دې ووایه چې کنعان ته ولاړ شي، خپله کورنۍ دلته راولي، زه به ښېرازه ځمکه ورکړم... څو گاډۍ هم ورسره ولېږه چې ښځې او ماشومان په کې راولي... دوی د خپل پلار خوا ته ورسېدل... ورته ئې وویل: یوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ... پلار ئې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبرو باور نه کاوو خو چې سترګې ئې پر ګاډيو ولګېدې... وئې ويل: اوس مې باور راغی چې يوسف ژوندی دئ، ځم چې له مرګه مخکې ئې ووينم!!)

د بايبل په دې ويناوو کې زياتې غلطۍ او بې بنسټه خبرې شته چې څو بېلګې ئې دا دي:

يعقوب خو دغه وخت هم په خپل کور کې يولس زامن درلودل، څنګه به ئې د يوه بنيامين د لېږلو په وخت کې دا خبره کوله چې که خدای غوارې بې اولاده شم پر بېږده چې بې اولاده شم؟

دوی د فقر او لوږې له داسې حالت سره مخامخ ول چې په خپل مرګ وېرېدل، د ښځو ګانې ئې د غلو لپاره پلورلې، دومره شهد، بادام، پستې، عطر او نورې هديې ئې له کومې کړې چې پر خرو ئې بار کړې؟

د يوسف ناظر ورته دروغ وويل چې دا پيسې به ستاسو خدای ستاسو په پېټو کې ايښې وي!!

يوسف دوی د عمر په حساب مشر تر کشره مخکې پر دسترخان کښېنول او دې کار ته دوی حيران پاتې شول. خپل سکه ورور ته ئې د نورو په پرتله پنځه برابره زيات خواړه مخې ته کېښودل!! آيا کوم شريف انسان به داسې کار وکړي چې په يوه دسترخان باندې د خپل يوه مېلمه تر مخ د نورو په پرتله پنځه برابره خواړه کېږدي؟ که داسې کار شوی وی نو د يوسف د ورونو لپاره همدا کافي وو چې د ده خوا ته هيڅکله رانه شي!!

ولې به بيا هم د دوی پيسې د پېټو په خوله کې پټې ږدي؟

دوی د يوسف د شرابو جام پټ کړی، په دې جام سره به يوسف فالونه نيول!! په داسې حال کې چې نه خو پيغمبران عليهم السلام شراب څښې او نه فالونه ګوري، د بايبل له دې وينا معلومېږي چې ليکونکی ئې هغه څوك دئ چې خلك په دروغجنو او غولوونکو فالونو غولوي او شکرانې ترې شکوي. يوسف عليه السلام ته دا خبره منسوبول چې ورونو ته ئې وويل، مګر په دې نه وئ خبر چې زه په فال سره هغه څوك پېژندی شم چې زما جام ئې غلا کړی، يوازې د داسې چا کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي چي پیغمبران علیهم السلام او د دوی له تګلارو خبر نه وي.

په داسي حال کي چي مخکي ئې په مکرره توګه لیکلي دي چي یعقوب علیه السلام په سترګو ړوند شوی وو، خو دلته لیکي چي کله یعقوب علیه السلام ګاډی په خپلو سترګو ولیدې نو باور ئې راغی چي یوسف علیه السلام ژوندی دئ!!

قرآن د بایبل دا ټولي غلطي خبري تصحیح کوي او په ډېرو موجزو او بلیغو الفاظو سره فرمایي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÐÎÈ

او کله چي (مصر ته) هماغسي ننوتل چي خپل پلار ورته ويلي وو، هغه د الله هيڅ پرېکړه نه ترې دفع کوله، دا خو د يعقوب عليه السلام په زړه کي هسي له يوې هيلي پرته بل څه نه وو چي تر سره ئې کړه او يقيناً چي دی د هغه علم خاوند وو چي موږ ورښودلی وو، خو ډېر خلك نه پوهېږي. او کله چي د يوسف محضر ته ننوتل؛ خپل سکه ورور ئې په خپل څنګ کي کښېناوو او وئې ويل: زه ستا هماغه (ورك شوی) ورور يم، پر هغه څه چي دوی کول مه مأيوسه کېږه! او چي کله ئې دوی په سامان سمبال کړل، نو د اوبو لوښی ئې د خپل ورور په پېټي کي کېښود، بيا جارچي غږ کړ: کاروانيانو! تاسې حتماً غله ياست! دوی مخ ورواړاوو او وئې ويل: څه شی لټوئ؟ ورته ئې وويل: شاهي پيمانه لټوو، هر څوك چي هغه راوړي د يوه اوښ بار د هغه شو او زه د دې ذمه وار يم. دوی وويل: په خدای قسم، تاسې پوهېږئ چي موږ د دې لپاره نه يو راغلي چي په ځمکه کي فساد وکړو او موږ غله نه يو. ورته ئې وويل: که چېري درواغجن وئ نو جزا به ئې څه وي؟ هغوی وويل: جزا به ئې دا وي چي د چا په پېټي کي پيدا شو هغه به په بدل کي اخيستل کېږي، موږ ظالمانو ته داسي سزا ورکوو.

يعني د يعقوب عليه السلام زامن د پلار له توصيې سره سم ښار ته ننوتل، پلار په خپلي دې توصيې سره نه شو کولای له دوی څه دفع کړي، فقط د دې توصيې حاجت ئې په خپل زړه کي احساس کړ، چي تر سره ئې کړه، د ده توصيې او يناوې د هغه علم له مخي وې چي الله تعالی ورپه برخه کړی وو، ټولي خبري ئې عالمانه وې، ډېر خلك په دې حقايقو نه پوهېږي، کله تدبير د توکل منافي ګڼي، کله احتياط په الهي مقدراتو او په قضا او قدر د ايمان مغاير بولي او کله پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای ایمان او پر الله تعالی توکل په دې معنی نیسي چې ځان تقدیر ته وسپاري او له هر ډول تدبیر نه لاس په سر شي.

د قرآن له وینا معلومېږي چې یوسف علیه السلام خپل سکه ورور په مناسب وخت کي خپلي خوا ته غوښتی، د احوال پوښتنه ئې ترې کړې، ده د نورو خبرو په ضمن کي د خپل ورور د ورکېدو قصه ورته کړې او یوسف علیه السلام ورته ویلي: زه ستا هماغه ورك شوی ورور یم، د خپلو ورونو په ناروااوو کړو وړو مه مأیوسه کېږه، داسي څه ترتیب نیسم چې ته له ما سره پاتې شې او ورونه دې کور ته ولاړ شي او غله له ځانه سره یوسي. د همدې لپاره ئې خپلو موظفو کسانو ته لارښوونه کړې چې د (غلې او اوبو پیمانه) د ده د سکه ورور په پېټي کي په پټه کېږدي او بیا اعلان وکړي چې شاهي پیمانه ورکه شوې ده او حتماً کاروانیانو غلا کړې ده، چا چې راوړه او یا ئې وښودله د یوه اوښ بار غله به ورته انعام ورکوو، د یوسف علیه السلام ورونو وویل: موږ نه غله یو او نه د فساد لپاره راغلي یو، دلته مجبوریت راوستي یو، که څېري په موږ کي هر څوك غل وخوت، سزا به ئې دا وي چې د همدې غلا په بدل کي به ئې تاسو ته سپارو...

قرآن دلته څو خبري لري چې زیاته توجه غواړي: فرمایي:

Ïh‹Å& äl¾æŕ `Ë $g_•÷ GÖ™$ Šĝê Ïh‹Å& äl¾æŕ Ÿ@6% óÔgÏ‹Ëä‡'Î &‰6ù

ä$±„ b& Wĵ Å‡ÎJ®$ÈïŠ 'Îçz& ‹ě{ ŭï b%. $B #ßqãä $R6L š• ÿ°‹.

ÇÐÏÈ Ò$Î¾æ Ãuë "Ë ë@à2 -öùr ã$±®`B M»_ 'Š Bùö® ª! $

نو د خپل ورور له پېټي نه مخکي ئې (دنورو) له پېټو پیل کړه، بیا ئې د ورور له پېټي راوایسته، داسي مو یوسف ته تدبیر وروښود، خپل ورور ئې د پاچا د دین له مخي نه شو نیولی، مګر دا چې الله غوښتي وی، د هغه چا درجې لوړوو چې موږ ئې غواړو او د هر پوهندوی پر سر بل ښه پوه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې آيتونو خلاصه دا ده: تلاشي پيل شوې، لومړی د نورو ښځو پلټل شوي او په پای کي د ده د سکه ورور او د هغه له ښځي ئې پيمانه راايستلې، دا يو الهي تدبير وو چي يوسف عليه السلام ته ښودل شوی، د مصر د قوانينو له مخي ده خپل ورور نه شو راگرځولی، الله تعالی چي چا ته وغواړي پوهه او حکمت ورپه برخه کوي او په همدې حکمت سره د هغه مقام او منزلت لوړوي، خو هيڅوك دې په خپل علم او حکمت نه غره کېږي، په دې دي خبر وي چي د هر پوه په سر بل پوه شته.

د دې وينا په اړه څو خبري په پام کي ولرئ:

قرآن د بايبل د وينا برعکس دا ورك شوی شی کله د سقاية (د اوبو څښلو لوښی) او کله ئې صواع (پيمانه) بولي، له دې نه معلومېږي چي دا لوښی سطل يا لويې کاسې ته ورته لوښی وو چي هم د اوبو لپاره کارېدو او هم د پيمانې لپاره، د بايبل دا ادعا غلطه ده چي دا د يوسف عليه السلام د شرابو جام گڼي، د پاچا د شرابو جام داسي په ميدان نه وي پروت چي د غلو دانو پېرلو لپاره راغلي خلك ئې غلا کړی شي!!

له دې نه دا هم معلومېږي چي د مصر د هغه وخت ټولنه يوه مدني ټولنه وه، نظم او قانون په کي حاکم وو، چارواکو او ځواکمنو واکدارانو هم د قانون خلاف کار نه شو کولی، د يوسف عليه السلام په څېر ځواکمن کس هم نه شو کولی خپل ورور بې دليله بندي کړي او يا ئې له ځان سره تم کړي، دې ته اړ وو چي څه قانوني چاره ورته ولټوي.

دلته قرآن يوه عجيبه صحنه انځوروي، له يوې خوا د يوسف عليه السلام لوی زغم او صبر او له بلې خوا د ده په ضد د ورونو زړه او ژوره کينه په کي انځور شوې، فرمايي:

N9r ¾ïhÅÿø '´Î Bt Î¡qãÅ$dS™'ù !@Ïù% `ÏB ¼çFcÓ -•™ $¸)ù øÍó„ bÎ]{þÎ%

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

(ورونړو) ئې وويل: که ده (نن) غلا کړې، نو سکه ورور ئې تر ده د مخه غلا کړې!! (يوسف عليه السلام) دا خبره په خپل زړه کي وساتله (د دوی د دې تور او اتهام په ځواب کي ئې څه ونه ويل) او هغوی ته ئې (د خپل زړه دا خبره ښکاره نه کړه چي) وئې ويل: تاسو په ډېر بد مقام او حالت کي يئ او الله تعالی ستاسو د وينا په حقيقت ښه پوه دئ.

گورئ چي له يوې خوا ئې ورونړو لا خپله ژوره کينه نه ده هېره کړې او اوس هم د ده په ضد د زړه بړاسي په داسي ناروا تورونو سره راباسي او له بلې خوا يوسف عليه السلام لا پرېمهربانه دئ، نه غواړي ځواب ورکړي او له ځانه دفاع وکړي، د دوی په حال افسوس کوي، بيا ئې هم تصميم دا دئ چي دغه حسود او کينه کښ ورونړه ئې خوا ته راشي او د ده په څنگ کي ژوند وکړي!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چي د پيغمبرانو عليهم السلام شأن داسي وي، د پيغمبرانو عليهم السلام په لار تلونکي مشران بايد داسي وي، د يوه صالح مشر ځانگړتيا دغه ده، بايد داسي لوی زغم او لوی زړه ولري او له خپل قدرت نه په استفادې سره له چا نه خپل غچ او انتقام وانخلي.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﬕ& þÎ& þÍ bŒÜ¦ ÉÆm Ú öR{ $y•Ï/ ô=ù #Ï§qã'Î ÓÛÜs $B @ÎŒ% `Ïr

R/'»ƒ (qã)àù bä‹Î& #Ï (þqã_Å ö$ÇÑÈ ûüÏÜÅz tø$Ÿöz qèr 'í ª! $Nãtt

ûüÏàÿ»m É= øóù $Zà2 $Br $Zö2Îæ $JÎ ž¿Ï) $R¶öí - $Br -•™ 7 Z/$Ÿc Ï

$RÏr $kŽÏi $Zù%x ÓÉÉ$ Ž•Ï$r $kŽÏi $Zà2 ÓÉÉ$ pƒö)9$ È«Ÿör ÇÑÈ

@ŠÏd Ž¹Á ù #Xö& bä Ýgø¿R& bä9 öM9§™ @/ A$% ÇÑÈ šc qè‰»Á9

ÇÑÈ ÐŠÅ6 s$Ð$Šîè$qè ¼çR¤Ï $èŠÏd öûgÎ ÓÍ‹Ïü¦ b& ª! $Ó¤ã

(د يوسف ورونو) وويل: عاليقدره! رښتيا درته وايو چي دی ډېر عمر خوړلی سپين ږيری پلار لري (د ده بېلوالی نه شي زغملی)، د ده په ځای له موږ نه يو تن په اسارت ونيسه، موږ دي له نېکانو څخه بولو. وئې ويل: خدای ته پناه (وړم) چي له هغه چا پرته چي خپله متاع مو ورسره موندلې بل څوك په اسارت ونيسو، په هغه صورت کي خو به د ظالمانو له ډلي څخه وو. نو کله چي ترې ناهيلي شول، د پټو خبرو لپاره گوښې ته (له خلکو بېل) شول، مشر ئې وويل: مگر دې ته مو پام نه دئ چي خپل پلار مو د الله په نامه ژمنه درنه اخيستې؟ او تر دې د مخه مو چي د يوسف په اړه تېری کړی وو؟ زه خو به تر هغه دا ځمکه هيڅکله پرې نږدم چي يا مي پلار اجازه راکړي او يا الله تعالی زما په اړه کومه پرېکړه وکړي او هغه تر ټولو غوره حکم کوونکی دئ. پلار ته مو ورشئ او ورته ووايئ: زوی دې غلا وکړه، دا شهادت مو له هغه پرته په بل څه نه دئ ولاړ چي موږ په خپله پرې پوه شوي يو (په خپلو سترگو مو وليدل چي غلا شوی مال د ده له پېټي راووت، دا کار ئې زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غیاب کې کړی) او مور خو په غیاب کې د ده څارنه او ساتنه نه شوی کولی. له هغه کلي چې په کې وو او له هغه کاروانه چې په کې راغلو پوښتنه وکړه، ډاډه اوسه چې مور رښتوني یو. وئې ویل: داسې نه ده؛ بلکې ستاسو نفسونو کوم کار درته ښایسته کړی، نو (زما دې) غوره صبر وي، امېد دئ چې الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چې هغه باحکمته پوه دئ.

په دې آیتونو کې څو اساسي مطالب د غور وړ دي:

یوسف علیه السلام غواړي چې خپل سکه ورور له ځان سره وساتي، دا موضوع ورته خاص اهمیت لري؛ خو د مصر د حاکم نظام او موجوده قوانینو له مخې نه شي کولی هغه په اسارت ونیسي او له ځان سره ئې وساتي، د ده د ورونو دې وینا ورته کار آسانه او ستونزه ئې ورته حل کړه چې وئې ویل: له هر چا سره چې پیمانه پیدا شوه د غلا په جرم دې زنداني شي، الهي تدبیر د ده مرسته وکړه، الهي تدبیر داسې دئ چې د دښمن خبره په خپله د دښمن د غاړې غړوندی شي، په خپل ایښي دام کې ئې پښه ونښلي، تېښه د بل لپاره پورته کړي خو خپله پښه پرې ووهي او هره تیږه چې پورته کوي پر خپل سر ئې لګېږي.

له دې وینا معلومېږي چې د مصر پاچا لا ژوندی دئ او د هغه قوانین په ټولني کې نافذ دي، یوسف علیه السلام په پیغمبرۍ نه دئ مبعوث شوی او د مصر په نظام کې د پیغمبرۍ له حیثیت سره وظیفه نه تر سره کوي، د هغو خلکو رأیه سمه نه ده چې په دې نظام کې د یوسف علیه السلام د کار په استناد غواړي په غیر اسلامي نظامونو کې کار کول توجیه کړي، ځکه دا د ده له بعثت نه مخکې حالت وو.

یوسف علیه السلام د خپلو ورونو د ځواب له اورېدلو وروسته، ساتونکو ته هدایت ورکوي چې بارونه وپلټئ، د پلټنې کار باید داسې وي چې هیچا ته شك راپیدا نه کړي، نو ځکه ئې پلټنه د یوسف علیه السلام د نورو ورونو له پېټو پیل کړه او په پای کې د ده د سکه ورور وار راغی او ورکه شوې پیمانه ئې ترې وښکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ورونو له ژمنې سره سم ئې په اسارت ونیو.

په دې آیت کې د دین لفظ داسې کارول شوی چې د دین حقیقت په ډېره واضحه توګه بیانوي، فی دین الملك فقره ښیي چې د اسلام له نظره دین یعني پر ټولنې حاکم نظام، یعني هغه نظام چې د انسان فردي او ټولنیز مناسبات او اړیکې تنظیموي او مشاجرې ئې حل و فصل کوي. دا سمه نه ده چې څوك دین خاص مذهبي مراسم وګڼي او په عباداتو، اورادو او اذکارو کې ئې خلاصه کړي.

د ژوند په هرې برخې کې چې چا ته پر نورو خلکو فضیلت او لوړوالی ورپه برخه شي، نو دې ته دې متوجه وي چې دا فضیلت خپل ذاتي کار ونه ګڼي او پرې مغرور نه شي؛ بلکې باید په دې باور وي چې د دې برلاسي او فضیلت منشأ او سرچینه الهي عنایت او پېرزوینه ده، باید باور ولري چې الله تعالی د هر سر د پاسه سر پیدا کړی او د هر پوه او عالم نه بر بل عالم، دا باور په انسان کې د غرور او تکبر احساس له منځه وړي او نه پرېږدي چې په ټولنه کې د ځان لاندې خلك تحقیر کړي او په سپکه سترګه ورته وګوري.

د یوسف علیه السلام ورونو چې لا ئې د یوسف علیه السلام په باب په زړه کې کینه درلوده او د ده سکه وروور ئې ښه نه ایسېدو، د دې صحنې په لیدو سره د خپل زړه بړاسې داسې وایستې: وروور ئې هم د ده په څېر وو، هغه هم غل وو!! د دې پر ځای چې له خپل وروور نه دفاع وکړي اپوټه د هغه په ضد شهادت ورکوي، د دې پر ځای چې د پېښې په اړه د شك او شبهې څرګندونه وکړي او په دې کار کې د خپل وروور لاس لرل رد کړي، پر هغه باندې وارد شوی اتهام تصدیقوي او صحیح ئې ګڼي او ادعا کوي چې دا کار د هغه له شأنه لرې نه دئ، وروور ئې هم غل وو، د هیڅ شك ځای نه دئ پاتې، په کار ده چې مجازات شي او په اسارت ونیول شي!!

یوسف علیه السلام ځواب نه ورکوي، د هغه څه له ویلو ډډه کوي چې زړه ئې غوښتل، له ځان سره وایي: لا مو هغه مخکنی بد خوی نه دئ بدل شوی، لا له خپله ناروا دریځه نه یئ راکوز شوي، الله تعالی ستاسو د خبرو په حقیقت ښه پوهېږي.

د ورونو حالت ډېر عجیب انځور شوی؛ چا ته چې یوه شېبه مخکې ئې غل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنې؛ وايي: د قدر وړه! د هغه پر ځای زموږ يو تن په اسارت ونيسئ، هغه سپين ږيری پلار لري، موږ له تا نه ډېرې ښېګړې ليدلې دي، په دې باب هم له موږ سره احسان وکړه، ستا په څېر له يوه محسن نه د احسان طمع لرو!! يوسف عليه السلام په ځواب کې ورته وايي: الله تعالی ته پناه وړم چې يو بې ګناه سړی د يوه مجرم پر ځای مؤاخذه کړو، په هغه صورت کې خو به موږ ظالمان وو!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چې يو د بل په بدل کې مجازات کول ظلم دئ، پيغمبران عليهم السلام راغلي چې د داسې ظلم تغر ټول کړي او دا هغه ستره خبره ده چې له يوې اسلامي ټولنې پرته ئې په بل ځای کې مثال نه شو موندلی، دا اوس په يوويشتمې پېړۍ کې د مجرم پر ځای د ده پلار، زوی او ورور ځورول کېږي، د قاتل په بدل کې د ده پلار، زوی او ورور وژل کېږي، د يوه کس د جرم په مقابل کې په کلي، قوم او حتی ملت بريد کېږي، په لسهاوو او سلهاوو کسان وژل کېږي.

کله چې د ورونو ټينګار بې نتيجې پاتې کېږي او د خپل ورور له خوشې کېدو ناهيلي کېږي، نو له خلکو بېلېږي او په يوې ګوښې کې په ټيټ غږ په خبرو لګيا کېږي، مشر ورور ئې ورته وايي: آيا له پلار سره مو خپله کلکه ژمنه هېره کړې؟ تر دې د مخه مو د يوسف په اړه هم تېری وکړ؟ ما هوډ کړی چې تر هغه پورې به دا ځای نه پرېږدم چې يا مې پلار هدايت راکړي او يا الله تعالی خپله فيصله صادره کړي، زه د الهي فيصلې انتظار کوم. تاسې پلار ته ورشئ او ورته ووايئ چې زوی دې په غلا نيول شوی، ښه پوهېږو چې دا کار ئې کړی، صحيح ده چې موږ بايد د ده څارنه او ساتنه کړې وی، خو هغه دا کار پټ او زموږ له نظره لرې تر سره کړی، موږ څرنګه په غياب کې د ده ساتنه کولی شوی؟ ته د هغه کلي له خلکو پوښتنه وکړه چې موږ په کې اوسېدو او دا پېښه په کې وشوه، له هغه کاروان نه وپوښته چې موږ ورسره يو ځای راغلو، ترڅو حقيقت درته څرګند شي او زموږ رښتينولي درته ثابته شي. له دې وينا نه څو خبري جوته کېږي: لومړی دا چې د بايبل دا وينا غلطه ده چې ورونو ئې د يوسف عليه السلام په وړاندې يوه بل ته ويلي چې موږ په دې خاطر له دغو مصيبتونو سره مخامخ شوي يو چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف سره مو بد وکړل، داسي خبره هيڅ مجرم د نورو په وړاندي نه کوي، که څه هم گمان ئې دا وي چي نور د دوی په خبرو نه پوهېږي، که ئې ويلو ته اړ شي نو په پټو غونډو کي او په ټيټ غږ ئې کوي، هغسي لکه چي قرآن د يوسف عليه السلام د ورونو په هکله فرمايي. او دوهمه خبره دا چي مشر ورور ئې د دوی پر هغه فوري شهادت اعتراض کړی او دا ئې يوه غلطي گڼلې چي خپل کشر ورور او يوسف عليه السلام ئې په غلا تورن کړل!!

که څه هم ځينو درنو مفسرينو (و ما شهدنا إلا بما علمنا و ما كنا للغيب حفظين) داسي تفسيروي: موږ د هغه څه په اړه شهادت ورکوو چي علم پرې لرو او په خپلو سترگو مو ليدلي، خو له هغه څه خبر نه يو چي د پردې تر شا شوي، موږ د خپل ورور له پېټي د پيمانې د وتلو صحنه وليدله، نو ځکه وايو چي هغه غلا کړې ده؛ خو دا چي د پردې شاته څه شوي او چا دا کار کړی، له دې راز نه خبر نه يو. دا تعبير د قصې له روح سره اړخ نه لگوي او څو اعتراضونه پرې کېږي:

الف: د (إن ابنك سرق) له فقرې په ډېر وضاحت سره څرگندېږي چي دوی د خپل ورور پر غلا تأکيد لري او په هغه کي د شك او ترديد ځای نه ويني.

ب_ دوی داسي نه دي ويلي چي (وما شهدنا الا بما رأينا): او موږ خو يوازي د هغه څه شهادت ورکوو چي په سترگو مو ليدلي، بلکي داسي ئې ويلي: (و ما شهدنا الا بما علمنا)) يعني زموږ شهادت د هغي غلا په هکله د پوهي له مخي ده، پوهېږو چي دا کار شوی، په حقيقت ئې باور لرو.

ج_ همدارنگه، نه دي ويل شوي چي: (و ما كنا للغيب عالمين) يعني موږ له غيبه خبر نه يو، بلکي ويل شوي چي (و ما كنا للغيب حافظين) يعنې موږ څه ډول کولی شوی چي د ده ساتنه وکړو په داسي حال کي چي دا کار ئې زموږ په غياب کي او په پټه تر سره کړی؟

بيا هم گورئ چي حساس او هوښيار پلار د دوی خبرو ته د شك په سترگه گوري، باور پرې نه کوي دا ځکه چي هم خپل کشر زوی ښه پېژني او هم دوی، حدس وهي چي خبره داسي نه ده، حقيقت بل څه دئ، د دوی شهادت د عقدو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني اغراضو محصول گني او ورته وايي: داسي نه ده؛ بلکي ستاسو نفسونو کوم کار درته ښاېسته کړی، نو (زما دپ) غوره صبر وي، امېد دئ چي الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چي هغه باحکمته پوه دئ. يعني الله تعالی په ټولو رازونو خبر دئ او د هغه په هر کار کي حکمتونه نغښتي دي، اميد دئ هغه مي په دې مصيبت کي مرسته وکړي او ټول روغ رمټ راته راولي.

دلته يعقوب عليه السلام د الله تعالی دوه صفات يادوي او وايي: هغه (باحکمته) (پوه) دئ، په دې سره د يعقوب عليه السلام د زړه دوې خبري افاده شوې: ۱- الله تعالی ښه پوهېږي چي دا پېښه ولې او څنگه رامنځ ته شوې؟! ۲- د الله تعالی هيڅ کار بې حکمته نه وي، امېد دئ په دې کي هم موږ ته کوم خير او مصلحت مضمر وي. او دا هغه څه دي چي هر مسلمان ئې بايد له مصيبتونو سره د مخامخ کېدو په مهال ووايي.

قرآن د بايبل د وينا خلاف د يعقوب عليه السلام حالت داسي انځوروي:

ÈÌ“ß ¸$šÆ Ïƒ ÏΘqs)ø9$# ß ÏmZ ÷ŠÌ‹ÏF ‹ÏÌr # ߉qã 4 ?ã 4"™'»f A$%r Ñî’ã 4q?r

$Ê •m šc qã ? Á®n # ߉qãã2 õ ? (àGø? «! $? (q#$% ÇÑÍÈ ÒŠÏà. qßù

«! $’ ‹Î þÎ“ãr Óô (qãô & $JR Î A$% ÇÑÎÈ šú üÅÎ»g$$šÆ Ïƒ bqã ? ¤&

`Ïƒ (qÝ¡¡ sFù (qç7ydŒ$# ûÓÍ_7»f ÇÑÏÈ šc qß=è? Ÿw $B «! $šÆ Ïƒ Ns=ã&r

žwÎ «! $Çy÷§ `Ïƒ ß§ «÷ƒ(f Ÿw ¼çR Î «! $Çy÷§ `Ïƒ (qÝ«ƒ(? Ÿwr ÏŠ‹Å&r # ߉qã

ÇÑÐÈ brã ÿ»3ø9$#ãöq)ø9$#

او له دوی ئې مخ واړاوو او وئې ويل: وای افسوس د يوسف په حال! له غمه ئې د سترگو تور سپين شو (سترگي ئې بې نوره شوې) او هغه د غمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زغمونکی وو (خپل غمونه ئې زغمل)، (زامنو) ورته ویل: په خدای قسم، تل یوسف دومره یادوې چې غم ځپلی (او له ډېرو اندېښنو به ویلې) شې او یا به هلاك شې. وئې ویل: زه خو خپل غم او خفگان خدای ته ژاړم او له الهي علومو نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ (زه له الله تعالی شکایت نه کوم بلکې الله تعالی ته شکایت کوم)، زما زامنو! لاړشئ! یوسف او د هغه ورور ولټوئ او د خدای له رحمته مه ناامیده کېږئ، دخدای له رحمته له کافرې ډلې پرته بل څوك نه نا امیده کېږي.

یعني نوي داغ زوړ داغ تازه کړ، د کشر زوی نیونه د یعقوب علیه السلام د زړه زخمونه نورهم ژور کړل او د خپل زړه ژور او سوځند درد ئې په دې الفاظو بیان کړ: (یا اسفی علی یوسف)، خو دا د زړه چیغه ئې په گوښه کې، له خپلو زامنو نه لرې او له الله تعالی سره د راز او نیاز پر وخت، د زړه له تله وایسته، په داسې حال کې چې د یوسف له غمه ئې دومره ژړلي وو چې د سترگو لید ئې کم شوی او ړوندېدو ته نږدې شوی وو، هره اندېښنه به ئې په خپل زړه کې زغمله او نه ئې پرېښوده چې غم او خفگان ئې نورو ته څرگند شي. خو دا ئې نه شوی کولی چې د سترگو اوښکې تمې کړي، د خد ای پیغمبران او اولیاء همدغسې دي، له سختو آزموینو سره مخامخ کېږي، د خدای په لاره کې دردونه او رنځونه ویني، خو له صبر او زغم نه کار اخلي، تل صابر او شاکر وي، د خپل غم او غصې په باب یوه خبره هم پر ژبه نه راوړي، شکوه او شکایت نه کوي، څومره چې له ډېر غم او درد سر ه مخامخ کېږي، همدومره ئې خپل رب ته تضرع او زاري زیاتېږي او الله تعالی د خپل صالح او مخلص بنده دغه حالت خوښوي، الله تعالی د خپل بنده قرب خوښوي، آزمېښتونه، کړاوونه او ستونزې انسان خپل رب ته ورنږدې کوي او اړیکې ئې له الله تعالی سره مزید ټینگوي او مزید قوت وربخښي، له دردونو او کړاوونو سره د مخامخ کېدو پر وخت د هغو مؤمنو مبارزینو تگلاره همدا ده چې د انبیاوو علیهم السلام خط تعقیبوي، صبر کوي، خپل غمونه زغمي، جزع و فزع

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوي، چيغې نه وهي، خپل سر او مخ په څپېړو نه وهي، خپلې جامې نه شلوي، خپل غم او خفگان زغمي او له څرگندولو ئې ډډه کوي، په خلوت کې خپل رب ته خپل شکايتونه وړاندې کوي او د خپل درد علاج ترې غواړي، يوازې د اوښکو په بهېدو بسنه او اکتفاء کوي، هغه اوښکې چې بې اختياره بهېږي. الله تعالی ته اوښکې تويول او په خلوت کې د غم او خفگان څرگندونه د ايمان نخښه ده او له الله تعالی نه شکايت او په ريا سره اوښکې تويول د نفاق علامه ده.

حسود او کينه کښ زامن، د پلار له خولې، په وار وار د يوسف عليه السلام د نوم له اورېدو او د ده له غمه د اوښکو په تويولو لازيات عقده من کېږي او ورته وايي: دا د يوسف (عليه السلام) ډېره يادونه پرېږده، دې حالت ته ئې ورسولې، پر ځان رحم وکړه، آيا تر هغه به ئې وير کوې چې له پښو ولوېږې او ومرې؟ ستا دا بې صبري به ستا د هلاکت سبب شي او هغه ځای ته به دې ورسوي چې انسان پر الهي قضا باندې اعتراض کوي او همدا ئې د هلاکت لامل شي! پلار په ځواب کې ورته وايي: زه له الله تعالی شکايت نه کوم؛ بلکې خپل شکايتونه الله تعالی ته وړاندې کوم، د خپلو دردونو د علاج درمل ترې غواړم، هغه ته زاري کوم، پر دين او غوښتنو ئې او پر ايمان او لوازمو ئې تر تاسو ډېر ښه پوهېږم. زامنو! ولاړ شئ، يوسف (عليه السلام) او ورور ئې ولټوئ او د الله تعالی له رحمته مه مأيوسه کېږئ؛ ځکه چې يوازې کافر د الله تعالی له رحمته نا امېده کېږي.

قرآن د بايبل د وينا په خلاف فرمايي چې د يوسف ورونه درې ځلې مصر ته د غلې لپاره تللي او په همدې درېيم ځل يوسف عليه السلام ځان ورمعرفي کړی او جريان داسي معرفي کوي:

þè»ÖÎÎ $Z¥Å r žØ 9$$Z=ë&r $Z¡¡ B ãΡÎè$$$%Ï7 (q8$% Ïøã (qèz Š $$=ù

šú üÏ%Ïd ÁFß9$$ “ Ìøt ©$bÎ $Zøã ø£Á ?r Ÿ@ø39$$$Z9 Å$ ¬'ù þ78_ “B

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کله چې د ده محضر ته ننوتل؛ نو وئې ویل: عالیقدره! موږ او زموږ کورنۍ کړاوونو ځپلې یو، له ناخیزې متاع سره راغلي یو، (زموږ ستونزو ته په پام سره او پرته له دې چې زموږ د متاع مقدار او ارزښت ته نظر وکړې) پوره پیمانه را او (څه) د صدقې په توګه راکړه، بې شکه چې خدای صدقه ورکوونکو ته اجر او بدله ورکوي. وئې ویل: آیا پوهېږئ چې تاسو له یوسف او ورور سره ئې په ناپوهۍ کې څه وکړل؟ هغوی وویل: آیا په رښتیا ته یوسف یې؟ وئې ویل: هو! زه یوسف یم او دا مې ورور دئ، یقیناً چې خدای پر موږ احسان وکړ، څوك چې تقوی غوره کړي او (د مصایبو په وړاندې) صبر وکړي، نو خدای هیڅکله د دغو نېکانو اجر نه ضایع کوي. هغوی وویل: پر خدای قسم چې الله تا ته پر موږ غوره والی درکړی او یقیناً چې موږ خطا کوونکي وو. وئې ویل: نن هیڅ پړه درباندې نه شته، خدای دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه درته وکړي او هغه تر هر رحم کوونکي زيات رحم کوونکی او مهربانه دئ. زما دا کميس يوسئ او زما د پلار پرمخ ئې وغوړوئ، ليدونکی به شي او خپله ټوله کورنۍ ما ته راولئ.

د يوسف عليه السلام ورونه د پلار په وينا بيا د مصر په لوري خوځېږي، خپله پاتې ناځيزه شتمنۍ هم له ځانه سره اخلي تر څو نوره غله پرې واخلي، لوږې او فقر ځپلي، په ډېره پريشانه وضعه مصر ته ننوتل او د يوسف عليه السلام په حضور کي حاضر شول او هغه ته ئې وويل: عالي قدره! پر موږ ډېره بده ورځ راغلې، څه مو چي کور کي درلودل ټول خلاص شوي، له لږې شتمنۍ سره درته راغلي يو، هيله من يو چي زموږ ناځيزې پانګې ته له پامه پرته هماغه پخوانی مقدار غله راکړې، له تا نه د صدقې طمع لرو، يوسف عليه السلام د خپلو ورونو خوار و زار حالت، د صدقې او خيرات غوښتلو په وړاندي خپل سيك له لاسه ورکړ، د هغوی له دردو ډکو خبرو بې تابه کړ اوښکې ئې له سترګو وخوټېدې او له دې پرته ئې بله چاره نه مونده چي ځان ورمعرفي کړي او ورته وواييي: آيا پوهېږئ چي د ناپوهۍ پر مهال مو له يوسف عليه السلام او د هغه له ورور سره څه وکړل؟ ورونو ئې دا تصور نه شو کولی چي دا اوس يوسف عليه السلام ته مخامخ ولاړ دي، په حيرت سره ئې وپوښتل: آيا په رښتيا ته يوسف يې؟!! هغه په ځواب کي وويل: هو! زه يوسف يم او دا مي ورور دئ! خدای پر موږ احسان وکړ او دا د الله تعالی نه بدلېدونکی او ثابت سنت دئ چي څوك د تقوی لار غوره کړي او د ستونزو په وړاندي صابر وي، نو اجر ئې د ده په خوا کي خوندي او محفوظ دئ، حتماً به ئې ترلاسه کوي، الله تعالی ئې هڅې هيڅکله نه عبث کوي او اجر ئې نه ضايع کوي.

قرآن د يوسف عليه السلام قصه، له دې ټول تفصيل سره د دغو څو خبرو د اثبات لپاره کوي چي يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وکړې: الله تعالی د متقيانو او صابرانو اجر نه ضايع کوي، چا چي له دوی سره جفا کړې ټيټ سر به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندې ودرېږي، په خپلې خطا او د دوی په حقانیت به اعتراف کوي. دا دئ گورئ چې د تقدیر ځواکمنو لاسونو د یوسف علیه السلام ورونه هغه ځای ته نابېره، بې خبره او د خپلو عزایمو او ارادو خلاف رسولي او د هغه حقیقت په اعتراف ئې اړ کړي چې له هغه نه د تېښتې لپاره ئې کومې جفا گانې نه وې چې له یوسف علیه السلام سره ئې ونه کړې، کومې هڅې نه وې چې وئې نه کړې او کوم تدبیرونه نه وو چې وئې نه سنجول... خو دا دئ نن د تقدیر مضبوطو او ځواکمنو لاسونو د هغه چا په وړاندې ودرولي چې دوی ئې پر ښېگړو له اعتراف نه تېښته کوله او دې ته حاضر نه وو چې ومني الله تعالی یوسف علیه السلام ته پر دوی غوره والی ورکړی، له چا سره چې دوی ناروا رقابت او سیالي کوله، هغه ئې د وژلو وړ گاڼه، نن د هماغه چا د صدقې طمع لري، د ده احسان ته ئې سترگې نیولې دي، هغه په پرله پسې ډول خپل محسن گڼي او غوره شخصیت ئې بولي او هر ځل د خپلو خبرو په پیل کې هغه ته عزیز او عالي قدر وايي. دا هماغه یوسف دئ چې دوی ورسره کینه او حسد کاوو، هماغه شخص چې دوی کوهي کې واچاوو او کلونه ، کلونه ئې د هغه کینه په زړه کې وپالله او فقط څو ورځې مخکې او له شلو کلونو وروسته ئې هغه ته (غل) وویل!! عجیبه له عبرتونو ډکه صحنه ده!! د تقدیر لاسونه څومره ځواکمن دي؟ څنگه مغرور، متعصب او کینه ور غاړه غړوونکي په گونډو کوي؟ څنگه ئې د حقیقت اعتراف ته اړ کوي؟!!

خو راشئ وگورئ چې د قرآن د دې قصې اتل، یوسف علیه السلام د بریا او فتحې په وخت د خپل مغلوب سیال او رقیب سره څنگه چلند کوي او په دې سره موږ ته څه لارښوونه کوي او کوم درسونه راکوي؟!!

د یوسف علیه السلام کریمانه او له عظمته ډك ځواب د ده د شخصیت جلال او عظمت په ډېره ښه توگه ننداړې ته ږدي او دا ښیي چې د خپلو ورونو ټولې جفا گانې ئې هېرې کړې دي او په لطف، مهربانۍ او زړه سوي سره چلند کوي، فرمايي: ډاډه اوسئ چې نه مو ملامتوم او نه کوم اعتراض درباندې لرم، ما بخښلي یاست، الله تعالی دې هم تاسو ته بخښنه وکړي، په دې باور ولرئ چې الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالی ډېر او تر هر چا زیات مهربانه دئ. دا چې قرآن ولې دا قصه په دومره تفصیل سره رااخیستې او په دې کې خپل مخاطب ته څه پیغامونه لري، په دې هغه وخت ښه پوهېدی شو چې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم هغه وینا خپلې مخې ته کېږدو چې د مکې له فتحې وروسته ئې خپلو زړو دښمنانو ته وکړه، کله چې له لس زره فاتح فوځ سره په داسې حال کې مکې ته ننوت چې هیچا ئې د مقابلې توان په خپلو متو کې نه لیدو، دښمنان ئې یا وتښتېدل او یا ئې د ځان د ژغورلو لپاره هغو پناه ځایونو ته پناه یووړه چې پیغمبر علیه السلام ټاکلي وو. الهي وعدې ترسره شوې، د یوسف د سورې په ترڅ کې چې کومې وړاندوینې شوې وې او پیغمبر علیه السلام ته دا ډاډ او اطمئنان ورکړی شوی وو چې ستا مخالفین به هم د یوسف علیه السلام د ورونو په څېر ستا په وړاندې ټیټ سر ودرېږي، همداسې وشول، رسول الله صلي الله علیه وسلم د فتحې په دوهمه ورځ، په داسې حال کې چې د قریشو ټول مغرور سرداران د ده په وړاندې د مغلوبو اسیرانو په څېر، په یوه لیکه، له شرم او خجالت نه ځوړند سرونه ولاړ وو، ده د یوه مهربان او درونډ ورور په توګه ورته وویل: له ما نه د کومې معاملې توقع کوئ؟ هغوی په ځواب کې وویل: له خپل کریم ورور نه، چې زمونږ د کریم ورور زوی دئ، د عفوې او بخښنې انتظار لرو! له ځنډه پرته ئې وفرمایل: هغه څه در ته وایم چې زما ورور یوسف علیه السلام خپلو ورونو ته ویلي وو:

لاتثریب علیکم الیوم، اذهبوا وانتم الطلقاء

نن هیڅ ملامتیا درباندې نشته، درومئ تاسو آزاد یاست!

د قصو په اړه د بایبل او قرآن تر منځ نه یوازې له دې پلوه ژور توپیرونه شته چې د قرآن وینا، د بیان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقیق، خوندور او اغېزناك دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښایسته ځای کې کارول شوی او هر یو خاص مطلب افاده کوي، خو د بایبل داسې چې یوه برخه ئې د بلې برخې متناقض، الفاظ او د جملو ترکیب ئې له رکاکتونو ډك، نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سلیقې خاوند ترې خوند اخیستی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپیر وګورئ چې د قرآن قصې ځانګړې موخې او اهداف تعقیبوي، هره قصه د یوه ستر مطلب د ښه توضیح لپاره وړاندې کوي، په هرې قصې کې لارښووني او درسونه لري، خو د بایبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د یوسف علیه السلام قصه ئې یوه ښه بېلګه ده، دا قصه په قرآن کې په دومره ښایسته او خوندورې بڼې کې راغلې چې د قرآن هر مینه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کې خو وضعیت داسې دئ چې اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه کې د دې سورې له قرائته ډډه کوي چې که احیاناً په کې غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آسانې سورې کې د الله د لارې مجاهدینو ته هومره ژورې او پراخې توصیې او لارښووني شوې چې هر مجاهد ته ئې یادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن یو ستر اعجاز دئ چې د نزول له نېټې تر ننه په ملیونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولې نړۍ او ټول بشري تاریخ کې هیڅ داسې مذهبي او غیر مذهبي، د شعر یا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چې د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بایبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاریخ کې د بایبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چې د زړه دړه ئې ورته پرانیستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکیب ئې خوندور وي، باور وکړئ چې ما په ټول بایبل کې یوازې د داوود مزامیر داسې وموندل چې څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کې معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړې، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بایبل کې څوك دا خوند او ښکلا نه شي موندلی.

یوسف علیه السلام د خپلو وروڼو له خبرو پوه شوی وو چې عزتمن پلار ئې د ده په فراق کې ړوند شوی، خو دی په داسې موقعیت کې نه وو چې مصر پرېږدي او د خپل ګران پلار لیدو ته ورشي، د قرآن له وینا معلومېږي چې په دې وخت کې دی د مصر د واکمنۍ پر تخت ناست وو، خو د بایبل وینا دلته هم د نورو مواردو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څېر له تناقضاتو ډکه ده، يوې خوا ته د يوسف عليه السلام د ورونو له قوله داسې حکايت کوي: پلار ته ئې وويل: يوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ، خو له بلې خوا وروسته ليکي چې يوسف د فرعون حضور ته ورغی او ورته ئې وويل: زما پلار او ورونه له خپلو رمو، گلو او هر څه سره چې درلودل ئې له کنعانه دلته راغلي او په جوشن کي ځای په ځای شوي، خپل هغه پنځه ورونه ئې هم ورمعرفي کړل چې له ځان سره ئې راوستي وو!! د بايبل په وينا کي نه يوازي له دې پلوه تناقض شته چې ورونو ته ئې هغه خبره منسوبوي او بيا دا خبره کوي؛ بلکي له دې پلوه هم چې وايي: پلار او ورونه له رمو، گلو او هر څه سره راغلي، په داسي حال کي چې له دې د مخه ئې په وار وار ليکلي چې له ډېرې لوږې او فقره ئې د مرگ وېره وه!! څوک چې گلې او رمې لري ولې به د غلو دانو لپاره خپلې گاڼې خرڅوي، قحطي خو تر انسانانو مخکي څاروي ځپي، مالداران هغه وخت له ستونزو، لوږې او فقر سره مخامخ کېږي چې خپل څاروي له لاسه ورکړي. د مصر د پاچا لپاره د فرعون نوم راوړل په خپله يوه غلطي ده ځکه د غرب د دائرة المعارف له مخي هم په دې وخت کي د مصر پاچايان د فرعون په نامه نه يادېدل.

يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وويل: زما دا کميس له ځان سره يوسئ او د پلار پر مخ ئې وغوړوئ، چې سترگې ئې روښانه شي، بيا ټوله کورنۍ زما خوا ته راولئ. د ده احساس دا وو چې پلار ئې په دې وجه د خپلو سترگو نور له لاسه ورکړی چې د گران زوی د مرگ خبر ئې په داسي حال کي اورېدلی چې په وينو سور خيرې کميس ئې مخي ته پروت وو، دا د ده مهربان بوډا پلار ته درنه ناڅاپي صدمه وه، د ده پر زړه او دماغ دا سخت گوزار د دې باعث شوی چې له امله ئې د سترگو نور له لاسه ورکړي، يوسف عليه السلام په خپل پيغمبرانه فراست سره وانگېرله چې د زوی د ژوند زېری او هغه کميس چې د زوی بوی ترې احساسېږي، دا به هغه لويه صدمه جبران کړي چې له امله ئې د پلار سترگې بې نوره شوې. نو ځکه ئې په اطمئنان سره وويل: يأت بصيراً: سترگې به ئې روغې او روښانه شي.

دلته قرآن د يعقوب عليه السلام په اړه يوې داسي خبري ته اشاره کوي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاصه توجه غواړي، قرآن کريم يعقوب عليه السلام د يوه دراك او حساس شخصيت په توګه معرفي کوي، داسي چي له مصره کاروان د ده د ورك شوي زوی له کميس سره راخوځېږي، لا له مصره ډېر نه دئ لرې شوی چي دی په کنعان کي د خپل زوی د کميس بوی احساسوي، خو بايبل بيا د ده په هکله داسي وايي: زامنو ئې ورته وويل: يوسف ژوندی او د ټول مصر حاکم دئ!! خو ده تر هغه په دې خبري باور نه کاوو چي ګاډی ئې وليدې!! قرآن داسي فرمايي:

b& wö9 #ß qã x ƒÍ ‰Å¡ ’Î û bÎ) q;& š^ $% ç¬÷È$ Ÿ M=Á ù $J9r

ä!` b& $J=ù ÇÌÈ Ëƒ‰) $š• Î=Ê ’Å 7 Î) «! $? (q9% ÇÌÈ bÎr‰Zyè

ß=ɾ& þÎ) bà6 ©@% þ9& A$% #ŽÅ / £ö$ ¼ïŠû r 4ã q9) $ ç¬±6$

$Zä $Î) $Z/qŠè $Z9 ö ÿó%Gõ™ $$R$/'»ƒ (q9% ÇÌÈ šc qß=è ? Ÿw $B «! $`ß

Ðšm9$ $â qãó$qè ¼çRÎ) þÍ bÎ9 ã ÿó%Gõ™& š’ ô™ A$% ÇÊÈ ûüÏ«ÜÄz

ÇÒÈ

کله چي کاروان له (مصره) لرې شو؛ نو پلار ئې وويل: که مي بې عقله ونه ګڼئ زه خو (نن) د يوسف (خوږ) بوی احساسوم! ورته ئې وويل: په خدای قسم چي ته په خپلي پخوانۍ اشتباه کي يې (زاړه خيالونه دې غلطوي)!! نو کله چي زېری ورکوونکی قاصد راورسېد او (د يوسف) کميس ئې د ده پر مخ وغوړاوو ناڅاپه ئې سترګې رڼې شوې، وئې ويل: نه مي وو درته ويلي چي د الله تعالی له لوري د راکړل شوي علم په وجه په هغه څه پوهېږم چي تاسو پرې نه پوهېږئ. دوی وويل: پلاره! زموږ (د ګناهونو لپاره له الله تعالی نه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه وغواړه، يقيناً چې موږ خطا کاران وو. وئې ويل: ژر به له خپل رب نه بخښنه درته وغواړم، بې شکه چې هغه مهربان بخښونکی دئ.

کله چې کاروان له مصر نه د کنعان په لور وخوځېد او له ښار نه لږ څه لرې شو، د يوسف عليه السلام پلار وويل: نن مي د يوسف عليه السلام بوي ترسپږمو کېږي، هيله من يم چې د ډېر سپين ږيرتوب له امله مي په کم عقلتوب متهم نه کړئ، د کورنۍ غړو ته په دې خبري پوهېدل او باور کول ګران کار وو، په ډېر تأکيد سره ئې ورته وويل: اشتباه کوې، تېر وختونه درياديږي، ستا د خيال په فضا کي د تيرو وختونو يادونه، د کوم غولوونکي بوی احساس درکوي، ته ئې د يوسف عليه السلام خوږ بوی ګڼې!! لازيات وخت نه وو تېر شوی چې ناڅاپه زېرى وركوونكى را ورسېد او د يوسف عليه السلام كميس ئې د پلار پر مخ وغوړاوو او په همدې سره د زوی له بېلتونه راټوكېدلی د ځګر داغ جوړ او ړندې سترګې روښانه شوې، نو د كورنۍ غړو ته ئې مخ كړ او وئې ويل: ما درته نه وو ويلي چي زه له الهي علم نه په هغه څه پوهېږم چي تاسې پرې نه پوهېږئ، ما دا احساسوله چي يوسف عليه السلام ژوندی دئ او آخر به ئې وګورم، درته ويل مي چي ولاړ شئ او دواړه ولټوئ او له الهي رحمته مه نااميده كېږئ، درته ومې ويل چي د يوسف عليه السلام عطر مي تر سپږمو كېږي، تاسې نه منله، دا دئ ټولي خبري رښتيا وختې او حقيقت ئې درته څرګند او ښكاره شو!!

دا جريان د هغه فراست او پوهې حقيقت په واضحه توګه څرګندوي چي الله تعالی ئې خپلو پيغمبرانو او اولياوو ته وركوي او ښيي چي هغوی پر غيب علم نه لري، خو د غيب له عالمه داسې ورمې احساسوي چي سرچينه او لوری ئې ورته څرګند نه وي، كله دا ورمې په وينښه احساسوي او كله په خپلو خوبونو كي د غيب له عالمه پيغامونه ترلاسه كوي، خو دا (علم) نه بلكي (احساس) وي، دا احساس د ظاهري پنځګونو حواسو كار نه دئ، مرجع او سرچينه ئې څرګنده نه وي، بنده پرې هيڅ تسلط نه لري، د پټو حقايقو ورمې ئې په خپلو څپو سره احساس راوپاروي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پوهېږي دا احساس څنګه ورسره راپیدا شوی؟!! د دې احساس واګې د انسان په اختیار کې نه وي، نور هم په دې نه شي قانع کولی چې په دې احساس کې ورسره شریك شي، هماغسې لکه چې یعقوب علیه السلام یو وخت نه شو کولی څو متره آخوا په کوهي کې د یوسف علیه السلام له لوېدو خبر شي؛ خو بل وخت په ډېر لرې واټن کې، له مصر نه د کنعان په لور د کاروان له خوځېدو سره سم د خپل زوی د کمیس بوی احساسوي، خو نه په دې باندې پوهېږي چې دا بوی له کومه راځي او نه په دې چې ولې نن دا احساس ورسره راپیدا شوی، منبع ئې کومه او لوری ئې کوم دئ او نه نورو ته په پوره ډاډ او اطمئنان سره کومه خبره کولی شي، کله چې غواړي د خپلې کورنۍ له غړو سره خپل نننی احساس شریك کړي، زړه نا زړه ورته وايي: که مې په کم عقلۍ متهم نه کړئ زه نن د یوسف بوی احساسوم!! ګورئ چې د کورنۍ غړي ورسره توافق نه کوي او په ښکاره ډول او په پوره تأکید سره ورته وايي: اشتباه کوې، تیر وختونه درياد پړي!!

ښايي ستاسو د هر یوه په ژوند کې کله داسې واقع شوي وي چې زړه مو ناڅاپه د یوې پېښې د رامنځ ته کېدو خبر درکوي او تاسو له کوم خاص دلیل نه پرته د کومې پېښې انتظار کوئ، ناڅاپه وینئ چې ستاسې د زړه احساس رښتیا ثابت شو او ستاسو انتظار پر ځای وخوت، مثلاً دخپلې کورنۍ له غړو سره ناست یئ، یو تن وايي: ګومان کوم چې ورور جان به مې نن یا سبا له سفره راشي، د کورنۍ نور غړي وايي: نه، هغه لا د راتګ نیت نه لري، دی ورته وايي: هو! زه هم همداسې انګېرم، خو نه پوهېږم چې ولې مې زړه راته وايي چې هغه له سفره راځي!! ناڅاپه ويني چې حدس ئې صحیح وخوت، ورور ئې د محاسباتو او انګېرنو خلاف او د احساس سره سم راغی!! ممکن نه دئ چې دا احساس دې محض يو تصادف وي، ښايي د هغو کسانو شمېر لږ نه وي چې دې ته د تصادف په سترګه ګوري، خو د قرآن له دغو وینااوو معلومېږي چې دا تصادف نه دئ، دا چې په څو پر له پسې مواردو کې د یعقوب علیه السلام (احساس) سم او د حقیقت مطابق خېژي، دا ښيي چې په انسان کې د ده له پنځو حواسو نه علاوه د احساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي يوه (ملَکه) شته چي د راتلونکو پېښو نه اطلاع ترلاسه کوي، خو په داسي توګه چي نه د دې پيغامونو له لوري او منبع خبر وي، نه کوم سلطه پرې لري او نه د ده په امر او هغه وخت چي دی ئې غواړي ورته راځي.

دا احساس او اړوند ملکه ئې په تقوی سره وده کوي، په پيغمبرانو، پرهېزګارانو او صالح انسانانو کي کمال ته رسېږي، دوی ته داسي فراست ورپه برخه شي چي نه يوازي د ملمع، ګرانو، پېچلو او مبهمو خبرو په حقيقت پوهېدل ورته آسانوي بلکي د ملمع او غولونکو څېرو تر شا پټ زړونه او د هغوی موخې پېژندی شي، د يعقوب عليه السلام په قصې کي مور. ته د دغه حساس لرې ليد څو بېلګې مخي ته راغلې.

زامن ئې ډېر وروسته پوه شول چي دوی هم د يوسف عليه السلام په اړه اشتباه کوله او هم د خپل پلار په اړه، د پلار په وړاندي پر خپلو غلطيو اعتراف کوي او ترې غواړي چي له الله تعالی نه ورته بخښنه وغواړي.

د قرآن له وينا معلومېږي چي يوسف عليه السلام له ښاره بهر، د خپلي کورنۍ د استقبال لپاره منتظر ولاړ وو چي راورسېدل، مور او پلار ئې په خپلي ګاډۍ کي، خپلي خوا ته کښېنول او د ښار په لوري وخوځېدل، د قرآن وينا داسي ده:

ª! $ä$© bÎ ŽÇ Ë {qèz Š$$A$%r ïn‡q/& ïnøÎ #“ r#ä # ß'qã4?ã {qèz Š $$=ù

ÏM/'»7 A$%r #%ÉÚß' ¼ç9 {r”z r Ä ë$$ ’?ã ïn‡q/& ì ù‘r ÇÈ ûüÏB#ä

ôÏ þÎ `¡ ôm& %r $ym ’în $g=è_ %% @% `Ë ‘»fãâ @ƒÍ Ü? #‹»d

ß»Üøt9$ø“R b& Ÿè/ . Ë Í%7$$ `Ë NÅÎ ä! `r Çõ Å9$$ `Ë ÓÍ_ •z&

ÇÈ ãÅtøDî è$$qè ¼çÎ ä±„ $J) ‹Ü9 ’în bÎ þ† Îq÷z Î û#/r ÓÍ_ø/

(c) ketabton.com: The Digital Library

•Û$ù Ï] ƒŠ‰nŖ$è@ƒrÛ `Ë ÓÍFð=ãr ÅüBß$ `Ë ÓÍF•?#ä %6 É ‘ *

$Vîó#ŝ ÓÍ@q? í•ÅFy$ $‹R‰9$ ’Î ¾Çír MR& ÇÚ öŖ$ ËN°q»J¡¡ 9$

ÇÊÉÈ ûüÅÎ»óÁ9$Î ÓÍ)ÅØr

نو کله چې د یوسف علیه السلام محضر ته ننوتل، مور او پلار ئې په خپلې خوا کې کښېنول او وئې ویل: که خدای کول په ډاډ او امن سره مصر ته داخل شئ. او خپل مور او پلار ئې تخت ته لوړ کړل او ورته په سجده شول او وئې ویل: مهربانه پلاره! دا هماغه زما د پخواني خوب تعبیر دئ چې پالونکي رب رښتونی کړ او له ما سره ئې هغه وخت هم احسان وکړ چې له زندانه ئې وایستم او تاسو ئې له بېدیا دلته راوستلئ، وروسته له هغه چې شیطان زما او زما د ورونو تر منځ شخړه راولاړه کړه، بې شکه چې زما پالونکی رب د هر څه لپاره چې وغواړي لطیف دئ، (په لطافت او دقت سره ورته رسي هیڅ څه ئې مخې ته نه شي خنډ کېدی) یقیناً چې هغه باحکمته پوه دئ. زما پالونکیه! پاچاهي دې راکړه او تأویل الاحادیث دې رازده کړ، د آسمانونو او ځمکي خالقه! ته مې په دنیا او آخرت کې مولا او کار جوړوونکی یې، ما مسلمان وفات کړه او له صالحانو سره مې یو ځای کړه.

په دې آیتونو کې په لږ دقت سره څو اساسي مطالب تر سترګو کېږي:

الف: یوسف علیه السلام د خپلې کورنۍ د استقبال لپاره له ښاره بهر وروتلی.

ب: پلار او مور ئې په خپلې خوا کې په داسې وسیلې کې کښېنولې چې د لارې په اوږدو کې ورسره یو ځای وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج: په ټولې لارې کې هم او په ټول مصر کې هم داسې خاص امنيتي تدابير نيول شوي چې آثار او نښې نښانې ئې له ورايه ښکاري او يوسف عليه السلام هغه ته په اشارې سره خپل مور او پلار ته وايي: د خداى له غوښتنې سره سم په امن او امان سره ښار ته ننوځئ.

د: د دې آيتونو له الفاظو او په خاصه توګه د (العرش) او (الملك) له الفاظو په وضاحت سره معلومېږي چې يوسف عليه السلام اوس د مصر پاچا دئ او د مصر اقتدار په بشپړه توګه د ده په واك کې دئ.

هـ: مخامخ شاهي ماڼۍ ته تللي او هلته يوسف عليه السلام خپل مور او پلار پرشاهي تخت کښېنولي او په خپله له تخت نه لاندې ودرېدلی او د هغوی احترام ئې پر ځای کړی، خو مور، پلار او ورونو ئې دی د دې درناوي وړ او مستحق ګڼلی او هغه ته ئې د تعظيم مراسم په ځای کړي. مفسرين د (خروا له سجداً) په تفسير کې لاندې مختلف نظريات لري:

ځيني په دې باور دي چې د يوسف مور، پلار او ورونو ئې د شکرانې سجده وکړه او الله جل جلاله ته په سجده شول، خو د يوسف لپاره او د هغه نعمت په خاطر چې الله جل جلاله د يوسف په وجه پر دوی پېرزو کړ.

ځيني په دې عقيده دي چې له اسلام نه په مخکي شرايعو کي د تعظيم سجده د غير الله لپاره روا ګڼل کېده، خو اسلام د غير الله لپاره هم د عبادت او هم د تعظيم سجده حرام وګرځوله او فقط د خداى جل شانه لپاره ئې ځانګړې کړه؛ ګواکې د يوسف مور، پلار او ورونو يوسف عليه السلام ته د تعظيم سجده کړې نه د عبادت سجده.

د مفسرينو يوه بله ډله په دې عقيده ده چې سجده؛ پر ځمکې باندې د تندي اېښودلو او د چا په پښو کې د لوېدلو په معنی، په هيڅ آسماني شريعت کې غير الله ته جايز نه وه، په مخکنيو شرايعو کي هم د هغې د جواز هيڅ سند نه شو موندلی، هغوی وايي چې نه ښايي په هر ځای کي سجده پر ځمکي باندې د تندي اېښودلو په معنی تعبير کړو؛ لکه چې په قرآن کي د لمر، سپوږمۍ، ستورو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونو، غرونواو ... سجده په مکرر ډول راغلې؛ خو د نومړو موجوداتو دا سجده په هغې معنی نه شو اخیستی چې گواکې دوی سر پر ځمکې باندې ایښی، ځکه دا موجودات نه شمزۍ لري، نه ملا او نه هم زنگنونه چې د دغو غړو په وسیله رکوع ته لاړ شي او بیا سجده وکړي او نه وچولی لري چې پر ځمکه ئې کېږدي، د هغوی د سجدې معنی الله ته له کامل انقیاده پرته بل مفهوم نه شي درلودی، همدارنگه یوسف علیه السلام ته د مور، پلار او وروڼو سجده د تعظیم او انقیاد اظهار وو نه د عبادت سجده او نه د هغه پښو ته د پرېوتلو سجده، که تېرو بحثونو ته لږ ځیر شو او د یوسف علیه السلام هغه (رؤیا) په پام کې ونیسو چې لمر، سپوږمۍ او یوولس ستوري ئې د ځان په وړاندې د سجدې په حالت کې لیدلي وو او نن د دغې صحنې د مشاهدې پر وخت وایي: گرانه پلاره! دا زما د هغه پخواني خوب تعبیر دئ چې زما پالونکي رب رښتونی کړ، دا ښیي چې د ویښې سجده به د خوب (رؤیا) سجدې ته ورته وه، حتماً به د دواړو ترمنځ څه شباهت وو، نه هغه تندی پر ځمکې ایښودل وو او نه دا.

یوسف علیه السلام د دې حالت په لیدو سره فرمایي: پالونکي خدای مې پر ما احسان وکړ (پر خپلو ښېگړو ئې ونازولم)، زه ئې له زندان نه بهر کړم او دغه مقام ته ئې ورسولم، تاسې ئې له صحرا نه دلته راوستلئ، وروسته له هغه چې شیطان زما او زما د وروڼو تر منځ نزاع را منځته کړه، زما رب جل شانه چې دکوم کار اراده وکړي په لطافت او دقت ئې تر سره کوي، هغه باحکمته پوه دئ. په دې څرگندونو کې هم څو ټکي د غور وړ دي:

الف: د خپل پالونکي خدای په نعمتونو، احسان او عنایت اعتراف کوي او د دې پر ځای چې قدرت ته رسېدل او نعمتونه ترلاسه کول د خپلو هڅو، کمال او لیاقت نتیجه وگڼي، برعکس هغه الهي احسان بولي.

ب: د ده خوا ته د وروڼو په شمول د ټولې کورنۍ راتگ لوی نعمت انگېري، یعني دا چې هغه نه یوازې ټولې جفاگانې هېرې کړې دي، بلکې دا الهي پېرزوینه او احسان گڼي چې نن ئې وروڼه په څنگ کې دي، له همدغه ځای نه کولی شو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوه شو چې يوسف عليه السلام ولې له خپلو ورونو سره هغه چلند کاوو، په ډېر احتياط سره خوځېدو، نه ئې غوښتل چې ژر او له وخت نه مخکې ځان دوی ته معرفي کړي؛ ځکه هغه داسې انګېرله چې ښايي له مقدماتي کارونو نه مخکې ځان معرفي کول به د ورونو د حسادت او کينې د راپارېدو سبب شي او د ده خوا ته له راتلو به ډډه وکړي.

ج_ هغه د خپلو ورونو او ځان ترمنځ د منازعې او شخړې عامل شيطاني لمسونې او تحرکات ګڼي او په دې اړه د بحث په دوران کې اول ځان ته ګوته نيسي او وروسته د ورونو نوم اخلي؛ دا په خپله يوه ظريفه نکته او حساس ټکی افاده کوي او ښيي چې له ورونو سره په معامله کې څومره محتاط دئ او څنګه له هر هغه عادي حرکت اومعمولي اشارې نه چې د دوی د احساساتو په ژوبلېدو منتج شي، ځان ساتي.

د_ وايي: په دې ټولو پېښو کې الهي حکمت مضمر وو، حکيم خدای غوښتل چې په دې توګه ما له بېديا نه مصر ته راولي او د مصر واکمني راوسپاري. يعنې هغه نه يوازې دا چې تېر هېر کړي او د خپلو ورونو جفاګانې ئې په بشپړه توګه له پامه غورځولې اوهيڅکله هم د غچ په فکر کې نه دئ؛ بلکې نوموړې پېښې او لوړې ژورې، داسې عادي او طبيعي پېښې ګڼي چې مخکې له مخکې مقدر شوې او له الهي مقدراتو سره سم د ده مخې ته راغلې، د الله تعالی په لطف او توفيق ترې تېر شوی او دغه اوسنې مقام ته رسېدلی دئ.

عظيم الشأن قرآن د يوسف عليه السلام دا له عبرتونو، پندونو او لارښوونو نه ډکه قصه د ده په جامع دعا پای ته رسوي: د دعا په پيل کې د الله جل جلاله پر دوو نعمتونو چې دی ئې پرې نازولی اعتراف کوي: (زما ربه! پاچاهي دې راکړه او تأويل الاحاديث دې راوښود) او دا همغه (حکم) او (علم) دئ چې الله جل شأنه ئې له انبياوو او د دوی له صادقو پلويانو سره د ورکړې ژمنه او وعده کړې ده، بيا الله جل جلاله په دنيا او آخرت کې خپل مولا او کار جوړوونکی بولي او ورپسې له الله جل شأنه څخه غواړي چې د ژوند تر پايه پورې همدغسې مطيع او منقاد پاتې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مرګ هغه وخت او په هغه حالت کي ورته راشي چي په بشپړه توګه خپل رب ته تسلیم، فرمان وړونکی او منقاد وي او په پای کي ئې د الله د صالحو بنده ګانو په کتار کي د ودرېدو او د هغوی مقام او منزلت ته د رسېدو افتخار په برخه شي.

په دې سره قرآن موږ ته د صالح مشرانو ځانګړتیاوې رانښیي او د دوی او د فاسدو واکمنانو تر منځ ژور توپیرونه راپه ګوته کوي، دا د دوی لومړۍ ځانګړتیا ګڼي چي اقتدار ته رسېدا ئې له خپل رب نه بغاوت ته نه شي هڅولی، اقتدار غرور او مستي نه په کي راولاړوي او د دې سبب نه ګرځي چي د خپل رب له اوامرو سرغړاوی وکړي، ځان له قانون نه اوچت وګڼي، ضوابطو او مقرراتو ته التزام ونه لري او په خپله د قانون او شریعت ځای ونیسي؛ بلکي دوی داسي دي چي د قدرت په لوړو پوړو کي له نورو او تر مخکني وخت نه لازیات شریعت او قانون ته التزام لري او ورته غاړه ږدي. دوهمه ځانګړتیا ئې هغه تل پاتې تمنا وي چي دوی د صالح کسانو په قطار کي وي او صالح کسان د دوی په خوا کې. هر مشر له خپلو ملګرو او د ملګرو د څرنګوالي په اړه د ده له هیلو او تمنیاتو نه پېژندی شئ، د کوم مشر چي ملګري او مشاورین نېك او صالح وي او غواړي چي صالح ملګري او نېك مشاورین ئې په څنګ کي وي، هغه صالح مشر دئ. نېك کسان به په چارو ګماري، له دې نه به ځان ساتي چي ظالم چارواکي پر خلکو مسلط کړي، نه پرېږدي چي هغه خاینې او مکارې څېرې ئې په (بطانه) کي شامل شي او د ده شا و خوا ونیسي، چي دربارونو او واکمنانو ته د تقرب او نژدې کېدو په لارو چارو پوه دي او په غوړه مالۍ، چاپلوسۍ او چالاکۍ سره ځان دربار ته رسوي، لوړو مقاماتو ته د رسېدو په سوړو بلد دي او په دې لار کي له هیڅ ذلت او رذالت نه ډډه نه کوي. د بد مشر خوا کي به بده (بطانه) او ناصالح ملګري او مشاورین وګورئ، هغه چي له ناروا وو لارو مخکي تللي، تر دربار پوري رسېدلي، د مشرانو شا وخوا ئې نیولې، د دربار قرب او نږدې والي شهرت او قدرت ورپه برخه کړی او په همدې سره ئې د ناروا ګټو ترلاسه کولو لارې ځان ته پرانیستې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن چي په كومي موخې دا قصه رااخيستې او د كومو مهمو مطالبو د اثبات او ښه توضيح او د يوه تاريخي مثال په ترڅ كي ئې د بيانولو لپاره زموږ مخي ته اېښې، د قصې په پاى كي ئې داسي بيانوي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

`Å6 »9r 2” ŽlÿŷĂ $ZΪ‰n b‰. $B É»6ØŖ{$ ’írŖ ×ŏÜă ÜĥÁ Á%

5öϳ)ĵ pŹq‘r “%èdr ãŐ« Èà2 Ÿ‹Áÿ?r Ïn‰ƒ ûü/ “Ÿ‰$,ƒŸ‰Á?

ÇÈ bqãBsã

دا د غیب خبري دي چي په وحي سره ئې تا ته درښیو او ته هغه مهال د دوی په څنگ کي نه وې چي د کار (په اړه ئې خپلي رأیې) راغونډې کړې او په داسي حال کي (سره سلا) شول چي پټ تدبیر او توطئه ئې جوړوله. ډېری خلك داسي دي چي که ته هر څومره (د دوی پر هدایت باندي) حریص وې ایمان نه راوړي. او ته (د دعوت په عوض کې) کومه بدله نه تري غواړې، دا خو عالمیانو ته له پنده پرته بل څه نه دئ. او په آسمانونو او ځمکي کي څومره داسي نښې، نښانې شته چي دوی پرې تېرېږي (ویني ئې او احساسوي ئې) خو دوی (له اعتناء او تامل نه پرته) مخ تري اړوي. او ډېری ئې پر الله ایمان نه راوړي؛ مگر دا چي شرك کوونکي وي. آیا له دې ځان خوندي گڼي چي د کوم الهي عذاب سیوری پرې وغوړېږي او یا قیامت په داسي حال کي ناڅاپه پرې راشي چي بې خبره وي. ورته ووایه: همدا مي لاره ده، د الله لور ته په بصیرت سره بلنه ورکوم، زه هم او هغه هم چي زما متابعت کوي او زه له مشرکانو څخه نه یم. او له تا نه مخکي مو چي له کلیوالو نه څوك لېږلي او وحي مو ورته کړې له سړو پرته بل څوك (فرشتې) نه ول؛ آیا د ځمکي پر مخ نه دي گرځېدلي او نه ئې دي لیدلي چي تر دوی د مخکنیو پایله څنگه وه؟ او د استوگني اخروي ځای خو د هغو لپاره ډېر غوره دئ چي تقوی ئې کوله، آیا تعقل نه کوئ؟ تر هغه چي پیغمبران نا امېده شوي او انگېرله ئې ده چي درواغجن انتظار تېر ایستي دي، ناڅاپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ نصرت او مرسته وررسېدلې او هغه څوك ژغورل شوي چې موږ غوښتل او زموږ عذاب له مجرمينو نه شي ايساريدی. يقيناً چې د دوی په قصو کې د عقل خاوندانو ته ځانگړی پند او عبرت (پروت)دی، دا هسې له ځانه جوړه شوې وينا نه ده، بلکې تر ځان د مخکنيو تصديق او تأييد دئ او د هر څه تفصيل او د ايمان راوړونکو لپاره لارښود او رحمت.

د يوسف عليه السلام د قصې له راوړلو نه د قرآن موخه دا وه چې د پورتنيو مهمو مطالبو تاريخي بېلگې زموږ مخې ته کېږدي، د دغو مطالبو شرح او تفصيل دا دئ: د دغو آيتونو د نازلېدو پر مهال او هغه وخت چې رسول الله صلي الله عليه وسلم د يوسف عليه السلام د قصې مختلفې او حساسې برخې او لوړې ژورې خلکو ته بيانولې؛ نو د دې قصې د اتلانو له پيدايښت او وفاته نږدې ۲۵۰۰ کلونه تېر شوي وو، دا قصه له ټولو دغو تفصيلاتو سره او هغسې چې پيغمبر عليه السلام خلکو ته بيانوله نه په کوم کتاب کې موندل کېده او نه په خلکو کې له يوه نه بل ته ويل کېده، پيغمبر عليه السلام په ليك لوست بلد نه وو چې له کوم کتابه ئې اقتباس کړې وی، مخکنيو مسخه شوو مذهبي کتابونو په ډېرې غلطې بڼې کې وړاندې کړې وه، پوښتنه دا ده چې پيغمبر عليه السلام څرنگه دا له عبرتونو ډکه تاريخي قصه په دومره دقت او تفصيل سره او په داسې اغېزناکې بڼې کې وړاندې کړه؟ څنگه وتوانېدو چې د دې قصې په ترڅ کې له يوې خوا د مکې د هغه مهال وضعيت انځور کړي، له بلې خوا هغه څه په اغېزناکه توگه بيان کړي چې د ده او مخالفينو تر منځ تېرېدل او له بلې خوا د دعوت مخالفين د دې عبرتناکې قصې په هينداريې کې خپله څېره او راتلونکې وگوري او خپلې پايلې او محتوم برخليك درك کړي، متوجه شي او عبرت واخلي؟ او څنگه د دې قصې ټولې برخې يوه په بلې پسې رښتيانې شوې؟ د قريشو مشرانو هم د يوسف عليه السلام د ورونو په څېر له رسول الله صلي الله عليه وسلم سره د رخې او کينې لاره ونيوله، د هغه پر ضد ئې د عناد او دښمنۍ لپاره ملاوې وتړلې، په خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځونو کي ئې وويل: يا هغه ووژنئ يا ئې زندان ته کښې کړئ او يا ئې له مکې نه تبعيد کړئ، هغه او ياران ئې له مکې مکرمې نه هجرت ته اړ کړل؛ خو لا زيات کلونه نه وو تېر شوي چي ټول د يوسف عليه السلام د ورونو په شان، د رسول الله صلي الله عليه وسلم مخي ته ټيټ سر او شرمېدلي ودرېدل او عذر ئې ترې وغوښت او ده هم دوی ته د يوسف عليه السلام وينا تکرار کړه: (لاتثريب عليکم اليوم)؟!!

پيغمبر عليه السلام په دې ټولو خبرو باندي څنګه او له کوم ځای نه پوه شو؟ قرآن فرمايي: دا غيبي اخبار دي چي الله تعالی ئې د وحي په وسيله درښيي، دا قصه ښيي چي ته په رښتيا د الله رسول يې او الهي وحي ستا لارښوونه کوي، ځکه چي له وحي نه پرته څوك په غيبو باندي نه شي پوهېدی.

تا د دې قصې په ترڅ کي ستر ستر انکار نه منونکي حقايق د خلکو مخي ته ايښي، خو ډېری خلك داسي وي چي يوازي د حقايقو په ليدو او اورېدو سره ايمان نه راوړي، برهان او استدلال ئې نه شي قانع کولی، د زړه سواندو بلونکو او داعيانو هغه سخت حرص او تلوسه چي د دوی د هدايت په اړه ئې لري، دا هم د دوی د هدايت لپاره کفايت نه کوي او داسي نتيجه نه ورکوي چي د حقايقو په محض ليدلو سره ايمان راوړي او خپل زاړه او غلط افکار او عقايد شا ته وغورځوي، ډېری خلك له حاکمې وضعې سره جوړ جاړی کوي، د خپلي ټولني له روان بهير سره خوځي، دې ته ترجيح ورکوي چي له نورو سره اوږه په اوږه پر مخ ولاړ شي که څه هم هغوی په غلطو لارو روان وي، د خپلي زمانې له غوښتنو سره ځان عادي کړي، دا نه خوښوي چي په دوی، د دوی د ټولني په حالت او په حاکمې وضعې کي بدلون راشي، دعوتګران بايد د دې وضعې په ليدو نااميده نه شي، هغه لږ شمېر خلك چي له حاکمې وضعې سره د ټکر جرأت، همت او شهامت لري او غواړي له روانې بدې وضعې سره مقابله وکړي، د خپلي ټولني د ځواکمنو جاذبو له اغېز نه د وتلو ځواك په ځان کي ويني او د حاکم نظام په جوړښت کي او د حاکم او محکوم په وضعې کي د بدلون راوستلو ضرورت احساسوي، همدغه خلك د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامي نهضتونو د مشرانو او د مصلحو دعوتگرانو لپاره کافي دي، همدوی دي چي په وضعې کي بدلون راولي، د ټولني د خوځښت مسیر بدلوي او بیا هغه مخالف اکثریت هم په دوی پسې روانېږي او د دوی لار تعقیبوي.

ستا د حقانیت د اثبات لپاره دا هم کافي ده چي ته د دعوت په عوض کي له خلکو نه د بدلې او عوض غوښتنه نه لرې او دا د پیغمبرانو علیهم السلام او د صالحو او ربنتونو بلونکو یوه ستره نښنه ده، په همدې سره یو صالح او حقیقي دعوتگر له یوه ټګمار بلونکي نه بېلولی شو، قرآن کریم له ټولو پیغمبرانو نه دا قول رانقلوي چي خپلو قومونو ته ئې ویلي: له تاسو نه څه طمع نه لرو، اجر او بدله درنه نه غواړو، موږ د عالمیانو له پالونکي رب نه د اجر طمع لرو، د پیغمبرانو علیهم السلام د مواصفاتو او ځانګړتیاوو د بیانولو په ترځ کي په دې صفت ترکیز او په مکرره توگه د هغه یادونه ښیي چي دا صفت او ځانګړتیا خاص اهمیت لري؛ او موږ دې ته متوجه کوي چي د مشر او لاربنود په انتخاب کي باید دې ته په جدي توگه پاملرنه وکړو او یوازي هغه څوك د مشر او د ټولني د لاربنود په توگه غوره کړو چي نه له خلکو نه مادي طمع لري او نه معنوي، نه دا هیله ترې لري چي وئې ستایي او مداحي ئې وکړي او نه د ځان او د خپلو خپلوانو لپاره د مادي امتیازاتو په فکر کي وي، هغه څوك چي د خلکو لاربنوونه خپل دیني مسئولیت او شرعي تکلیف گڼي، اجر ئې له الله تعالی نه غواړي، د حق په لار کي تر نورو زیاته قرباني ورکوي، نه دا چي نور خلك قربانۍ ته دعوتوي خو په خپله د نورو د خولو او وینو په بیه له جوړ شوي رنگین دسترخانه تغذیه کېږي، نه هغه چي غواړي خلك د دوی د چړچو او عیاشیو په پښو کي ذبح شي، د دې لپاره قرباني ورکړي چي دوی جاه او جلال ته ورسېږي، نه هغه چي غواړي په جامو او خوړو کي تر نورو امتیازات ولري او د اوسېدو ځای ئې تر نورو غوره او مرفه وي.

په آسمانونو او ځمکي کي ډېري داسي خورې نښې نښانې تر سترگو کېږي چي د زمانې په اوږدو کي په وار وار ځان ښیي، راښکاره کېږي او اوړي را اوړي چي انسان د الله تعالی په لوري بلي، حق ته بلنه ورکوي، د کفر له بدو پایلو نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېرول کوي او عبرتناکې پایلې ئې انسان ته انځوروي؛ خو ډېری خلك د دغو نښو نښانو تر څنګ په بې پروایۍ او بې باکۍ سره تېرېږي، نه فکر په کې کوي او نه عبرت ترې اخلي.

که څېرې انسان د خپل چاپېریال ښکارندو مظاهرو ته لږ ځیر شي او د خپلو کړنو په تاریخي بېلګو لږ غور او فکر وکړي، په زرګونو بلونکي او داعیان به په کې مومي چې دی د الله تعالی لوري او لارې ته دعوتوي او د سمې لارې په تشخیص او ټاکنې کې ئې مرستي ته ورځي. خو ډېر لږ کسان دا کفایت او اهلیت ترلاسه کوي، د دغو محدودو وګړو له جملې نه چې ایمان راوړي، ډېری ئې مشرك شي او خپل ایمان د شرك په ګندګیو لړي، ځیني ئې داسي وي چې د الله تعالی په څنګ کې له غیر الله نه هم طمعه لري، مرسته ترې غواړي او د هغوی کورګي ته پناه وړي، ځیني ئې له غیر الله نه داسي وېرېږي لکه له الله تعالی نه، ځیني ئې له غیر الله سره داسي مینه کوي چې داسي مینه او محبت یوازي له الله تعالی سره ښایي، یوه ډله ئې د غیر الله په وړاندې داسي منقاد او فرمان وړونکي وي چې داسي انقیاد له الله تعالی پرته بل چا ته جواز نه لري... د مشرکو وګړو په پرتله د هغو سوچه او مخلصو مسلمانانو شمېر چې ایمان ئې په شرك نه دئ لړل شوی، دومره دئ لکه د دنګو غرونو په ډېرو بې ارزښتو ډبرو کې د قیمتي کاڼو شمېر!!

دغه کافر او مشرك عناصر چې د پیغمبرانو علیهم السلام له دعوت سره مخالفت ته ملا ترې او له حق دین سره جنګېږي، څه شي له الهي عذابه ډاډه کړي؟ ولې د قیامت له ناڅاپي راتګ نه د امنیت احساس کوي؟ آیا دې خبري بې باکه کړي او د ګناه کولو جسارت ئې ورکړی چې له الهي عذابه وېره نه لري او ځان خوندي ګڼي او د قیامت په ناڅاپي راتلو باور نه لري؟! دا څومره بې بنیاده ډاډ دئ او دا څومره جاهلانه بې باکي!!

دوی ته ووایه: موږ له تاسو نه خپله لار بېله کړې، زه او زما پلویان په بصیرت او پوهې سره د الله لوري ته بلنه ورکوو. الله تعالی له هر عیب او نقص نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاك گڼو او له شرك نه ځان ساتو، موږ په كايناتو كې د ژور غور او د تاريخ د دقيقې څېړنې او مطالعې په نتيجه كې خپله لار ټاكلې ده، د الله تعالى د قدرت له نښو نښانو نه د ړندو په څېر سطحي نه تېرېږو، د دغو نښو نښانو پيغامونه په غور او تعمق سره اورو او د هغوى په رڼا كې خپله لار ټاكو.

دا دعوت او بلنه نوې نه ده، له دې نه مخكې هم ډېر ستر ستر شخصيتونه تېر شوي چې په وحې سره به ئې لارښوونه كېده، آيا ستا مخالفين او هغه ځواكونه چې ستا دعوت درواغ گڼي او ستا پر ضد د جنگ جبهه پرانېزي، له تاريخي حوادثو او د خپلو پخوانيو كافرو او مشركو ملگرو له بدو پايلو عبرت نه اخلي؟!! آيا په دې نه پوهېږي چې وروستی برى به خامخا د حقپالو په برخه كېږي، په دنيا كې هم او په آخرت كې هم او اخروي اجر خو به ئې د دنيا په پرتله ډېر ډېر غوره وي؟!!

دا يوازې ته نه يې چې له ستونزو، كړاوونو او مخالفتونو سره مخامخ يې، په ډېرو پيغمبرانو باندې داسې سخت او له زغملو اوچت كړاوونه راغلي او د مخالفينو له داسې شديد مخالفت سره مخامخ شوي چې د اولواالعزمه پيغمبرانو عليهم السلام د يأس او نااميدۍ اسباب ئې برابر كړي، هغوى له داسې وضعې سره مخامخ شوي چې گمان ئې كړى د دعوت د بريا په اړه د دوى باور له گمان او غولوونكو هيلو پرته بل څه نه وو، ځان ئې په كلكې محاصرې كې موندلى، ټولې لارې ئې پر خپلې مخې بندې ليدلې او د برې امكان او احتمال ورته په نشت برابر او محال معلوم شوى. په همدغسې يوې ستونزمنې او له كړاوونو نه ډكې مرحلې كې الهي مرسته وررسېدلې، يأس او نااميدي ئې ختمه شوې او مخكنۍ هيلې ئې رښتونې ختلې، د نجات بېړۍ ئې له طوفانونو تېره شوې او د نجات او بريا ساحل ته رسېدلې او په همدغې مرحلې كې د دوى پر دښمنانو او مخالفينو باندې الهي عذاب نازل شوى او په كلكه مؤاخذه شوي. تر څو چې پيغمبران نه دي مأيوس شوي، د دعوت كار ئې پر مخ بوولى؛ او د خپل قوم له هدايته ئې طمع نه ده شكېدلې، الله تعالى د دوى پر مخالفينو د عذاب لېږل ځنډولى، خو كله چې قوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته د رد ځواب ورکړی، دوی ئې رټلي، شړلي او د دوی په خلاف ئې د جنګ جبهه پرانیستې، الهي عذاب پرې نازل شوی، مهلت ئې پای ته رسېدلی او ټغر ئې ټول شوی.

قرآن چې کومې تاریخي قصې زموږ مخې ته ایښې دي، د تاریخ په لوړو ژورو کې د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومې پېښې ئې بیان کړې دي، په دې کې د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه ګڼئ چې قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاریخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتګرانو او د دوی د رښتوني الهي دعوت تصدیق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصیل سره بیان کړي، څوك چې د حق په لټه کې وي او پر حقایقو د ایمان راوړلو اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوینې ډالۍ.

بایبل د دې قصې په پای کې لیکي: (یوسف د کورنۍ غړو ته وویل: زه فرعون ته وایم چې تاسو شپني کوله، دا دنده له نیکونو په میراث درته پاتې ده... اوس له خپلو رمو سره مصر ته راغلي یئ... تاسو به هم فرعون ته همدا خبره وکړئ... که دا ځواب ورکړئ نو هغه به اجازه درکړي چې په جوشن کې پاتې شئ... د نورو سیمو خلك له شپنو کرکه لري... فرعون دوی ته په جوشن کې د پاتې کېدو اجازه ورکړه...یوسف خپل پلار هم فرعون ته راوست او هغه فرعون ته برکت ورکړ!! ... قحطي ورځ په ورځ زیاتېده... یوسف د مصر او کنعان د خلکو ټولې پیسې د غلې په بدل کې ترلاسه او د فوعون په خزانه کې ئې جمع کړې... کله چې د خلکو پیسې ختمې شوې، یوسف ورته وویل: څاروي مو راکړئ چې په بدل کې ئې غله درکړم...دوی مجبور وو د یوه کال غلې په بدل کې د ولس ټول څاروي د فرعون په واك کې شول... خلك بیا راغلل، غله ئې وغوښته او وئې ویل چې اوس خو نه پیسې لرو او نه څاروي، له ځان او ځمکو پرته بل څه نه دي راته پاتې... یوسف د دوی ټولې ځمکې د فرعون لپاره ترې واخیستې... او په دې توګه ټول مصریان د فرعون غلامان شول...یوسف یوازې د کاهنانو ځمکې ترې وانخیستې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځکه چې هغوی ته ئې وړیا خواړه ورکول نو د خپلو ځمکو پلورلو ته اړ نه ول...نو یوسف خلکو ته وویل: ما تاسې او ستاسو ځمکې د فرعون لپاره پېرلې اوس به تاسو ته تخم درکوم چې وئې کرئ او د لو په مهال به پنځمه برخه فرعون ته ورکوئ او پاتې به ئې ستاسو او ستاسو د څارویو خوراك او د راتلونکي کال د تخم لپاره وي... دوی ورته وویل: تا راسره ښېګړه کړې ده، موږ راضي یو چې له دې وروسته د فرعون غلامان وو!!)

ګورئ چې بایبل یوسف علیه السلام د یوه داسې انسان په څېره کې انځور کړی چې د فرعون خادم دئ، د ولس له مجبوریتونو نه ئې د فرعون په ګټه استفاده وکړه، د ولس هر څه ئې ترې واخیستل او د فرعون په واك کې ئې ورکړل او ټول مصریان ئې د ده غلامان کړل!! آیا تر دې د ستر ظلم او تېري تصور کېدی شي؟ آیا داسې انسان تر فوعون هم لوی ظالم نه دئ؟ آیا دا ممکنه ده چې عادل او مهربان خدای داسې څوك په پیغمبرۍ غوره کړي؟!! له دې دروغجنې وینا نه د بایبل د لیکونکې موخه دا ده چې خپلو پلویانو ته ووایي: مهمه دا ده چې اسرائیلیان وژغورلی شي، که په هره بیه وي، حتی د فرعون د ملګرتیا په بیه او حتی د فرعون پښو ته د یوه لوی ولس د غورځولو او د دوی په غاړه کې د غلامۍ د کړۍ اچولو په بیه!! ځکه چې ستاسو جد یوسف علیه السلام همداسې کړي وو!! ښایي یهودي مارکس او هیګل د ځمکو د دولتي کولو نظریه د بایبل له دغې برخې اخیستې وي!! خو تاسو د بایبل دا نظر له اسلام سره مقایسه کړئ چې وایي، ځمکه د هغه چا ده چې کري ئې!! واکمن د خلکو له شتمنیو نه یوازې عشر او زکات ترلاسه کولی شي، خو دا د واکمن حق نه بلکې د (فقیر او مسکین) حق دئ چې حکومت ئې له شتمنو اخلي او په نېستمنو ئې وېشي. قرآن دا د یوه ظالم او فرعوني نظام ځانګړتیا ګڼي چې واکمن ئې ځان ته ټولواك وایي او د ملك او ولس ټولې شتمنۍ د ځان بولي، قرآن پیغمبران علیهم السلام او د دوی تګلاره د موسی علیه السلام په څېره کې داسې انځوروي چې هم د ظالم فرعون، هم د تګمار هامان او هم د شتمن قارون مقابله کوي، یو ئې د ظالمانه اقتدار بېلګه، بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې د ټګمارو مذهبي مشرانو بېلګه او دربېيم ئې د حريصو شتمنو او بډايانو بېلګه. قرآن وايي چې د تاريخ په اوږدو کې تل دغو دريو طبقو د پيغمبرانو عليهم السلام مقابله کړې، خو بايبل يوسف عليه السلام د فرعون او کاهنانو ملګرى معرفي کوي، د فرعون په ګټه د عام ولس شتمنۍ مصادره کوي او کاهنانو ته امتيازات ورکوي، په اسلام کې نه خاصه مذهبي طبقه شته او نه د دوى لپاره ځانګړي امتيازات، اسلام فرعوني نظام په دې خاطر محکوموي چې خلك ئې په ډلو وېشلي وو، طبقاتي نظام ئې رامنځته کړى وو، چارواکو ځان ټولواك ګڼلو او د ولس په شتمنيو کې ئې د هر راز تصرف حق ځان ته ورکاوو.

بايبل دا قصه او د (پيدا ښت) کتاب په دې بېهوده خبرو پاى ته رسوي:

(يعقوب له مرګه مخکې يوسف ته وويل: لوړه وکړه چې ما به په کنعان کې ښخوې... د ده دوو زامنو ته ئې برکت ورکړ... د کشر پر سر ئې ښى لاس او د مشر پر سر ئې کيڼ لاس اېښى وو... يوسف وويل: پلاره تا اشتباه کړې... ښى لاس د مشر پر سره کېږده... هغه ورته وويل: زه پوهېږم چې څه کوم... کشر به تر ده مخور او ستر وي او د ډېرو ولسونو پلار به وي... يوسف ته ئې وويل: زه خپله ټوله ځمکه هم تا ته سپارم... زامنو ته ئې وويل: زما خوا ته راغونډ شئ چې درته ووايم پر تاسو به څه حالت راشي!!... رؤبي ته ئې وويل: ته د سيند د څپو په څېر څپانده يې... خو په دې خاطر چې زما پر يوې مېرمنې دې جنسي تېرى کړى له دې وروسته به په خپلو ورونو برلاسى نه يې... شمعون او لاوي ته ئې وويل: تاسو بې رحمه او بې انصافه يئ... يهودا د زمري د هغې بچي په څېر دئ چې له ښکاره وروسته وېده شوى وي، څوك دا جرأت کولى شي چې هغه راويښ کړي... د سلطنت او پاچايۍ عصا به تل د ده په لاس کې وي... بولون به د دريا ساحل کې مېشت شي...يساکار د بار وړونکي حيوان په څېر دئ...دان د هغه مار په څېر دئ چې په لاري کې د آسونو پښې چيچي... په جاد باندې به بريدونه وشي... اشې به ښېرازه ځمکې لري...نفتالي هغه غرڅه دئ چې ښکلي بچيان زېږوي...يوسف هغه مېوه لرونکې ونه ده چې د ويالې پر غاړه ئې څانګو سيورى غوړولى وي... بنيامين د څيرونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېوه په څېر دئ چې په سباوون کې خپل دښمنان داړي او ماښام هغه څه وښيي چې ترلاسه کړي ئې دي!!! بيا د يعقوب عليه السلام او يوسف عليه السلام د مړينې خبره کوي او په همدې سره دا قصه او دا کتاب پای ته رسوي.

د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: که دا د برکت ورکولو خبره رښتيا وی او يعقوب عليه السلام د دې واك او اختيار درلودی چې چا ته برکت ورکړي او بختور ئې کړي، نو آيا ده به د خپلې کورنۍ له کوم غړي سپمولی وو؟ آيا دا مجال به پاتې وو چې ځيني ترې محروم شي؟ ولې به ئې د ځينو په هکله هغه خبري کولې چې بايبل ئې ادعا کوي؟ هيڅ پلار نه غواړي چې ځيني زامن ئې ښه او ځيني بد وي، پلار د خپل هيڅ زوی بدبختي او له سعادت نه محروميت نه خوښوي!! د بايبل دا خبره بې بنسټه او واهي ده چې د ښه پلار ټول اولاد به ښه وي او د بد پلار نسل به ټول بد وي، که داسې وی نو د يعقوب عليه السلام په ټول اولاد کې به يو هم داسې نه پيدا کېدو چې د بايبل په وينا ئې ورته ښېرا کړې او بد ئې گڼلی!! د انسان ښه والی او بد والی د ده په تربيې او روزنې پورې تړلی، هيڅوك له خپلې مور شرير او بد دنيا ته نه راځي او هيڅوك په دې وجه له نورو غوره نه شي کېدی چې په ځانگړې کورنۍ کې پيدا شوی، د آذر په کور کې ابراهيم پيدا کېږي او د نوح په کور کې داسې زوی او مېرمن چې د ده په ځای د کافرانو ملگرتيا کوي.

د بايبل له ليکونکې پوښتنه کوو: آيا ممکنه ده چې د يعقوب عليه السلام په څېر ستر شخصيت دې د خپلو زامنو په وړاندې يوه زوی ته گوته ونيسي او ودې وايي: ده زما په مېرمنې تېری کړی؟!! آيا کوم شريف انسان به داسې بد زوی له ځان سره وساتي؟ آيا کوم غيرتي ورور به داسې بدکار ورور په خپلې خوا کې ومني او له هغه سره به گډ ژوند ته تيار شي؟!! تاسو به په بايبل کې دا وگورئ چې د ټولو پيغمبرانو عليهم السلام په ضد ئې ډېرې کرکجنې خبرې کړې دي او هر يو ئې په يوې او بلې گناه متهم کړی، دا ښيي چې بايبل د کوم مسيحي لخوا نه بلکې د مسيحيت د ستر دښمن له لوري ليکل شوی، زه په ډېر ډاډ او يقين سره ويلی شم چې بايبل د روميانو په لارښوونه او لگښت او د پولس په څېر د داسې خلکو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس لیکل شوی چې د رومیانو له لوري د همدې کار لپاره گمارل شوي او وظیفه ورکړی شوې چې د مسیحیانو ټول پیغمبران او لوړ لوړ شخصیتونه په سترو سترو گناهونو متهم کړي، ما په ټول بایبل کې له آدم علیه السلام نه تر ابراهیم علیه السلام او عیسی علیه السلام پورې داسې کوم پیغمبر ونه موندو چې بایبل دې روغ پرېښی وي او هغه دې په کومې سترې گناه او غلطۍ نه وي متهم کړی!! څنگه ممکنه ده چې یو خدای پال انسان به د الله تعالی د پاك لمنو او معصومو رسولانو په هکله داسې جسارت کوي او دوی به په داسې لویو لویو گناهونو تورنوي؟!!

قرآن د بایبل د دې بېهوده ویناوو او یعقوب علیه السلام ته د داسې پوچو او سپکو خبرو او بې بنسټه وړاندوینو د منسوبولو په خلاف فرمایي چې یعقوب علیه السلام له مرگه مخکې خپل زامن راغونډ کړل او ورته ئې وویل: له ما نه وروسته به د چا عبادت کوئ؟ هغوی په ځواب کې وویل: د هغه یوازني رب عبادت به کوو چې ستا او ستا د پلرونو ابراهیم، اسمعیل او اسحاق رب دئ او موږ ورته منقاد یو. او بیا د مخکنیو شخصیتونو په اړه د بحث په هکله یوه ډېره جامع لارښوونه کوي او د هغو خلکو غلطې انگېرنې تصحیح کوي چې نېکو شخصیتونو ته د ځان منسوبولو له لارې د امتیازاتو ترلاسه کول او ځان تر نورو غوره ثابتول غواړي، دغه غلطه انگېرنه ده چې قومي او نژادي تعصبات زېږوي او د سترو سترو فتنو او لویو لویو جگړو باعث گرځي، قرآن فرمایي:

$Hã bqèó ê Ẅr Ọ̈ṗ¡ . $B Nã9r ŏM6 ¡ . $B $I; ŏM=z %6 pBé 7 ü

البقرة: ۲۸۲ Çĺ̈È šc qèJè/ {q$.

دا یوه ډله وه چې تېره شوه، دوی ته خپلې لاس ته راوړنې دي او تاسو ته خپلې (دوی به د خپلو کړو وړو بدله ترلاسه کوي او تاسو د خپلو کړو وړو)، له تاسو نه دا پوښتنه نه کېږي چې هغوی څه کول؟!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني هر څوك به د خپلو عملونو په اړه پوښتل کېږي، نه يو د بل ځواب ورکولی شي او نه يو د بل د کړو وړو په وجه مکافات او مجازات کېږي!! او دا د بايبل د ليکونکي او د بايبل د منونکو او د ټولو هغو خلکو په خولې ستر او سخت گوزار دئ چې په نسلي امتيازاتو باور لري او گمان کوي چې معنوي او مذهبي مقام او منزلت يو داسي موروثي توکی دئ چې له پلاره اولاد ته انتقالېږي، لکه څنگه چې د بايبل بنسټ په همدې غلطي انگېرنې اېښودل شوی، په ټولو جاهلانه او محرفو مذهبونو کي به وگورئ چي دا انگېرنه ئې بنسټ دئ، مذهبي او معنوي مقام موروثي توکی گڼي، په نسلي امتيازاتو باور لري، يوه خاص ټبر ته پر نورو ترجيح ورکوي، د عمل او عقيدې پر ځای نژادي اړيکي او معروفو شخصيتونو ته انتساب خدای ته د تقرب وسيله بولي، په ټولو دغو محرفو مذاهبو کي دا خبره شريکه ده چي خدای له يوه خاص توکم سره خاص تعلقات لري، هغه ورته تر نورو نازولی دئ، خدای ټول خلك يو برابرنه دي پيدا کړي، ټول توکمونه يو شانته نه دي، د دغو مذهبونو توپير يوازي په دې کي دئ چي هر يو خپل خاص او ځانگړی توکم د خدای نازولی توکم گڼي.

د سم او ناسم مذهب، صحيح او ناصحيح مسلك، اصلي او جعلي دين تر منځ د قضاوت په اړه دا د يوه ستر اصل په توگه په پام کي ولرئ چي: کوم يو ئې په توکميز توپير باور لري او خاص توکم ته پر نورو ترجيح ورکوي او کوم يو ټول انسانان برابر او د يوه پلار اولاد گڼي، کوم يو مذهبي مقام موروثي توکی گڼي او کوم يو ئې د انسان عمل او عقيده د ده د معنوي مقام او منزلت معيار گڼي، ناسم مذهب هغه دئ چي د معنوي مقام په اړه د بايبل په څېر قضاوت کوي او سالم مذهب هغه دئ چي قضاوت ئې قرآن ته ورته وي او وايي: $B $l; M=z 6% pBé7 ü

ÇÉ šc qèJè/ (qç. $Jã bqèóèWr Óç¡ . $B Nã9r M6¡ .

سُبْحَانَكَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِكَ، أشهد أن لاَ إِلَهَ إِلاّ أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن پلوشې

د یوسف سوره

حکمتیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرایی زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېد

او د نړۍ د ستر او متمدن هېواد پاچا شو؟

راشئ د یوسف له سورې ئې زده کړو!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library